



**Kuusikko-
työryhmä**



Kuuden suurimman kaupungin päih- dehuollon palvelujen ja kustannusten vertailu vuonna 2013

Anssi Vartiainen
Kuusikko-työryhmän
julkaisusarja 4/2014

Kuusikko-työskentelyn historia ja periaatteet

Kuutoskaupungit, kuutoset tai Kuusikko muodostuu Suomen kuudesta väkiluvultaan suurimmasta kaupungista. Väestömäärän mukaisessa järjestyksessä kuutoskaupunkeihin kuuluvat Helsinki, Espoo, Tampere, Vantaa, Turku ja Oulu. Kuutostyöryhmissä vertaillaan kaupunkien sosiaali- ja terveystalveta. Kaupunkien edustajista koostuvat eri palvelukonaisuuksien asiantuntijaryhmät tuottavat vuosittain tilastollisia raportteja edeltävän vuoden asiakasmääristä, suoritteista, henkilöstöstä ja kustannuksista. Tärkeimmät tiedot esitetään raporteissa usean vuoden aikasarjoina.

Kuutostyön historia ulottuu vuoteen 1994, jolloin Helsingin, Espoon ja Vantaan sosiaali- ja terveystoimen johtajat päättivät alkaa toteuttaa vertailuja keskeisimmistä sosiaali- ja terveystoimen palveluista sekä niiden kustannuksista. Ensimmäiseksi tarkasteltiin lasten päivähoitoa, toimeentulotukea sekä vanhusten palveluja. Turku ja Tampere tulivat mukaan kaikkiin vertailuihin vuonna 1996, minkä jälkeen ryhmä nimettiin Viisikoksi. Vertailuraportteja alettiin julkaista omassa julkaisusarjassaan vuodesta 1999 eteenpäin. Kuutosyhteistyö alkoi vuonna 2002, kun Oulu liittyi kuudenneksi jäseneksi ryhmään. Ajan myötä kuutosvertailuihin on tullut mukaan uusia palvelukonaisuuksia. Lisäksi raporttien laajuus on kasvanut vertailtavaksi otettujen asioiden lisääntyessä.

Kuutosraporttien tiedot asiakasmääristä, suoritteista, henkilöstöstä ja kustannuksista on pääasiassa koottu kuntien omista tietojärjestelmistä ja tilinpäätöksistä. Raportteihin sisältyy tilastotietojen lisäksi erillisiä selvityksiä esimerkiksi eri palvelujen organisoinnista tai kuntien suunnitelmista tietyn palvelurakenteen muutoksen toteuttamiseksi. Kaupunkien asiantuntijat sopivat tiedonkeruulle mahdollisimman yhdenmukaiset määritelmät, toteuttavat tiedonkeruun käytännössä ja analysoivat tuloksia. Kuutostyöryhmien sihteerit kokoavat tiedot yhteen ja kirjoittavat ryhmäkohtaiset raportit.

Kuutosyhteistyön lisäksi tilastotietoja kuntien sosiaali- ja terveystalveta tuotetaan monilla tahoilla, kuten Tilastokeskuksessa, Terveystalveta ja hyvinvoinnin laitoksessa sekä Suomen Kuntaliitossa. Kuutostiedonkeruun ja raportoinnin erityispiirteet liittyvät yhdessä sovituihin määritelmiin ja sopimukseen tietosisällöstä, suorite- ja taloustietojen yhdistämiseen yhteen raporttiin, palvelua koskevien tietojen kattavuuteen ja pyrkimykseen tietojen vertailukelpoisuuden yksityiskohtaiseen arviointiin. Lisäksi edellisen vuoden tietoja käsittelevät raportit ilmestyvät yleensä nopeammalla aikataululla kuin valtakunnalliset yhteenvedot. Työryhmien tiedonkeruuprosessia ja raportoinnin sisältöä voidaan myös muokata verrattain joustavasti suhteessa valtakunnallisen tason tiedonkeruuseen ja julkaisuihin.

Vuonna 2014 toimii seitsemän kuutostyöryhmää, jotka ovat lasten päivähoiton, lastensuojelun, aikuissosiaalityön, päihdehuollon, kehitysvammahuollon, vammaispalvelujen sekä vanhustalveta ryhmät. Aikuissosiaalityön työryhmä tuottaa vuoden aikana sekä toimeentulotuen että työllisyyspalvelujen raportit. Muut työryhmät tuottavat vuoden aikana kukin yhden raportin.

**Kuuden suurimman kaupungin päihdehuollon
palvelujen ja kustannusten vertailu vuonna 2013**

Kuusikko-työryhmä
Päihdehuolto
Anssi Vartiainen
11.6.2014

Kuusikko-työryhmän julkaisusarja
Teksti: Anssi Vartiainen
Kansi: Kati Rosenberg

ISSN 1457-5078

Edita Prima Oy 2014
Helsinki

Tekijä(t)		
Kuusikko-työryhmän päihdehuollon asiantuntijaryhmä, kirjoittanut Anssi Vartiainen		
Nimike		
Kuuden suurimman kaupungin päihdehuollon palvelujen ja kustannusten vertailu vuonna 2014		
Julkaisija (virasto tai laitos)	Julkaisuaika	Sivumäärä, liitteet
Helsingin sosiaali- ja terveysvirasto, Espoon sosiaali- ja terveystoimi, Vantaan sosiaali- ja terveystoimi, Turun hyvinvointitoimiala, Tampereen hyvinvointipalvelut sekä Oulun hyvinvointipalvelut.	6/2014	34 s. + 31 s. liitteitä
Sarjanimike		Osanumero
Kuusikko-työryhmän julkaisusarja		4/2014
ISSN-numero	Kieli	
1457-5078	Suomi	
Tiivistelmä		
<p>Vuoden 2013 tietoja koskevassa raportissa päihdehuollon palveluihin on sisällytetty päihdehuollon avopalvelut mukaan lukien A-klinikat, (H-klinikat), nuorisoasemat, korvaushoito, päiväkuntoutus sekä muut avohuollon palvelut (Terveysneuvonta, päiväkeskustoiminta, selviämisasema), asumispalvelut ja laitoshoido. Tiedonkeruussa tapahtuneiden muutosten seurauksena tiedot on raportoitu osittain ainoastaan vuosilta 2011–2013. Päihdehuollon palveluja käyttävät asiakkaat ovat usein moniongelmaisia henkilöitä. Tämä tekee palvelujen luokittelun vaikeaksi. Suurimmat erot kaupunkien välillä ilmenevät asumispalvelujen määrittelyssä. Kunnissa on suuria eroja myös siinä, minkä asteista yhteistyötä tehdään mielenterveyspalvelujen ja päihdepalvelujen kesken.</p> <p>Kuutoskaupungit käyttivät päihdehuollon avohuollon, asumispalvelujen sekä laitoshoidon palveluihin kaikkiaan 104,9 miljoonaa euroa vuonna 2013. Deflatoidut kustannukset kasvoivat 4,2 prosenttia edellisvuodesta. Tärkein kustannuksiin viime vuosina vaikuttanut tekijä on ollut laitoshoidon tilalle tarjottavien avohoidon ja asumispalvelujen lisääntyminen. Avohoidon asiakkaita oli 3,5 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna ja asumispalvelujen asukasmäärä kasvoi edellisvuodesta 8,6 prosenttia. Laitoshoidossa suuntaus on ollut päinvastainen ja asiakkaiden määrä väheni 1,1 prosenttia edellisvuodesta.</p> <p>Kustannukset olivat avopalveluissa 34,9 miljoonaa euroa, joista A-klinikoilla ja nuorisoasemilla 14,0 miljoonaa euroa. Kustannukset olivat asumispalveluissa 43,8 miljoonaa euroa ja laitoshoidossa 26,2 miljoonaa euroa. Kustannusvertailun kannalta on huomioitava, että Helsingin asumispalveluita on tarkasteltu vuosina 2011–2013 laajan määritelmän mukaan, jolloin laskennalliset kustannukset ovat nousseet merkittävästi aikaisempiin vuosiin verrattuna. Vuonna 2013 asumispalvelujen tietoihin sisältyvät vain päihdehuollon ja mielenterveysasiakkaiden asumispalvelut. Kaikki tarkasteltavat kustannukset ovat vuoden 2013 osalta nettokustannuksia.</p>		
Asiasanat		
Kuusikko, kustannukset, kuntavertailu, päihdehuolto		
Tiedustelut	Jakelu	
Työryhmän jäsenet, liite 8	www.kuusikkokunnat.fi	

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO.....	1
2	PÄIHDEHUOLLON KUSTANNUKSET.....	2
	2.1 Kokonaiskustannukset ja kokonaiskustannusten jakautuminen eri palveluihin ...	2
3	PÄIHDEHUOLLON AVOPALVELUT.....	4
	3.1 Avopalvelujen kustannukset.....	4
	3.2 Avopalvelujen asiakasmäärät ja suoritteet.....	6
	3.3 Polikliinisten palvelujen kustannukset.....	7
4	PÄIHDEHUOLLON ASUMISPALVELUT.....	14
	4.1.1 Mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut.....	18
5	PÄIHDEHUOLLON LAITOSHOITO.....	20
6	YHTEENVETO TOIMINTA JA KUSTANNUSTIEDOISTA.....	24
7	LASTENSUOJELUN JA PÄIHDEPALVELUJEN YHTEISTYÖ.....	25
8	LÄHTEET.....	34
	LIITTEET.....	35
	Liite 1: Päihdehuollon määritelmät 2013.....	35
	Liite 2: Päihdehuollon toiminta- ja kustannustiedot vuodelta 2013.....	44
	Liite 3: Päihdehuollon toiminta- ja kustannustietojen aikasarjat 2009–2013.....	57
	Liite 4: Päihdehuollon deflatoidut kustannustietojen aikasarjat 2009–2013.....	60
	Liite 5: Yhteenveto Päihdehuollon Kuusikko-mittarin sisältävistä asiakaskyselyistä..	61
	Liite 6: Kuusikon kuntien päihdehuollon palvelujärjestelmä vuonna 2013.....	62
	Liite 7: Päihdehuollon Kuusikko-työryhmän jäsenten yhteystiedot.....	65

TEKSTIN TAULUKOT

Taulukko 1. Päihdehuollon kokonaiskustannukset vuosina 2011–2013 vuoden 2013 rahan arvossa, milj. euroa.....	2
Taulukko 2. Päihdepalvelujen kustannukset ja muutos vuosina 2011–2013 palveluittain kuutoskaupungeissa vuoden 2013 rahan arvossa (Helsingin asumispalvelut laaja määritelmä).....	3
Taulukko 3. Päihdehuollon avopalvelujen kustannukset vuonna 2013 ja muutos % vuodesta 2012, vuoden 2013 rahan arvossa.....	4
Taulukko 4. Avopalvelujen kustannukset vuosina 2009–2013 vuoden 2013 rahan arvossa, milj. € ja muutos kuutoskaupunkien tasolla edellisvuodesta, %.....	5
Taulukko 5. Päihdehuollon avopalvelujen asiakasmäärät vuonna 2013 ja muutos % vuodesta 2012.....	6
Taulukko 6. Päihdehuollon avopalvelujen suoritteet vuonna 2013 ja muutos % vuodesta 2012.....	6
Taulukko 7. Polikliinisten palvelujen kustannukset vuosina 2009–2013 vuoden 2013 rahan arvossa, milj. euroa.....	7
Taulukko 8. A-klinikan kustannukset vuosina 2009–2013, € / asiakaskäynti vuoden 2013 rahan arvossa.....	7
Taulukko 9. Selviämisasemien kustannukset vuosina 2009–2013, € / asiakaskäynti vuoden 2013 rahan arvossa.....	7
Taulukko 10. Korvaushoidon asiakasmäärät vuosina 2009–2013.....	11
Taulukko 11. Korvaushoidossa olevien asiakasmäärät omissa ja ostopalveluissa vuonna 2013.....	12
Taulukko 12. Päihdehuollon asumispalvelujen asiakasmäärät vuosina 2009–2013.....	14
Taulukko 13. Päihdehuollon asumispalvelujen asumisvuorokaudet vuosina 2011–2013..	14
Taulukko 14. Asumisvuorokaudet asiakasta kohden päihdehuollon asumispalveluissa vuosina 2011–2013.....	15
Taulukko 15. Asumisvuorokaudet asiakasta kohden tuki- ja tuetun asumisen, palveluasumisen, tehostetun palveluasumisen ja tilapäisen asumisen palveluissa vuonna 2013.....	15
Taulukko 16. Päihdehuollon asumispalvelujen nettokustannukset vuosina 2011–2013 vuoden 2013 rahan arvossa, milj. euroa.....	16
Taulukko 17. Kustannukset asumisvuorokautta kohden päihdehuollon asumispalveluissa vuonna 2013, euroa.....	16
Taulukko 18. Mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut: asiakkaat, asumisvuorokaudet ja kustannukset vuonna 2013 ja muutos vuodesta 2012.....	18
Taulukko 19. Kustannukset asumisvuorokautta kohden mielenterveyskuntoutujien asumispalveluissa vuonna 2013, €.....	18
Taulukko 20. Päihdehuollon laitoshoidon kustannukset vuosina 2009–2013 vuoden 2013 rahan arvossa, milj. euroa.....	20
Taulukko 21. Päihdehuollon katkaisu- ja vieroitushoidon kustannukset vuosina 2011–2013 vuoden 2013 rahan arvossa, milj. euroa.....	20
Taulukko 22. Päihdehuollon katkaisu- ja vieroitushoidon asiakasmäärät vuosina 2009–2013.....	20
Taulukko 23. Päihdehuollon katkaisu- ja vieroitushoidon vuorokaudet vuosina 2009–2013.....	21
Taulukko 24. Kustannukset katkaisu- ja vieroitushoidon hoitovuorokautta kohden vuosina 2011–2013, €.....	21
Taulukko 25. Päihdehuollon kuntouttavan laitoshoidon kustannukset vuosina 2011–2013 vuoden 2013 rahan arvossa, milj. euroa.....	21

Taulukko 26. Päihdehuollon kuntouttavan laitoshoidon asiakasmäärät vuosina 2009–2013	21
Taulukko 27. Päihdehuollon kuntouttavan laitoshoidon vuorokaudet vuosina 2009–2013	22
Taulukko 28. Kustannukset kuntouttavan laitoshoidon hoitovuorokautta kohden vuosina 2009–2013, €.....	22
Taulukko 29. Lastensuojeluilmoitusten ja huostaanottojen määrä sekä lastensuojeluilmoitusten ja huostaanottojen määrä, joissa merkittävimäksi syyksi on kirjattu päihteiden käyttö	25

TEKSTIN KUVIOT

Kuvio 1. Päihdehuollon erityispalvelujen kokonaiskustannukset 18 vuotta täyttäneitä asukasta kohden vuosina 2011–2013, vuoden 2013 rahan arvossa, €.....	3
Kuvio 2. Päihdehuollon erityispalvelujen kustannusten jakautuminen eri palveluihin vuosina 2011–2013 (Helsingin asumispalvelut laaja määritelmä).....	3
Kuvio 3. Kustannukset käyntiä kohden avopalveluissa €, vuosina 2009–2013 vuoden 2013 rahan arvossa	5

1 JOHDANTO

Päihdehuollon asiantuntijaryhmä perustettiin vuonna 2009. Asiantuntijaryhmä tuotti ensimmäisen raporttinsa vuoden 2008 tiedoista. Tätä ennen päihdehuollon tietoja on koottu aikuissosiaalityön työryhmässä. Kuusikko-kunnat kokosivat vuosina 2005 ja 2006 tietoja päihdehuollon palveluista aikuissosiaalityön osana. Tiedonkeruu rajoitettiin tällöin selkeimpiin sosiaalitoimen päihdehuollon palvelukokonaisuuksiin, koska kaikkien palvelujen sisällöllinen määrittely ei ollut mahdollista. Ensimmäinen raportti päihdehuollon palveluista tehtiin vuosien 2005–2007 tiedoista (Kumpulainen 2009).

Vuosien 2008 ja 2009 tilannetta kuvaavat raportit sisälsivät myös järjestelmäesittelyn, jossa kuvattiin, miten päihdehuollon palvelut on järjestetty ja mitä asioita palveluissa on priorisoitu eri Kuusikko-kunnissa. Kuvauksessa havaittiin suuria eroja palvelujen järjestämisessä ja myös siinä, miten kaupungit ovat määritelleet eri palvelumuodot. Erot näissä määrittelyissä vaikeuttivat ja edelleen vaikeuttavat kaupunkien vertailua, sillä vuotta 2011 edeltävät kustannustiedot eivät kaikin osin ole kuntien välillä vertailukelpoisia. Erityisiä haasteita asettaa mielenterveyspalvelujen ja päihdepalvelujen välinen rajanveto. Monella asiakkaalla on samaan aikaan mielenterveysongelmia ja päihdeongelmia, mistä seuraa tilastointiin ja sitä kautta kuntien väliseen vertailuun liittyviä haasteita.

Vuoden 2011 raportissa on siirrytty kaikkien palvelujen osalta nettokustannusten käyttöön. Vuoden 2013 raportissa kustannuksiin on laskettu myös vyörytykset kaikkien kaupunkien osalta, joten kustannukset eivät ole suoraan vertailukelpoisia edellisten vuosien kanssa (ks. määritelmät). Oulun osalta on huomioitava vuoden 2013 alussa tapahtuneet kuntaliitokset, mitkä vaikeuttavat olennaisesti Oulun ja osittain myös Kuusikon tietojen vertailtavuutta edellisvuosiin nähden.

Tiedonkeruuta tarkennettiin vuoden 2012 raporttiin erityisesti avohuollon osalta ja sama jaottelu pätee myös tämän vuoden raportissa. Avohuollon palvelujen asiakasmäärä, suoritteet ja kustannukset koostuvat poliklinisista palveluista (A-klinikka, H-klinikka, nuorisoseamat, korvaushoito, päivä kuntoutus ja muu polikliininen palvelu) ja muista avopalveluista (Terveysneuvonta, päiväkeskustoiminta, selviämisasema, kotiin vietävät palvelut ja ryhmä muut). Lisäksi avohuollon kustannuksiin lasketaan ehkäisevän päihdetyön kustannukset. Avohuollon kokonaisuus pysyy ennallaan, mutta muutos tarkentaa erityisesti polikliinisten palvelujen raportointia. Ennen vuotta 2012 polikliinisista palveluista on raportoitu ainoastaan A-klinikan ja nuorisoseamien palvelut sekä korvaushoito.

Vuoden 2013 raportti rakentuu pitkälti totuttuun tapaan. Luvussa 2 käydään läpi päihdehuollon kustannuksia ja kustannusrakennetta yleisellä tasolla. Luvussa 3 syvennyttään avohuollon palveluihin ja tarkastellaan eriteltyjä asiakasmääriä, suoritteita ja kustannuksia. Luvussa 4 käsitellään vastaavaan tapaan asumispalvelujen tietoja ja luvussa 5 laitoshoidon tietoja. Luvussa 6 on lyhyt yhteenveto keskeisistä muutoksista ja kustannustiedoista. Luvussa 7 on avattu lastensuojelun ja päihdehuollon välistä yhteistyötä. Liitteistä löytyy kerättyjen tietojen määritelmät, kuntien keräämät tiedot ja aikasarjat sekä kunnissa Kuusikko-mittarilla toteutetut asiakaskyselyt sekä työryhmän jäsenten yhteystiedot.

2 PÄIHDEHUOLLON KUSTANNUKSET

Kaupunkien välistä vertailua on vaikeuttanut ja edelleen vaikeuttaa erot palvelujen organisoimisessa ja tilastoinnissa. Erityisesti Helsingin asumispalvelutiedot eivät ole olleet vertailukelpoisia muiden kuutoskaupunkien tietojen kanssa. Syynä tähän on ollut se, että Helsingissä päihdehuollon budjettiin sisältyy vain osa niistä asumispalveluista, joiden asukkaat ovat pääosin päihdeongelmaisia. Tässä raportissa vertailukelpoisuutta on parannettu siten, että päihdehuollon budjettiin sisältyvien asumispalvelujen lisäksi Helsingin tietoihin on sisällytetty palvelut, joiden käyttäjistä suuri osa on päihdeongelmaisia. Tällöin on kyse laajan määritelmän mukaisista tiedoista.

Kun käytetään laajan määritelmän mukaisia tietoja Helsingin asumispalveluista, vuosien 2011–2013 luvut eivät ole vertailukelpoisia vuosien 2007–2010 lukujen kanssa muun muassa kokonaiskustannusten, kustannusten jakautumisen eri palveluihin ja asukaskohtaisten kustannusten suhteen. Myöskään asumispalveluja koskevat tiedot eivät ole vertailukelpoisia aikaisempiin vuosiin. Vuodesta 2011 alkaen kaikki kustannustiedot ovat puolestaan nettotietoja ja vuodesta 2013 alkaen kustannuksiin on sisällytetty vyörytykset. Kustannukset eivät ole näistä syistä suoraan vertailukelpoisia edellisiin vuosiin nähden kaikkien kuntien osalta, tiedonkeruun määritelmämuutosten takia.

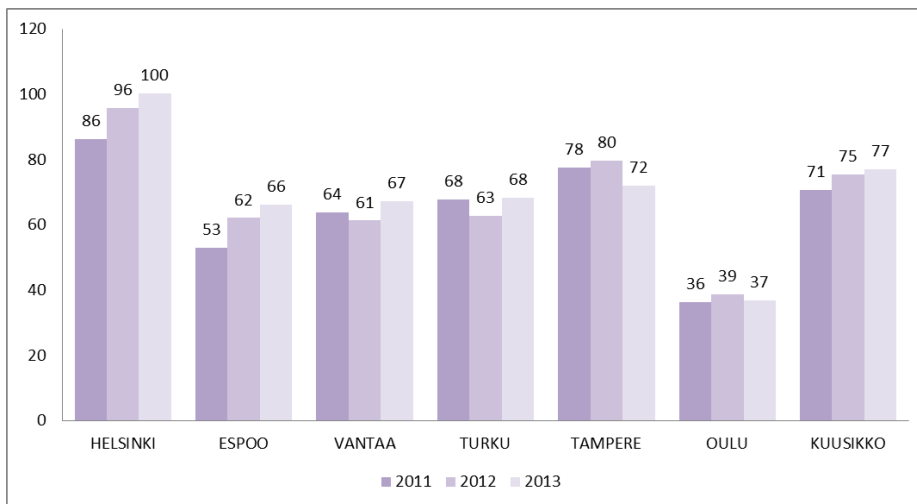
2.1 Kokonaiskustannukset ja kokonaiskustannusten jakautuminen eri palveluihin

Päihdehuollon kokonaiskustannukset olivat kuutoskaupungeissa 104,9 miljoonaa euroa vuonna 2013 (Taulukko 1). Oulun kokonaiskustannukset ovat nousseet kuntaliitoksen myötä.

Taulukko 1. Päihdehuollon kokonaiskustannukset vuosina 2011–2013 vuoden 2013 rahan arvossa, milj. euroa

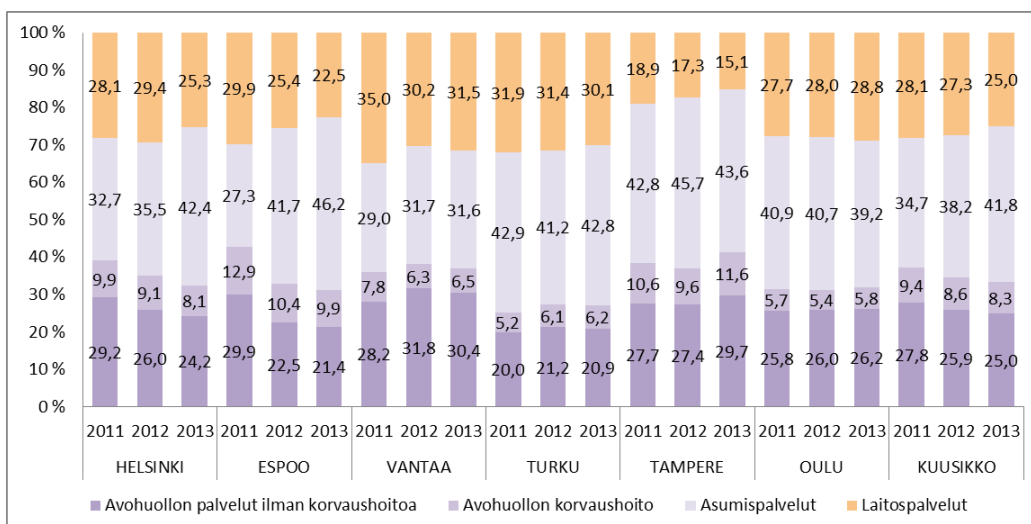
	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Kustannukset milj. € 2011	44,93	10,74	10,59	10,66	14,58	4,36	95,86
Kustannukset milj. € 2012	49,18	12,45	10,01	9,71	14,71	4,58	100,64
Kustannukset milj. € 2013	51,38	13,30	10,96	10,47	13,28	5,49	104,87
Muutos €, 2012–2013	2,20	0,85	0,95	0,76	-1,43	0,91	4,23
Muutos %, 2012–2013	4,5	6,8	9,5	7,8	-9,8	19,9	4,2

Kokonaiskustannukset on jyvitetty 18 vuotta täyttäneitä asukasta kohden kuviossa 1. Deflatoimattomat kustannukset ovat nousseet kuutosten tasolla 1,5 eurolla ja deflatoidut kustannukset ovat nousseet 0,3 eurolla 18 vuotta täyttäneitä asukasta kohden edellisvuodesta. Muutaman vuoden aikana kustannukset ovat nousseet erityisesti Helsingissä ja Espoossa. Helsingin korkeita kustannuksia suhteessa muihin kuntiin selittää osaltaan asumispalvelujen laajan määritelmän käyttö sekä laitoshoidon kasvaneet kustannukset. Laitoshoidon kustannukset kääntyivät laskuun Helsingissä vuonna 2013.



Kuvio 1. Päihdehuollon erityispalvelujen kokonaiskustannukset 18 vuotta täyttäneestä asukkaasta kohden vuosina 2011–2013, vuoden 2013 rahan arvossa, €

Päihdehuollon erityispalvelujen kustannusrakenne on kuvattu kuviossa 2. Asumispalvelut muodostavat suurimman kustannuserän kaikissa kuutoskaupungeissa ja asumispalvelujen kustannukset ovat kasvaneet viime vuosina suhteessa muihin palvelumuotoihin, erityisesti laitoshoitoon nähden.



Kuvio 2. Päihdehuollon erityispalvelujen kustannusten jakautuminen eri palveluihin vuosina 2011–2013 (Helsingin asumispalvelut laaja määritelmä)

Päihdehuollon palvelurakennetta on muokattu avohuoltopainotteisemmaksi. Päivähoitoon ja muihin ryhmätoimintoihin on lisätty monissa kunnissa panostusta ja käyttöön on otettu myös keskitettyä palveluohjausta. Muutosten seurauksena laitoshuollot ovat lyhentyneet. (Taulukko 2.)

Taulukko 2. Päihdehuollon palvelujen kustannukset ja muutos vuosina 2011–2013 palveluittain kuutoskaupungeissa vuoden 2013 rahan arvossa (Helsingin asumispalvelut laaja määritelmä)

Kustannukset yhteensä	2011	2012	2013	2012–2013, %
Avopalvelut	35,63	34,72	34,88	0,5
Asumispalvelut	33,31	38,41	43,80	14,0
Laitoshuolto	26,92	27,52	26,19	-4,8

3 PÄIHDEHUOLLON AVOPALVELUT

Luvussa 3 esitellään avopalvelujen kustannukset, asiakasmäärät ja suoritteet. Päihdehuollon avopalvelut rakentuvat polikliinisista palveluista (A-klinikka, H-klinikka, nuorisoasemat, korvaushoito, päivä kuntoutus ja muu polikliininen palvelu) ja muista avopalveluista (Terveysneuvonta, päiväkeskustoiminta, selviämishoitoasema, kotiin vietävät palvelut ja ryhmämuut). Lisäksi avohuollon kustannuksiin lasketaan ehkäisevän päihdetyön kustannukset.

Avopalveluja ja työmuotoja on kehitetty ja monissa kunnissa toiminta on laajentunut. Muutosvaihe on vielä monissa kunnissa käynnissä, mikä on osittain hidastanut avopalveluihin hakeutumista. Ouluun on tullut uusi yksikkö, Haukiputaan Road 14¹, kuntaliitoksen myötä vuoden 2013 alussa. Muutoin Oulun avopalvelut on toistaiseksi järjestetty liittyneillä alueilla kuten ennenkin.

3.1 Avopalvelujen kustannukset

Vuonna 2013 avopalvelujen kokonaiskustannukset olivat kuutoskaupungeissa noin 34,9 miljoonaa euroa (Taulukko 3). Yksittäisistä avopalveluista eniten rahaa kului A-klinikan palveluihin, noin 10,9 miljoonaa euroa. Helsingin osuus kaikista avopalvelujen Kuusikko-kustannuksista oli hieman vajaa puolet. Oulussa nuorisoaseman kustannukset sisältyvät A-klinikan kustannuksiin. Nuorisoasema on osa A-klinikan toimintaa ja osa toiminnoista on yhteisiä, muun muassa päihdepäivystys toimii yhden oven periaatteella. Helsingissä päiväkeskustoiminnan nousua selittää se, että kaksi päiväkeskusta siirrettiin organisatorisesti päihdepalveluihin vuoden 2013 alusta.

Taulukko 3. Päihdehuollon avopalvelujen kustannukset vuonna 2013 ja muutos % vuodesta 2012, vuoden 2013 rahan arvossa

	Helsinki	%	Espoo	%	Vantaa	%	Turku	%	Tampere	%	Oulu	%	Kuusikko	%
Ehkäisevät päihdetyö	281 343	-17,5	-	-	285 636	-6,7	287 677	-15,2	99 789	11,0	75 609	-10,8	1 030 054	-11,3
A-klinikka	5 416 930	-14,6	917 415	5,4	1 310 973	-0,3	1 151 520	6,3	747 270	1,2	1 355 875	23,6	10 899 982	-4,8
H-klinikka	0	-	-	-	421 012	7,3	-	-	629 280	1,4	-	-	1 050 292	3,7
Nuorisoasemat	1 579 737	-8,3	406 733	-14,2	399 586	6,9	399 000	3,5	266 594	-0,2	-	-	3 051 650	-5,3
Korvaushoito	4 143 178	-7,5	1 313 939	1,1	717 209	12,9	647 659	8,5	1 534 237	9,1	318 063	29,6	8 674 286	0,1
Päiväkuntoutus	1 833 520	19,5	28 019	367,8	253 182	44,9	-	-	768 803	-9,8	-	-	2 883 524	12,3
Muu polikliininen palvelu	151 437	..	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Polikliiniset palvelut yhteensä	13 124 802	-6,8	2 666 106	0,6	3 101 962	7,3	2 198 179	6,4	3 946 184	1,6	1 673 938	24,7	26 711 171	-0,8
Terveysneuvonta	850 454	-6,5	212 325	-5,0	348 858	17,2	73 303	22,3	271 320	1,4	6 000	-1,6	1 762 260	-0,1
Päiväkeskustoiminta	1 171 311	134,0	286 531	-1,5	-	-	210 180	8,8	193 255	34,5	-	-	1 861 277	65,0
Selviämishoitoasema	1 003 570	-23,6	887 137	6,2	0	-	66 600	-	971 978	-7,6	2 929 285	-8,5
Kotiin vietävät palvelut	170 033	38,9	17 160	19,2	308 586	-3,8	-	-	0	-	-	-	495 779	8,3
Muut	0	-	90 000	-1,6	0	-	-	-	0	-	-	-	90 000	-1,6
Muut avopalvelut yhteensä	3 195 368	12,2	1 493 154	2,6	657 444	6,3	350 083	38,4	1 436 553	-1,8	7 138 602	7,5

* Vantaalla korvaushoidon kustannus on laskennallinen. Osa korvaushoidon asiakkaiden kustannuksista on H-klinikan kustannuksissa. Vantaalla päivä kuntoutukseen sisältyy vain ostopalvelut. Omana toimintana toteutettu päivä kuntoutus sisältyy A-klinikan ja H-klinikan kustannuksiin.

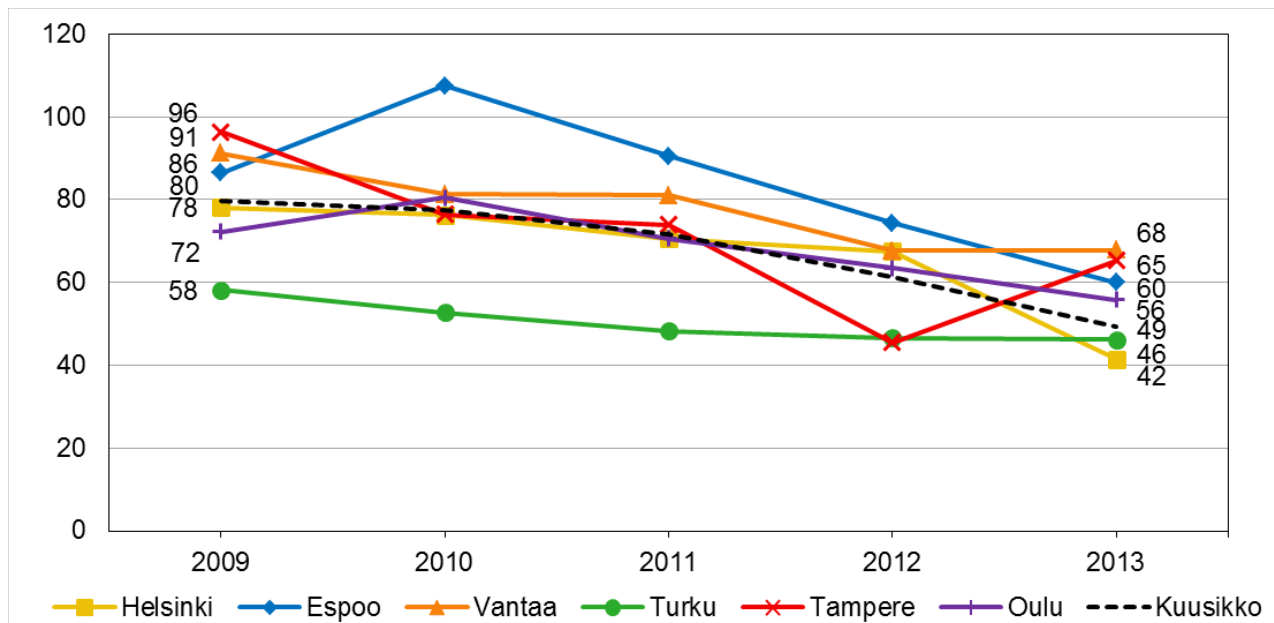
Avopalvelujen deflatoidut kustannukset ovat laskeneet hieman kuutoskaupunkien tasolla viime vuosina (Taulukko 4). Pienentyneitä kustannuksia selittää Helsinki, jonka kustannukset ovat laskeneet 12,7 prosenttia vuodesta 2009. Muissa kaupungeissa kustannukset ovat pysyneet melko lailla ennallaan Oulussa kuntaliitoksen myötä tapahtunutta muutosta lukuun ottamatta.

¹ Road 14 -palveluita ovat hoidontarpeen arviointi, hoitoonohjaus, avohoito, päihdeseula, neuvonta ja ohjaus sekä puhelinpäivystys.

Taulukko 4. Avopalvelujen kustannukset vuosina 2009–2013 vuoden 2013 rahan arvossa, milj. € ja muutos kuutoskaupunkien tasolla edellisvuodesta, %

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko	Muutos, %
2009	19,01	4,73	3,17	2,94	5,23	1,49	36,58	
2010	19,20	4,81	3,50	2,68	5,46	1,38	37,03	1,2
2011	17,57	4,60	3,81	2,69	5,59	1,37	35,63	-3,8
2012	17,27	4,11	3,82	2,66	5,44	1,43	34,72	-2,6
2013	16,60	4,16	4,05	2,84	5,48	1,76	34,88	0,5

Kuviossa 3 on jyvitetty avopalvelujen kokonaiskustannukset avopalvelujen käyntiä kohden. Käynti kyseisissä palveluissa kustansi kuutosien tasolla noin 45 euroa vuonna 2013. Korkeimmaksi käyntihinta muodostui Vantaalla, 68 euroa vuonna 2013. Edullisin käynti oli Tampereella 38 euroa vuonna 2013. Käyntikohtaisia kustannuseroja selittää ennen kaikkea avopalvelujen erilaiset rakenteet. Päivätoiminnan yksittäinen käynti pyörii alle kymmenessä eurossa useimmissa kunnissa, kun taas visiitti selviämishoitoasemalla voi kustantaa useamman sata euroa kunnasta ja tilastointitavasta riippuen. Näin ollen paljon päivätoimintaa ja muita edullisempia avopalvelumuotoja järjestävä kunta saa avopalvelujen yksikkökustannukset näyttämään varsin edullisilta.



Kuvio 3. Kustannukset käyntiä kohden avopalveluissa €, vuosina 2009–2013 vuoden 2013 rahan arvossa

3.2 Avopalvelujen asiakasmäärät ja suoritteet

Avopalvelujen asiakasmäärät ovat pysyneet suurin piirtein ennallaan edellisvuoteen nähden kuutoskaupungeissa (Taulukko 5). Asiakasmäärät ovat laskeneet lähinnä Espoossa (2,5 %) ja Vantaalla (8,4 %) ja nousseet Turussa (22,1 %). Oulun osalta on huomioitava erityisesti korvaushoidossa tapahtunut asiakasmäärän kasvu (82,4 %).

Taulukko 5. Päihdehuollon avopalvelujen asiakasmäärät vuonna 2013 ja muutos % vuodesta 2012

	Helsinki	%	Espoo	%	Vantaa	%	Turku	%	Tampere	%	Oulu	%	Kuusikko	%
A-klinikka	4 201	-3,2	1 475	-8,3	1 309	-5,9	1 244	3,1	1 321	4,0	1 546	9,2	11 096	-1,2
H-klinikka	-	-	-	-	465	10,7	-	-	595	-8,7	-	-	1 060	-1,1
Nuorisoasemat	950	-9,5	434	1,6	297	-3,9	233	9,4	442	8,1	1 326	6,5	3 682	0,8
Korvaushoito	862	1,8	171	22,1	134	12,6	141	-3,4	232	0,0	155	82,4	1 695	8,0
Päiväkuntoutus	547	59,0	5	66,7	78	66,0	-	-	182	-5,7	60	-	872	48,6
Muu polikliininen palvelu	165	33,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Polikliiniset palvelut yhteensä	6 759	2,5	2 085	-4,3	1 992	-12,9	1 618	3,3	2 799	0,7	1 828	4,1	17 081	-0,4
Terveysneuvonta	2 949	4,0	815	-11,1	1 277	6,5	881	18,4	700	-5,5	300	27,7	6 922	3,8
Päiväkeskustoiminta	180	66,7	350	53,5	0	0,0	-	-	530	57,7
Selviämishoitoasema	3 471	10,7	1 358	0,3	1 043	-21,2	250	.	1 393	-1,7	-	-	7 515	3,9
Kotiin vietävät palvelut	129	122,4	20	53,8	219	56,4	-	-	0	0,0	-	-	368	74,4
Muut	0	0,0	0	0,0	0	0,0	-	-	0	0,0	-	-	0	0,0
Muut avopalvelut yhteensä	2 373	-0,8	1 481	.	2 093	-3,0	300	..	15 335	0,1
Avopalvelut yhteensä	13 308	5,5	4 458	-2,5	4 531	-8,4	3 099	22,1	4 892	-0,9	2 128	25,5	32 416	3,5

Vaikka avopalvelujen asiakasmäärät ovat pysyneet kuutoskaupungeissa suurin piirtein ennallaan, yksittäisten suoritteiden määrä näyttää kasvaneen (35,1 %). Kasvua selittää Helsingin osalta kahden päiväkeskuksen siirtäminen päihdehuoltoon, mikä lisää suoritteita noin 140 000 käyntikerralla. Lisäksi on huomioitava, että korvaushoidon päivittäiset käynnit muodostavat hieman vajaa kolmasosan kaikista avopalvelujen suoritteista. (Taulukko 6.)

Taulukko 6. Päihdehuollon avopalvelujen suoritteet vuonna 2013 ja muutos % vuodesta 2012

	Helsinki	%	Espoo	%	Vantaa	%	Turku	%	Tampere	%	Oulu	%	Kuusikko	%
A-klinikka	43 023	12,1	11 275	-7,8	11 134	-7,0	11 723	10,3	13 585	-4,1	11 628	0,4	102 368	3,4
H-klinikka	-	-	-	-	8 093	-1,1	-	-	9 748	-14,0	-	-	17 841	-8,6
Nuorisoasemat	10 678	-25,3	3 613	13,9	2 066	-3,5	3 203	16,9	2 299	-2,8	8 832	88,0	30 691	4,3
Korvaushoito	121 464	3,1	36 480	69,2	20 315	8,3	24 641	-2,6	28 785	-4,8	15 205	56,3	246 890	10,5
Päiväkuntoutus	12 626	28,3	500	231,1	4 176	33,6	-	-	15 687	11,2	-	-	32 989	21,1
Muu polikliininen palvelu	913	-4,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Polikliiniset palvelut yhteensä	188 704	4,1	51 868	39,8	45 784	3,6	39 567	2,3	70 104	-2,9	30 201	41,8	426 228	8,0
Terveysneuvonta	21 506	-1,1	5 790	4,5	6 706	8,1	6 921	-6,5	10 962	10,4	1 265	-2,2	53 150	2,0
Päiväkeskustoiminta	183 145	301,8	6 100	-9,0	14 622	34,6	59 762	72,1	-	-	263 629	169,3
Selviämishoitoasema	5 500	-20,2	5 193	-8,1	1 043	-21,2	333	.	2 893	6,5	-	-	14 962	-9,8
Kotiin vietävät palvelut	967	130,2	447	136,5	6 113	30,2	-	-	0	0,0	-	-	7 527	41,9
Muut	0	0,0	0	0,0	0	0,0	-	-	0	0,0	-	-	0	0,0
Muut avopalvelut yhteensä	211 118	182,8	17 530	-3,0	21 876	19,8	73 617	55,4	1 265	-2,2	339 268	97,4
Avopalvelut yhteensä	399 822	56,2	69 398	25,7	59 646	5,7	61 443	7,9	143 721	20,2	31 466	39,2	765 496	35,1

* Sisältää Vantaan korvaushoidon ostopalvelujen ja oman toiminnan osalta ainoastaan lääkkeenotokäynnit.

3.3 Polikliinisten palvelujen kustannukset

Polikliinisten palvelujen kustannukset olivat noin 26,7 miljoonaa euroa vuonna 2013 kuutoskaupungeissa (Taulukko 7). Helsingin osuus koko kuusikon polikliinisten palvelujen kustannuksista on hieman vajaa puolet eli noin 13,1 miljoonaa euroa.

Taulukko 7. Polikliinisten palvelujen kustannukset vuosina 2009–2013 vuoden 2013 rahan arvossa, milj. euroa

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko	Muutos, %
2009	15,05	2,49	2,58	2,34	4,03	1,49	27,98	
2010	15,21	3,02	2,72	2,11	3,96	1,33	28,35	1,3
2011	13,87	2,86	2,99	2,10	4,09	1,27	27,18	-4,1
2012	14,08	2,65	2,89	2,07	3,88	1,34	26,92	-1,0
2013	13,12	2,67	3,10	2,20	3,95	1,67	26,71	-0,8

A-klinikka

A-klinikkakäynnin deflatoidut kustannukset ovat pysyneet kuutoskaupungeissa suhteellisen ennallaan edellisvuosiin nähden (Taulukko 8). Merkittävin muutos edellisvuosiin nähden on tapahtunut Helsingissä, jossa A-klinikan asiakaskohtaiset kustannukset ovat pudonneet lähelle vuoden 2010 tasoa.

Taulukko 8. A-klinikan kustannukset vuosina 2009–2013, € / asiakaskäynti vuoden 2013 rahan arvossa

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku*	Tampere	Oulu	Kuusikko
2 009	130	56	79	151	79	125	114
2 010	124	84	88	139	80	115	114
2 011	144	74	108	138	59	101	115
2 012	165	71	110	102	52	95	116
2 013	126	81	118	98	55	117	106

* Turun A-klinikan kustannuksiin on vuosina 2009–2011 sisällytetty myös nuorisoaseman kustannukset. Vantaalla A-klinikan käynnin hintaa nostaa mukaan laskettu päivä kuntoutus, jossa asiakkaalle kirjautuu yksi käynti kuntoutuspäivän kestäessä 5h.

Selviämishoitoasemat

Selviämishoitoasemien asiakaskohtaisista kustannuksista on saatu eriteltyä tietoa neljästä eri kaupungista (Taulukko 9). Helsingin ja Espoon tietoihin sisältyy myös poliisin säilytys- suojaan tehdyt konsultaatiokäynnit. Espoon tietoihin sisältyy tämän lisäksi poliisivankilaan tehdyt käynnit. Kyseiset käynnit laskevat Helsingin ja Espoon osalta asiakaskäyntiä kohden jyvitettyjen kustannusten hintaa.

Taulukko 9. Selviämishoitoasemien kustannukset vuosina 2009–2013, € / asiakaskäynti vuoden 2013 rahan arvossa

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
2 009	249	904	486	-	..
2 010	204	174	315	-	..
2 011	195	143	381	-	..
2 012	191	148	387	-	..
2 013	182	171	..	200	336	-	..

Helsinki

Helsingissä selviämishoitoasema sijoittuu organisatorisesti sosiaali- ja terveysvirastossa terveys- ja päihdepalvelujen osaston psykiatria- ja päihdepalvelujen toimistoon psykiatriksen päivystystoiminnan yhteyteen. Selviämishoitoasema toimii päivystyksellisenä tarkkailu- ja hoitoyksikkönä, johon kaupungin terveydenhoitoyksiköt, sairaankuljetus ja poliisi voivat siirtää seurantaan päihtyneitä potilaita, joilla on merkittävän päihtymystilan lisäksi jokin terveydenhuollon välitöntä seurantaa vaativa vamma tai sairaus. Suurin osa potilaista tulee poliisin tuomana, osa päivystyspoliklinikoilta tai sairaankuljetuksena suoraan kotoa tai kadulta. Joitakin potilaita hakeutuu omatoimisesti selviämishoitoasemalle.

Potilaan keskimääräinen hoitoaika selviämishoitoasemalla on noin 8 tuntia. Valtaosa kotiutuu seurannan jälkeen. Potilaita ohjataan myös laitostarkkaisuun, sairaalahoitoon somaattisten vaivojen vuoksi tai psykiatrian päivystykseen arviointiin tai hoitoon. Selviämishoitoasemalla hoidetaan 16 vuotta täyttäneitä. Alaikäisten osuus on hyvin pieni. Kaikista alaikäisistä tehdään ilmoitus lastensuojeluun. Potilaista naisia oli vuonna 2013 noin 23 prosenttia.

Espoo

Vuoden 2007 marraskuussa Espooseen perustettu selviämishoitoasema on osa terveyspalveluihin kuuluvan Mielenterveys- ja päihdepalveluyksikön toimintaa. Espoon poliisiaseman säilöönoton ja poliisivankilan välittömässä läheisyydessä sijaitsevan selviämishoitoaseman palvelut on tarkoitettu pääsääntöisesti päihtyneille yli 16-vuotiaille espoolaisille, kauniaislaisille ja kirkkonummelaisille, joilla on terveydentilan seurantaa vaativa somaattinen tai psyykinen sairaus/oire. Espoon selviämishoitoasemalla oli 2013 hoidossa 1358 eri asiakasta ja käyntejä kertyi yhteensä 2195.

Lisäksi selviämishoitoaseman tehtäviin kuuluu poliisin säilöönotettujen (putka) asiakkaiden hoidontarpeen arviointi, seuranta ja hoitonojaus, poliisivankilan (tutkintavankila) asiakkaiden kokonaisvaltainen terveydenhoito ja enintään 3–5 vrk kestävä avovieritus. Poliisivankilassa ja säilöönotossa käyntejä kertyi yhteensä 2998.

Päihtymyksestä selviämisen jälkeen selvitetään asiakkaan päihdehistoria, motivoidaan ja järjestetään tarkoituksenmukainen jatkohoito. Alle 18-vuotiaasta tehdään aina lastensuojeluilmoitus. Päihtyneeltä aikuisasiakkaalta selvitetään, onko kotona alaikäisiä lapsia. Tarvittaessa otetaan yhteys sosiaali- ja kriisipäivystykseen, ja/tai tehdään lastensuojeluilmoitus.

Potilaat ohjautuvat selviämishoitoasemalle perusterveydenhuollosta, sairaalapäivystyksestä, usein sairaankuljetuksen ja poliisin tuomina, joskus omatoimisesti, useimmin kuitenkin saatettuna.

Hoito on maksutonta.

Selviämishoitoasemalla työskentelee johtaja, 5 sairaanhoitajaa, 5 lähihoitajaa.

Selviämishoitoaseman tarkempi kuvaus löytyy osoitteesta:

<https://www.innokyla.fi/web/verstas104897/etusivu/-/verstas/perustiedot>

Vantaa

Vantaan selviämishoitoasema toimii Peijaksen sairaalassa terveyskeskuspäivystyksen yhteydessä. Selviämishoitoasemalla on neljä potilaspaikkaa.

Terveyskeskuspäivystys ohjaa selviämishoitoaseman potilaaksi henkilöt, jotka tarvitsevat päivystyksellisesti hoidollista seurantaä päihtymyksen ja sen lisäksi olevan somaattisen tai akuutin psyykkisen syyn tai tapaturman vuoksi. Pelkkä päihtymyksestä selviäminen ei ole syy hoitoon ottamiselle.

Myös terveysasemat ja erikoissairaanhoidon päivystys voivat tarvittaessa olla suoraan yhteydessä päivystyksen vuorovastaavaan tai selviämishoitoaseman vastuuhoitajaan seurantaan tarvitsevan päihtyneen potilaan hoidosta.

Selviämishoitoaseman tarkoituksena on selkeyttää päihtyneen tai päihteiden väärinkäyttäjän hoitoa terveyskeskuspäivystyksessä ja lisäarvona ohjata tätä hakeutumaan päihdepalveluiden piiriin paitsi tehokkaalla hoitoonohjauksella, myös inhimillisellä suhtautumisella potilaaseen.

Selviämishoitoasema on tiiviissä yhteistyössä Vantaan päihdepalvelujen kanssa, jotta potilaan jatkohoitoon ohjaus olisi mahdollisimman sujuvaa. Vieroitushoitoa tarvitsevat ohjataan arkipäivisin kaupungin vieroitushoitoyksikköön tai kotiin annettavaan vieroitushoitoon. Kotiin annettavaan vieroitushoitoon pääsee myös viikonloppuisin.

Hoitoaika selviämishoitoasemalla on lääketieteellisen syyn takia seurantaan tarvittava aika, maksimissaan kuitenkin seuraavaan aamuun klo kahdeksaan saakka eli 12–24 tuntia. Vuonna 2013 keskimääräinen hoitoaika oli noin 7 tuntia. Suurin osa potilaista kotiutui seurannan jälkeen.

Selviämishoitoaseman hoidossa on ollut pääasiassa täysi-ikäisiä. Yli 60-vuotiaita oli 211. Potilaita oli yhteensä 1043. Keski-ikä oli 48,7 vuotta. Lastensuojeluilmoituksia tehtiin 19-

Turku

Turun vuotta 2013 koskevassa tilastossa tiedot ovat ajalta 1.6.–31.12.2013.

A-klinikan Länsi-Suomen palvelualue on avannut kesällä 2013 selviämishoitoaseman Turun katkaisuhuoltoaseman yhteyteen. Selviämishoitoasema on viisipaikkainen, joista keskimäärin kolme paikkaa on ollut turkulaisten käytössä. Hoito selviämishoitoasemalla on asiakkaalle maksutonta.

Palvelujen saaminen katkaisuhuoltoaseman yhteydessä takaa aikuisasiakkaille katkeamattoman hoitoketjun ja antaa mahdollisuuden puuttua ongelmiin varhaisemmassa vaiheessa. Promillerajaa ei selviämishoitoasemalle pääsemiseksi ole. Selviämishoitoasemalla tavoitteena on asiakkaan päihtymistilan lasku. Hoitoaika on muutamasta tunnista 14 tuntiin. Terveystilaa seurataan erilaisin kokein ja mittauksin, jolloin pyritään ennakoimaan mahdolliset terveysriskit. Selviämishoitoasemalla ei käytetä lääkkeitä, tarvittaessa otetaan yhteys terveyskeskuspäivystykseen tai asiakas otetaan katkaisuhuoltoaseman puolelle.

Tampere

Lyhytaikaista sairaanhoidollista seurantaan tarvitsevia päihtyneitä on ohjattu Tampereella selviämishoitoon vuodesta 2009 alkaen. Selviämishoitoyksikkö perustettiin ehkäisemään putkakuolemia, helpottamaan yhteispäivystyspiste Acutassa päihtyneiden aiheuttamaa hoitokuormitusta sekä ohjaamaan hoitoon ja kuntoutukseen päihtyneiden ongelmakäyttäjiä. Selviämis- ja katkaisuhuoltoasemayksikön toiminta aloitettiin Hatanpään sairaalalta vapautuneissa päivystystoiminnan tiloissa, josta aseman toiminta siirtyi elokuussa 2013 Sisä-Suomen poliisilaitoksen yhteyteen valmistuneisiin uusiin tiloihin. Selviämishoidon tavoitteina on valtakunnallisen suosituksen mukaisesti sekä vähentää putkakuolemia että mahdollistaa asiakkailleen päihde- ja muun hoidon tarpeen arviointi.

Nykyisten toimitilojen välittömässä läheisyydessä sijaitsee poliisin säilöönottotilat ja seutukunnallinen sosiaalipäivystys sekä viikonloppuisin erillinen nuorten selviämisasema. Palveluita keskittämällä on pyritty tiivistämään ja sujuvoittamaan yhteistyötä päihtyneiden asiakkaiden kohtaamisessa. Selviämishoitoaseman ja sosiaalipäivystyksen yhteistyöllä varmistetaan päihtyneen potilaan lasten sekä selviämishoitoon toimitettujen alaikäisten lasten hoidon ja tuen tarve. Poliisin kanssa yhteistyö toteutuu selviämishoitoaseman henkilökunnan arvioidessa säilöön otetun päihtyneen henkilön sairaanhoidon tarvetta poliisin vastaavuuksista turvatessa hoitotyön toimintaa. Poliisille tuotetaan lisäksi poliisivankilan terveydentilakonsultaatiot ja vankilan lääkehoidon toteutus.

Selviämishoitoon ohjaututaan poliisin tai pelastuslaitoksen tuomana. Selviämishoito palvelee seutukunnallisesti Pirkanmaata, yhteensä sopimuskuntia on seitsemän. Muut yksikön palvelut ovat suunnattu tamperelaisille ja orivesiläisille. Selviämis- ja katkaisuhuoltoasema on hallinnollisesti samaa yksikköä. Selviämishoidolle ja katkaisuhoidolle on omat erilliset tilat, mutta henkilökunta on yhteinen. Henkilökuntaan kuuluu osastonhoitaja, sosiaalityöntekijä, osa-aikainen lääkäri, kahdeksan sairaanhoitajaa, kaksi ohjaajaa, viisi lähihoitajaa ja siivooja. Työvuorossa oleva henkilöstö hoitaa sekä selviämis- että katkaisuhoidon tehtäviä.

Tampereen kaupungin mielenterveys- ja päihdepalveluiden Selviämis- ja katkaisuhuoltoasemalla on 10 selviämishoidon potilaspaikkaa ja toteutetaan lääkärin arki-aamujen vastaanoton arvioon perustuen avo- tai laitoshoidon hoitoja (6 paikkaa) sekä katkon jälki-käyntejä. Viikonloppuisin asemalta saavat lääkehoidonsa terveysasemien korvaushoidon asiakkaat. Yksikön tiloissa toimii myös tarvittaessa kaupunkialueen kriisimajoitus. Selviämis- ja katkaisuhuoltoasema käyttää keskeisten terveydenhuollon sekä päihde- ja mielenterveyspalveluiden yksiköiden kanssa samaa potilastietojärjestelmää, jolloin tiedon kulku eri yksiköiden välillä varmistuu ja toimii hoitopolkujen suunnittelun pohjana.

Oulu

Oulussa ei ole erillistä selviämishoitoasemaa. Selviämishoito toteutetaan ns. hajautetulla mallilla. Päivystysaikana yhteispäivystyksessä tehdään arvio päihtyneiden vaikutuksen alaisen asiakkaan hoidon tarpeesta. Lääketieteellistä tai sairaanhoidollista apua tarvitsevat asiakkaat hoidetaan päivystyksen tiloissa, ei-sairaanhoidollista tarvitsevat asiakkaat ohjataan Päihdeklinikan palveluihin (lääkehoidon ohjeet mukana) ja osa ei-sairaanhoidollista hoitoa tarvitsevista asiakkaista ohjataan Kenttätien palvelukeskukseen tilapäismajoitukseen. Usein ko. asiakkaat ovat jo tuttuja asiakkaita Kenttätielle. Nykyisin on kehitetty myös toimintamallia, missä yhteispäivystyksen yhteydessä toimivan sosiaalipäivystyksen työntekijät osallistuvat hoidontarpeen arvion tekoon ja asiakkaan jatko-ohjaukseen.

Opioidiriippuvaisten henkilöiden korvaushoito

Korvaushoitoa voidaan antaa niille opioidiriippuvaisille asiakkaille, jotka eivät ole kyenneet vieroittautumaan opioideista. Opioidiriippuvaisten lääkkeellisen korvaushoidon tavoitteena on kuntoutuminen ja päihdeettömyys tai haittojen vähentäminen ja asiakkaan elämänlaadun parantaminen. Korvaushoidon lääkkeitä ovat metadoni ja buprenorfiini. Hoito toteutuu erikoissairaanhoidossa, polikliinisessa päihdehuollossa tai perustasolla.² Korvaushoito kuuluu hoitotakuun piiriin ainoana päihdehuollon palveluna. Tässä raportissa korvaushoito ei sisällä erityissairaanhoidon kustannuksia.

Korvaushoidon asiakasmäärät ovat viime vuosina hieman kasvaneet ja kasvua on tapahtunut edellisvuoteen nähden erityisesti Oulussa ja Espoossa (Taulukko 10). Pidemmän aikavälin tilastoitua kasvua kuutoskaupungeissa selittää se, että Helsingin korvaushoidon asiakaslukuissa otettiin mukaan vuodesta 2011 alkaen terveysasemien korvaushoidon asiakkaat ja Husin opioidipoliklinikan korvaushoitoasiakkaat. Näitä lukuja ei ole saatu mukaan tarkasteluun aikaisemmilta vuosilta, joten kasvu johtuu suurelta osin tilastoinnin muutoksesta. Tampereella on ilmoitettu korvaushoidon asiakasmäärä poikkileikkaustietona kunkin vuoden lopussa vuoteen 2011 asti. Vuonna 2012 tilastoinnissa siirryttiin ilmoittamaan kaikkien vuoden aikana hoidossa olleiden henkilöiden lukumäärä, mikä näkyy huomattavana korvaushoidon asiakasmäärän lisääntymisenä. Ostopalveluina hankittavien aloitusvaiheen korvaushoito-ohjelmien määrää ei ole lisätty vuodelle 2012. Terveysasemilla jatkohoidossa olevien määrä on kuitenkin tasaisesti kasvanut, jatkohoitoon siirtyneiden lukumäärän ollessa suurempi kuin hoidosta poistuneiden määrä.

Taulukko 10. Korvaushoidon asiakasmäärät vuosina 2009–2013

	Helsinki*	Espoo	Vantaa*	Turku**	Tampere	Oulu	Kuusikko
2009	402	110	106	109	157	78	962
2010	488	134	88	107	150	83	1 050
2011	806	133	108	127	169	95	1 438
2012	847	140	119	146	232	85	1 569
2013	862	171	134	141	232	155	1 695

* Helsinki ja Vantaa eivät saa asiakas kertaalleen -tietoa erikoissairaanhoidon ja terveysasemien asiakkaista, joten lukuun voi sisältyä muutamia päällekkäisyyksiä

** Turun osalta terveysasemien ylläpito-hoidossa oli 60 korvaushoidon asiakasta vuonna 2013, 62 asiakasta vuonna 2012 sekä 65 asiakasta vuonna 2011

² ”Opioidiriippuvaisen hoidon tarve tulee arvioida ja hoito toteuttaa sellaisessa terveyskeskuksessa, päihdehuollon yksikössä tai vankeinhoitolaitoksen terveydenhuollon yksikössä, jossa on hoidon antamiseen perehtynyt hoidosta vastaava lääkäri ja toiminnan edellyttämä muu henkilökunta sekä muut edellytykset hoidon antamiseen.

Hoidon vaativuuden sitä edellyttäessä hoidon tarve tulee arvioida ja hoito aloittaa ja toteuttaa sairaanhoitopiirin kuntayhtymän toimintayksikössä, Järvenpään sosiaalisairaалassa tai valtion mielisairaалassa. Hoitoa voidaan jatkaa yhteistyössä hoidon aloittaneen yksikön kanssa sellaisessa terveyskeskuksessa, päihdehuollon yksikössä taikka vankeinhoitolaitoksen terveydenhuollon yksikössä, jolla hoidon aloittaneen toimintayksikön käytettävissä olevien tietojen mukaan on siihen riittävät edellytykset. Korvaushoito tulee hoidon pitkäkestoisuuden vuoksi pyrkiä toteuttamaan mahdollisimman lähellä potilaan asuinpaikkaa.” (STM 33/2008 § 4.)

Taulukossa 11 korvaushoito on jaettu omaan tuotantoon ja ostopalveluun. Vuonna 2013 ostopalvelujen osuus oli niitä käyttäneiden keskuudessa 45,0 prosenttia. Espoossa oli korkein ostopalvelujen osuus 88,9 prosenttia. Oulussa ja Turussa korvaushoito tuotettiin omana palveluna.

Taulukko 11. Korvaushoidossa olevien asiakasmäärät omissa ja ostopalveluissa vuonna 2013

	ASIAKASMÄÄRÄT			Ostopalvelujen osuus, %
	Yhteensä	Oma	Osto	
Helsinki	862	417	464	53,8
Espoo	171	19	152	88,9
Vantaa	134	99	35	26,1
Turku	141	141	-	-
Tampere	232	148	111	47,8
Oulu	155	155	-	-
Yhteensä	1 695	979	762	45,0

Helsinkiläisten korvaushoitoa toteutettiin vuonna 2013 omilla A-klinikoilla (päihdepoliklinikoilla) ja terveysasemilla sekä erikoissairaanhoidossa HUSissa ja ostopalveluissa A-klinikkasäätiöllä ja Helsingin Diakonissalaitoksella. Omilla neljällä A-klinikalla (päihdepoliklinikalla) on yhteensä noin 200 kuntouttavan korvaushoidon paikkaa ja kuudella terveysasemalla yhteensä 120. Ostopalveluiden piiriin on ohjattu pääasiassa haittoja vähentävässä korvaushoidossa olevia asiakkaita ja erityisen vaativahoitoisia asiakkaita hoidetaan HUSin opioidiriippuvuuspoliklinikalla. Asiakkaiden lääkähoidosta ei ole tehty tilastoa vuositasolla. Tammikuussa 2014 tehdyn poikkileikkaustilaston mukaan 518:lla korvaushoidossa olleella asiakkaalla 173:lla lääkkeenä oli metadoni ja 176:lla buprenorfiini.

Espoossa opioidikorvaushoidossa olevat asiakkaat kiinnittyvät hyvin hoitoon ja hoidon keskeytykset ovat harvinaisia. Viime vuosien ajankohtaisia kysymyksiä ovat kuntoutujien opiskeluun, työllistymiseen ja osallisuuteen liittyvät haasteet. Vuoden 2013 lopulla perustettiin myös pääkaupunkiseudulla suomen ensimmäinen potilasyhdistys.

Vantaa on toteuttanut korvaushoidon suurimmaksi osaksi omana toimintana vuodesta 2009 alkaen. Hoidoilla tavoitellaan sekä haittojen vähentämistä että kuntoutumista riippuen asiakkaan tilanteesta. Vuoden 2012 alusta lähtien Vantaalla on ollut mahdollista siirtää huumehoitoklinikalta jatkohoitoon terveysasemille korvaushoidossaan hyvässä hoitotasapainossa olevia asiakkaita. Vuonna 2013 terveysasemilla oli hoidossa yhteensä 12 asiakasta. Asiakkaiden kannalta muutos on ollut myönteinen, koska hoitovastuu on siirtynyt lähemmäksi omaa kotia. Vantaalaisten korvaushoitoasiakkaiden täsmällistä määrää tilastoinnista ei ole saatu selvitettyä, koska asiakas kertaalleen -tietoa ei saada terveysasemien eikä erikoissairaanhoidon korvaushoidon osalta.

Turun yliopistollisessa keskussairaalassa tehdään opiaattiriippuvaisten korvaushoidon arviot sekä hoidetaan raskaana olevien ja jo synnyttäneiden opiaattiriippuvaisten korvaushoidot. Turun päihdepsykiatrian yksikköön kuuluva korvaushoitopoliklinikka toteuttaa opioidiriippuvaisten korvaushoitoa ja hoidot alkavat pääsääntöisesti myös siellä. Korvaushoito on joko kuntouttavaa, päihdeettömyyteen tähtäävää hoitoa tai potilaan elämänlaadun parantamiseen ja terveyshaittojen vähentämiseen tähtäävää, haittoja vähentävää hoitoa. Terveysasemilla tapahtuva jatkohoito painottuu lääkähoidon toteuttamiseen ylläpitohoitona. Apteekkijakelua on käytetty Turussa vähäisessä määrin.

Vuonna 2013 Turun psykiatrian (erikoissairaanhoido) korvaushoitopoliklinikalla oli 141 asiakasta ja näiden lisäksi 60 asiakasta oli perusterveydenhuollon ylläpito-hoidossa. Vuonna 2013 pysyttiin hoitotakuuajan puitteissa. Turun korvaushoitopoliklinikan potilaista menehtyi kolme potilasta vuonna 2013 ja yksi vuonna 2012.

Tampereella korvaushoidossa toteutettiin pitkäkestoista, vuoden kestävästä vieroitushoitoa sekä kuntouttavia ja haittoja vähentämään pyrkiviä hoito-ohjelmia. Määräaikaista korvaushoitoa, esimerkiksi äidin raskauden aikainen korvaushoito, toteutetaan vuosittain muutamia. Vuonna 2013 korvaushoitoa saaneiden asiakkaiden määrä pysyi edellisestä vuoteen verrattuna ennallaan. Hoidon keskeytykset kasvoivat yhden prosentin 16 prosenttiin. Suurin osa hoidon keskeytyksistä tapahtuu kuntouttavan hoidon alkuvaiheessa.

Kuntouttava korvaushoito aloitetaan pääsääntöisesti polikliinisesti avohoidossa. Ainoastaan komplisoituneet tilanteet, raskaana olevan asiakkaan hoito ja Metadonihoidot aloitetaan sairaalaosastolla. Hoidon intensiivivaihe toteutetaan omassa tuotannossa raskaana oleville ja pienten lasten äideille tarkoitettuna Päiväperhon yksikössä sekä muille asiakkaille ostopalveluna K-klinikalla ja keväällä toimintansa aloittaneessa Alfa-Kuntoutuksen korvaushoitoyksikössä. Alfa-Kuntoutuksen hoidossa buprenorfiininaloksoni-lääkehoito toteutetaan harvennetuin hoitokäynnein. Hoitomallissa lääke sulatetaan valvotusti kahden tai kolmen vuorokauden lääkeannos kerrallaan, jolloin väliin jäävinä päivinä voidaan keskittyä psykososiaaliseen kuntoutukseen.

Intensiivihoidon yksiköistä siirrytään jatkohoitoon kaupungin terveysasemille. Enemmistö kuntouttavien korvaushoidon ohjelmien asiakkaista sai hoitoa kaupungin omilla terveysasemilla ja terveysasemille hoitoon siirtyneiden asiakkaiden määrä kasvoi edelleen vuoden aikana. Terveysasemilta apteekin lääkejakeeluun siirtyneiden määrä kasvoi vuoden aikana 20 asiakkaalla.

Uudet aloitetut korvaushoidot painottuivat haittoja vähentävään hoitoon. Haittoja vähentävän hoito-ohjelman palvelu hankitaan ostopalveluna A -klinikkasäätiöltä. Korvaushoidon toimijaverkostot kokoontuivat pari kertaa vuoden aikana kolmella tasolla; seutukunnan, Tampereen ja Tampereen terveysasemien edustajien kesken.

Korvaushoitoa saavien asiakkaiden määrä on kasvanut Oulussa runsaasti. Hoitopääsykriteerien muuttaminen voidaan nähdä yhtenä syynä muutokseen. Arvio korvaushoidon tarpeesta tehdään avohoidossa. Korvaushoito aloitetaan viikon aloitusjaksolla Oulun Päihdeklinikan vieroitusosastolla. Vuoden 2013 aikana on pysytty hoitotakuussa.

4 PÄIHDEHUOLLON ASUMISPALVELUT

Päihdehuollon asumispalveluissa tavoitteena on luoda kokonaisuus, jossa eri vaiheissa oleville asiakkaille pystytään tarjoamaan kuntoutumista tukeva asumismuoto. Asumispalvelujen tavoitteena on asiakkaan asumisen turvaaminen sekä tukeminen päihdeettömyyteen ja ohjaaminen palvelujen piiriin. Päihdehuollon perinteisen, niin sanotun porrasteisen ja kuntouttavan, palvelujärjestelmän ohella kuutoskaupungit järjestävät asumispalveluja myös asunto ensin -periaatteella, jossa pysyvän asunnon katsotaan luovan edellytyksiä sosiaalisen kuntoutumisen prosessin käynnistymiselle.

Päihdehuollon asumispalvelujen asiakasmäärät ovat kasvaneet kuutoskaupungeissa 16,9 prosenttia vuosien 2011–2013 aikana (Taulukko 12). Kasvu on keskittynyt erityisesti pääkaupunkiseudulle. Turun asiakasmäärän laskua vuosien 2011 ja 2012 välillä selittää päihdehuollon omien asumispalvelujen paikkaluvun lasku ja asiakkuuksien tarkempi kohdentaminen.

Taulukko 12. Päihdehuollon asumispalvelujen asiakasmäärät vuosina 2009–2013

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
2009	426	337	305	804	933	299	3 104
2010	2 146	295	304	791	928	302	4 766
2011	2 614	264	321	727	906	272	5 104
2012	2 834	400	356	630	974	300	5 494
2013	3 126	709	364	668	748	352	5 967

Päihdehuollon asumispalvelujen asumisvuorokaudet ovat kasvaneet asiakasmäärän mukana (Taulukko 13). Vuonna 2013 päihdehuollon asumispalveluvuorokausia kertyi noin 1,1 miljoonaa. Espoon ja Helsingin osalta kasvua selittää uusien asumisyksikköjen perustaminen. Oulussa kasvun taustalla voidaan nähdä vuoden 2013 alussa voimaan astunut kunta-liitos.

Taulukko 13. Päihdehuollon asumispalvelujen asumisvuorokaudet vuosina 2011–2013

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
2011	485 661	42 786	41 235	107 421	134 088	53 439	864 630
2012	558 251	68 962	48 779	107 114	123 895	58 424	965 425
2013	642 119	101 695	54 114	107 858	101 233	81 830	1 088 849

Huom! Espoossa hajasijoitettujen tukiasuntojen suuritteet tilastoidaan käynteinä, mikä pienentää asumispalveluvuorokausien määrää.

Helsingin kuntouttavien asumispalvelujen kasvu selittyy ainakin osittain pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelmalla. Vuosien 2012–2013 aikana asuntoja on järjestetty yhteensä 638. Vuonna 2012 Helsingissä aloitti kaksi uutta asumisyksikköä, Ruusulankatu (90 paikkaa) ja Alppikatu (80 paikkaa). Vuonna 2013 aloitti Seniorikoti (28 paikkaa) ja Vanha viertotien yksikkö (105 paikkaa). Helsingin asumispalvelujen osalta käytetään laajaa määritelmää. Helsingin sosiaali- ja terveystieteiden organisaatiomuutoksessa vuonna 2013 osa aiemmin päihdehuollon asumispalveluihin sisällytetyistä yksiköistä siirtyi sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelut -osastolle enemmän vanhusten asumispalvelujen kaltaiseksi palveluksi. Yksiköihin ei sijoiteta asunnottomia, joten niitä ei ole sisällytetty vuoden 2013 tietoihin. Asumispalvelujen tietoihin sisältyvät päihdehuollon ja mielenterveysasiakkaiden asumispalvelut. Vuosien 2011 ja 2012 tiedot on korjattu vastaamaan vuotta 2013.

Vantaalla asumispalveluvuorokausien kasvua selittää v. 2011 kotiin annettavan asumisen tuen aloittaminen ostopalveluna sekä vuonna 2012 toimintansa aloittaneen Osmankäämintien asumisyksikön käyttöönotto. Sinne muuttaneille päihdekuntoutujille järjestettiin kotiin annettavaa asumisen tukea määräaikaisesti turvaamaan asumisen alkua. Kotiin annettavassa asumisen tuessa palveluntuottaja voi vuokrata asiakkaalle myös asunnon, mutta tukea voidaan yhtä hyvin antaa asiakkaan omaan tai itse vuokraamaan asuntoon. Tukea kotiin annetaan, kun asuminen on uhattuna päihteiden käytön takia tai jos se katsotaan tarpeelliseksi esim. laitoshoidon jälkeen häiriöttömän asumisen turvaamiseksi. Vantaan Päihdepalvelujen ja Vantaan aikuissosiaalityön yhteishankkeena valmistui keväällä 2013, Pähkinärinteeseen asumispalveluyksikkö, jossa on 33 huoneistoa päihde- ja mielenterveyskuntoutujille. Päihdepalvelut järjestävät asumisen tuen.

Espoon asumisvuorokausien merkittävä nousu vuodesta 2012 selittyy pitkälti Kuninkaankallion tuetun- ja tehostetun tuetun asumisen ja palveluasumisen sekä Olarinluoman laajennusosan valmistumisesta. Kuninkaankallion yksikkö aloitti toimintansa 1/2012, asukkaat muuttivat taloon vaiheittain ja Olarinluoman laajennusosan koko kapasiteetti saatiin käyttöön vasta 2012 jälkipuoliskon aikana.

Espoon Kuninkaankallion asumisyksikön asiakasmäärä kasvoi vuoden aikana merkittävästi, kun toimintaa laajennettiin. Tämä selittää osaltaan asiakasta kohden laskettujen asumisvuorokausien laskun määrää, 29 vuorokautta. Muissa kaupungeissa ei ole nähtävissä merkittäviä muutoksia muutaman viime vuoden aikana Oulun kuntaliitoksen aiheuttamaa muutosta lukuun ottamatta. (Taulukko 14.)

Taulukko 14. Asumisvuorokaudet asiakasta kohden päihdehuollon asumispalveluissa vuosina 2011–2013

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
2011	186	162	128	148	148	196	169
2012	197	172	137	170	127	195	176
2013	205	143	149	161	135	232	182

Asiakas asioi pisimpään intensiivisyydeltään suurimmassa palvelussa eli tehostetun palveluasumisen parissa (Taulukko 15). Asumisvuorokausien määrä vaihtelee tehostetussa palveluasumisessa Oulun 227 vuorokauden ja Tampereen 362 vuorokauden välillä asiakasta kohden ja kuutosten tasolla asumisvuorokausia kertyy 309 kappaletta asiakasta kohden. Tehostetun palveluasumisen asumisvuorokausia kertyy noin kaksi kertaa enemmän asiakasta kohden kuutosten tasolla kuin palveluasumisen vuorokausia. Oulun asuntopoliittisten linjausten mukaan päihdeasiakkaiden asumisen tulee olla mahdollisimman pitkälle tukiasumistyyppistä. Päihdeasiakkaiden asumisessa noudatetaan Oulussa niin sanottua normaaliuseriaatetta. Asuminen integroidaan normaaliin asumiskantaan, jonne järjestetään tarvittava tuki ja apu.

Taulukko 15. Asumisvuorokaudet asiakasta kohden tuki- ja tuetun asumisen, palveluasumisen, tehostetun palveluasumisen ja tilapäisen asumisen palveluissa vuonna 2013

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Tuki- ja tuettu asuminen	273	142	188	266	216	353	247
Palveluasuminen	168	79	90	180	208	105	158
Tehostettu palveluasuminen	345	314	255	322	362	227	309
Tilapäinen asuminen	46	58	27	32	45	-	43

Päihdehuollon kuntouttavien asumispalvelujen kokonaiskustannukset olivat noin 43,8 miljoonaa euroa vuonna 2013 (Taulukko 16). Espoon kustannuksissa näkyy myös selvästi Kuninkaankallion asumispalveluyksikön valmistuminen ja vaiheittainen käyttöönotto vuoden 2012 aikana. Helsingin osalta kustannuksia nostaa erityisesti uusien asumisyksikköjen perustaminen vuonna 2013. Oulussa päihdepalveluiden kustannusten lievään nousuun vaikuttaa kuntaliitos.

Taulukko 16. Päihdehuollon asumispalvelujen nettokustannukset vuosina 2011–2013 vuoden 2013 rahan arvossa, milj. euroa

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko	Muutos, %
2011	14,71	2,93	3,07	4,57	6,24	1,78	33,31	13,7
2012	17,46	5,19	3,17	4,00	6,73	1,86	38,41	15,3
2013	21,77	6,14	3,46	4,48	5,79	2,15	43,80	14,0

Huom! Vuoden 2013 kustannukset ovat nettokustannuksia. Vuoden 2013 osalta lukuihin kuuluu myös välilliset kustannukset, mikä nostaa kuluja merkittävästi. Luvut eivät ole edellisiin vuosiin nähden suoraan vertailukelpoisia.

Asumisvuorokauden keskihinnaksi muodostui kuutosten tasolla 40 euroa (Taulukko 17). Kallein majoitus löytyy Vantaan tilapäisestä asumisesta, missä vuorokaudelle kertyi hintaa 134 euroa. Huomattavaa on, että Vantaalla tehostetun palveluasumisen asumisvuorokausi kustansi 61 euroa.

Taulukko 17. Kustannukset asumisvuorokautta kohden päihdehuollon asumispalveluissa vuonna 2013, euroa

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Tuki- ja tuettu asuminen	28	43	42	10	27	13	27
Palveluasuminen	51	59	124	65	84	48	63
Tehostettu palveluasuminen	101	98	61	84	90	91	91
Tilapäinen asuminen	61	131	134	93	98	-	85
Yhteensä	34	60	64	42	57	26	40

Helsingissä päihdehuollon budjettiin sisältyvät palveluasumisen kustannukset. Tuki- ja tuetun asumisen sekä tehostetun palveluasumisen osalta Kuusikko-tilastoon on sisällytetty myös ne asumispalvelut, joissa suuri osa asukkaista on päihdeongelmaisia. Tilapäinen asuminen sisältää asumispäivystystyyppisen majoituksen kustannukset.

Espoossa kaupungin oman tukiasumisen tiimin suoritteet on kirjattu Kuusikkotilastoon käyntisuoritteina kohtaan muut avohuollon palvelut, ei asumisvuorokausina. Tiimin tehtäväkenttänä on asumisen tuen järjestäminen kaupungin välivuokraamiin Y-säätiön asuntoihin.

Vantaalla päihdepalvelujen omat asumispalvelut ovat suurelta osin palveluasumistyyppistä päivittäin tai ympärivuorokautisesti tuettua määräaikaista asumista, josta kuntoutumisen myötä siirrytään itsenäisempään asumiseen. Vahva tuki kuntoutumisen aikana näkyy myös kustannuksissa. Ostopalveluna hankitaan pääasiassa tuettua asumista ja tehostettu palveluasuminen.

Turussa omissa palveluasumisen yksiköissä (Niuskalan hoitokoti, Paattisten huoltokoti) asumisvuorokausien määrän laskua vuodesta 2011 selittää Paattisten huoltokodin asukaspaikkaluvun pieneneminen 69 paikasta 46 paikkaan.

Omien yksiköiden käyttöastetta on pyritty maksimoimaan niin että ostopalveluun turvautaan vasta kun omissa yksiköissä ei ole vapaita paikkoja. Ostopalvelujen käyttö on yhä enemmän painottunut tehostettuun palveluasumiseen osittain entistä huonompikuntoisten asiakkaiden määrän kasvun takia. Ostopalvelut on Turussa kilpailutettu vuosiksi 2011–2014 ja sopimuksia jatketaan optiovuodelle 2015. Turun kaupunki vastaa palvelun kustannuksista palveluntuottajalle ja asiakkaat vuokra- ja ateriamenoistaan.

Turussa tuetun asumisen asumisvuorokausien määrä on edelleen kasvussa eli asumispalvelujen vuorokausista oli 52 prosenttia tuetun asumisen vuorokausia (51 % vuonna 2012). Asukkaita itsenäistyi aiempaa vuotta aktiivisemmin, jolloin muutamia tukiasuntoja oli hetken aikaa tyhjillään. Asuntoihin saatiin kuitenkin melko nopeasti uusia asukkaita hoitoketjun eri vaiheista, esim. kuntouttavasta laitoshoidosta ja palveluasumisesta.

Tampereella asui 748 eri henkilöä päihdekuntoutujille suunnatuissa asumispalveluissa vuonna 2013. Palvelumuotoina oli tuki- ja tuettu asuminen, palveluasuminen ja tehostettu palveluasuminen sekä ja tilapäinen asuminen. Päihdekuntoutujien asumispalvelujen kustannukset vuonna 2013 olivat liki 5,8 euroa muodostaen 43 prosenttia päihdehuollon kokonaiskustannuksista.

Tampere on ollut vuodesta 2009 mukana pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelmassa ja sen jatko-ohjelmassa. Asumishaittoja pyritään ennakoimaan ja puuttumaan niihin ennen häätöä. Vuonna 2013 aloitettiin Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelmaan kuuluva sosiaalisen vuokra-asuttamisen prosessi, jonka kautta tarjotaan hajasijoitettuja asuntoja päihde- ja mielenterveyskuntoutujille. Tampereen Vuokra-asunnot ja VTS-kodit ovat mukana tarjoamassa asuntoja ja asumisen alkua turvataan kotiin vietävällä tuetun asumisen palvelulla. Tavoitteena on saada asiakkaita eteenpäin asumispalveluiden piiristä itsenäiseen asumiseen.

Oulussa tilapäisasuminen sisältyy Kenttätien asumispalveluihin, joissa on myös palveluasumista ja tukiasumista. Tilapäishoidon kustannukset eivät ole eroteltavissa kokonaisuudesta.

Oulussa päihdehuollon asumispalvelut toteutetaan pääasiallisesti kaupungin omana tuottajana. Tavoitteena on tukea ja kuntouttaa asukasta mahdollisimman itsenäiseen asumiseen. Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelman puitteissa on pystytty ohjaajapalvelun turvin asuttamaan omiin asuntoihin yhä enenevässä määrin sekä nuoria päihdeikäisiä että pitkään päihdeikäisiä käyttäneitä henkilöitä. Kustannusten nousua selittää vähentämishjelman ensimmäisen kauden aikana monitoimijaisena toimintamallina aloitettu Nuorten tuetun asumisen palvelut, jotka siirtyivät vuoden 2012 alusta kunnan ostopalveluiksi. Aikaisempina vuosina saatiin henkilöstökuluihin 50 prosenttia Kaste-ohjelman mukaista valtionavustusta.

4.1.1 Mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut

Mielenterveyskuntoutujien asumispalvelujen asiakasmäärät, suoritteet ja kokonaiskustannukset ovat jatkaneet kasvuaan kuutoskaupungeissa edellisvuoteen nähden (Taulukko 18).

Taulukko 18. Mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut: asiakkaat, asumisvuorokaudet ja kustannukset vuonna 2013 ja muutos vuodesta 2012

	Asiakkaat	Muutos %	Asumisvrk	Muutos %	Kustannukset €	Muutos %
Helsinki	1 652	-1,6	576 851	0,0	15 400 894	13,2
Espoo	296	3,1	96 073	2,4	6 780 845	5,1
Vantaa	318	5,6	100 561	3,7	6 757 443	5,3
Turku	384	3,5	127 227	..	8 895 709	3,9
Tampere	624	10,6	154 561	9,3	7 923 208	12,4
Oulu	629	171,1	117 340	51,5	10 015 555	44,8
Yhteensä	3 903	32,1	1 172 613	13,4	55 773 654	14,1

Mielenterveyskuntoutujien asumisvuorokautta kohden jyvitettyt kustannukset olivat kaikkien asumispalvelumuotojen osalta 48 euroa kuutosten tasolla (Taulukko 19).

Taulukko 19. Kustannukset asumisvuorokautta kohden mielenterveyskuntoutujien asumispalveluissa vuonna 2013, €

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Tuki- ja tuettu asuminen	18	27	30
Palveluasuminen	98	70	60
Tehostettu palveluasuminen	81	109
Yhteensä	27	71	67	70	51	85	48

Helsingin luvut koostuvat omana palvelutuotantona toteutetuista 16 115 asumisvuorokaudesta sekä ostopalveluista ja Niemikotisäätiöltä välivuokratuista pienasunnoista. Mielenterveyskuntoutujien palveluasumista hankittiin ostopalveluina 196 873 vuorokautta. Niemikotisäätiöltä on välivuokrattu 981 pienasuntoa, joihin tukipalvelut tulevat Niemikotisäätiöltä. Ostopalveluina hankittavat asumispalvelut kilpailutettiin vuonna 2013.

Taulukon 19 luvuista puuttuu Espoon osalta kaupungin oman psykiatrisen palveluohjauksiin ja Aspa asumispalvelut Oy:n käyntisuoritteet ja asiakkaiden määrät. Kysymyksessä on kotiin ja arkiseen ympäristöön vietävä palvelu noin 80 asiakkaalle.

Vantaalla mielenterveyskuntoutujien asumispalvelua on kehitetty asunnottomuuden vähentämishjelman avulla sekä hankintasisältöjä muuttamalla siten, että asiakkaat asuvat aiempaa useammin omissa kodeissaan sinne tarjottavan tuen avulla. Asuminen asumispalveluissa on lyhyempikestoista kuin aikaisempina vuosina. Tämä näkyy myös kustannuksissa.

Turussa mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut hankitaan ulkopuolisilta palveluntuottajilta. Asumispalvelut kilpailutettiin ensimmäisen kerran vuonna 2008 ja tällä hetkellä puitesopimukset on tehty vuosille 2013–2015. Turun kaupunki vastaa hoidon ja huolenpidon kustannuksista ja asiakkaat vuokra- ja ateriamenoistaan. Asiakkaiden määrä mielenterveyskuntoutujien asumispalveluissa on kolminkertaistunut vuosituhannen vaihteesta.

Tampereella on kehitetty voimakkaasti mielenterveyskuntoutujien asumispalveluita. Vuosien 2012–2013 aikana on painopiste siirretty palveluasumisesta tuettuun ja tukiasumiseen, joka on mahdollistanut palvelujen tarjoamisen yhä useammalle asiakkaalle. Mielenterveyskuntoutujien asumispalveluita käytti vuonna 2013 yhteensä 624 asiakasta, joista 60 prosenttia oli tuetun ja tukiasumisen ja 40 prosenttia palveluasumisen piirissä.

Mielenterveysasiakkaille kohdennettua tuki- ja tuettua asumista hankittiin puitesopimuksella seitsemältä palveluntuottajalta ja palvelua sai palveluntuottajan välivuokraamaan tai asiakkaan omaan kotiin 362 eri henkilöä. 24 prosenttia asumispalveluja saaneista asui palvelun tuottajan tarjoamissa tukiasunnoissa, joissa työntekijät ovat useimpina päivinä aamusta iltaan asukkaiden tukena. Mielenterveyskuntoutujien tuettu asuminen lisääntyi entisestään niin, että 35 prosenttia asumispalveluja saaneista asuikin omassa asunnossaan ja sai tuetun asumisen palvelun kotiinsa. Tuettu asuminen on koettu asiakaslähtöiseksi ja joustavaksi asumispalveluksi etenkin nuorten mielenterveyskuntoutujien keskuudessa. Omaan kotiin tuotavan palvelun intensiteetti vaihtelee asiakkaan tuen tarpeen mukaan yhdestä käynnistä viikossa lähes jokapäiväiseen intensiivitukeen.

Palveluasumisen yksiköissä asui vuoden 2013 aikana 257 eri henkilöä. Palveluasumisessa on kolme tuen tasoa. Palvelujen hankinnassa on korostettu palvelujen vaikuttavuutta ja panostettu asiakkaita yksilöllisesti kuntouttaviin asumispalveluihin. Tehostetun palveluasuminen ja palveluasuminen on hankittu ostopalveluina siten, että palveluntarjoajilta pyydettiin ns. kuntouttamislupausta siitä, kuinka monta prosenttia asiakkaista kuntoutuu kevyempään asumismuotoon vuoden aikana. Kuntoutuslupauksen toteutumista seurataan nelivuotisen sopimuskauden ajan. Palveluntuottajia on mukana kuusi ja hankintasopimuksen mukaisesti kahden korkeimman kuntouttamisprosentin saavuttaneen palveluntuottajan kanssa solmitaan sopimuskauden jälkeen toistaiseksi voimassa oleva sopimus.

Oulussa mielenterveyskuntoutujien asumispalveluissa keskimääräinen asumisaika on 187 vrk. Vuoden 2013 aikana on tehty isoja rakenteellisia muutoksia mielenterveysasiakkaiden laitoshoidon ja eriateisen asumisen tuen suhteen. Omista psykiatrisista osastoista luovuttiin ja laitoshoido siirtyi kokonaan Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiriin alaisuuteen. Samalla vähennettiin laitoshoidon paikkoja. Avohoidon toimintamalleja ja kokonaisuutta kehitettiin sekä lisäresurssiin. Kustannuksissa, asiakkaissa ja suoritteissa näkyy oman toimintana aloitettu Koskivirran asumisyksikkö, joka on laitoshoidosta kotiutuvia vastaanottava tilapäisasumisen yksikkö, jossa arvioidaan ja suunnitellaan asiakkaan tarpeiden mukainen asumiskokonaisuus. Asumispalvelujen kehittämisessä tavoitteena on asiakkaan mahdollisimman itsenäinen asuminen lisäämällä tuki- ja tuettua asumista sekä kotikuntoutusta mm. ohjauspalveluiden avulla. Oulussa mielenterveyskuntoutujien asumispalveluiden uusi puitesopimuskausi alkoi vuoden 2013 alusta. Puitesopimuksessa on mukana bonus-sanktio järjestelmä, jossa mitataan vuosittain asiakastyytyväisyys ja hoidon vaikuttavuus ja verrataan sitä palveluntuottajan tarjouksessaan antamiin lupauksiin.

5 PÄIHDEHUOLLON LAITOSHOITO

Laitoshoidon deflatoidut kustannukset ovat pysyneet jokseenkin ennallaan viimeisten neljän vuoden aikana kuutosten tasolla (Taulukko 20; Liite 3). Vuonna 2013 laitoshoidon kustannukset olivat noin 26,2 miljoonaa euroa kuutoskaupunkien tasolla. Oulun laitoshoidon kustannukset ovat nousseet kuntaliitoksen myötä, mutta myös palveluostojen kustannusnoususta ja yhden työntekijän lisäyksestä johtuen.

Taulukko 20. Päihdehuollon laitoshoidon kustannukset vuosina 2009–2013 vuoden 2013 rahan arvossa, milj. euroa

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko	Muutos, %
2009	12,66	4,19	4,37	3,54	3,69	1,36	29,82	4,3
2010	12,75	3,39	3,96	2,82	2,73	1,19	26,83	-10,0
2011	12,64	3,21	3,70	3,40	2,76	1,21	26,92	0,3
2012	14,45	3,16	3,02	3,05	2,55	1,28	27,52	2,2
2013	13,01	3,00	3,45	3,15	2,00	1,58	26,19	-4,8

Katkaisu- ja vieroitushoito

Katkaisu- ja vieroitushoidon deflatoidut kustannukset ovat pysyneet viime vuosien aikana melko tavalla ennallaan (Taulukko 21). Oulun kustannusnousua selittää kuntaliitos ja Vantaalla kustannusten nousua selittää asiakasmäärän kasvu lähes sadalla henkilöllä edellisvuoteen nähden.

Taulukko 21. Päihdehuollon katkaisu- ja vieroitushoidon kustannukset vuosina 2011–2013 vuoden 2013 rahan arvossa, milj. euroa

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko	Muutos, %
2011	..	1,92	1,56	2,41	1,40	1,10	..	3,2
2012	..	1,94	1,57	2,15	1,40	1,17	..	-1,9
2013	..	1,83	1,83	2,18	1,35	1,41	..	4,3

Katkaisu- ja vieroitushoidon asiakasmäärissä ei ole myöskään nähtävissä merkittäviä tai yhdensuuntaisia muutoksia viime vuosina (Taulukko 22).

Taulukko 22. Päihdehuollon katkaisu- ja vieroitushoidon asiakasmäärät vuosina 2009–2013

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
2009	1 637	786	447	699	787	388	4 744
2010	1 666	772	449	721	844	414	4 866
2011	1 417	729	454	700	846	434	4 580
2012	1 637	732	483	638	809	424	4 723
2013	1 516	724	580	689	756	453	4 718

Katkaisu- ja vieroitushoidossa vietettyjen vuorokausien määrä myötäilee asiakasmäärää (Taulukko 23).

Taulukko 23. Päihdehuollon katkaisu- ja vieroitushoidon vuorokaudet vuosina 2009–2013

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
2009	15 294	8 673	6 149	8 477	8 679	2 685	49 957
2010	13 904	7 290	6 040	9 165	7 542	3 164	47 105
2011	13 429	8 265	5 647	9 643	7 132	2 968	47 084
2012	17 518	8 416	5 680	8 202	8 119	2 881	50 816
2013	17 263	8 508	6 520	8 455	7 102	3 092	50 940

Katkaisu- ja vieroitushoidon kustannukset hoitovuorokautta kohden ovat pysyneet edellisten vuosien tasolla, Oulun kuntaliitoksesta tapahtunutta muutosta lukuun ottamatta (Taulukko 24). Espoon, Vantaan ja Tampereen kustannuksiin sisältyy korvaushoidon viikonlopukäyntien kustannuksia.

Taulukko 24. Kustannukset katkaisu- ja vieroitushoidon hoitovuorokautta kohden vuosina 2011–2013, €

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
2011	..	233	277	250	196	371	249
2012	..	231	277	262	173	405	247
2013	..	215	280	257	190	455	255

Kuntouttava laitoshoido

Kuntouttavan laitoshoidon kustannukset ovat laskeneet hieman viime vuosina (Taulukko 25). Laskun taustalta erottuvat erityisesti Vantaa ja Tampere.

Taulukko 25. Päihdehuollon kuntouttavan laitoshoidon kustannukset vuosina 2011–2013 vuoden 2013 rahan arvossa, milj. euroa

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko	Muutos, %
2011	..	1,28	2,14	0,99	1,36	0,11	..	-1,2
2012	..	1,21	1,45	0,91	1,15	0,11	..	-17,9
2013	..	1,17	1,63	0,97	0,65	0,17	..	-4,9

Kuntouttavan laitoshoidon asiakasmäärissä on nähtävissä silmämääräistä supistumista kuutoskaupunkien tasolla viime vuosina erityisesti Helsingissä (Taulukko 26). Kuutoskaupunkien tasolla kuntouttavan laitoshoidon asiakasmäärä on pienentynyt noin 600 asiakkaalla vuosien 2009 ja 2013 välillä.

Taulukko 26. Päihdehuollon kuntouttavan laitoshoidon asiakasmäärät vuosina 2009–2013

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
2009	1 323	324	227	109	402	118	2 503
2010	1 359	262	293	64	312	104	2 394
2011	1 134	216	233	99	349	104	2 135
2012	1 126	197	232	88	286	100	2 029
2013	964	232	243	95	256	107	1 897

Kuntouttavan laitoshoidon vuorokausien supistuminen on myötäillyt asiakasmäärän laskua (Taulukko 27).

Taulukko 27. Päihdehuollon kuntouttavan laitoshoidon vuorokaudet vuosina 2009–2013

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
2009	59 496	16 300	19 301	7 039	15 586	3 657	121 379
2010	55 411	12 374	15 596	3 614	9 038	3 492	99 525
2011	52 684	9 263	12 899	6 285	10 849	3 463	95 443
2012	49 297	8 532	10 229	5 764	8 030	3 749	85 601
2013	40 562	8 451	11 655	6 887	4 531	3 149	75 235

Kuntouttavan laitoshoidon deflatoidut kustannukset hoitovuorokautta kohden ovat olleet viime vuosina myös hienoisessa laskussa Oulun kuntaliitoksesta aiheutunutta nousua lukuun ottamatta (Taulukko 29). Kustannukset ovat näin ollen supistuneet hieman nopeampaan tahtiin kuin hoitovuorokaudet.

Taulukko 28. Kustannukset kuntouttavan laitoshoidon hoitovuorokautta kohden vuosina 2009–2013, €

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
2009	..	152	151	186	161	35	151
2010	..	133	147	157	148	33	135
2011	..	139	166	158	125	31	137
2012	..	142	141	157	143	30	133
2013	..	138	140	141	144	55	132

Helsingin laitoshoidon kustannukset kasvoivat vuoden 2013 puoliväliin saakka. Kesästä 2013 lukien on nähtävissä laitoshoidon ostopalvelujen käytön vähentyminen, jonka myötä kustannusten kasvu kääntyi laskuun. Laitoshoidon ostopalveluihin ohjaamisen perusteisiin kiinnitettiin huomiota ja ostopalveluihin tehtävien sijoituspäätösten päätöksentekotasoa nostettiin. Helsingin sosiaali- ja terveystieteiden strategisena tavoitteena on palvelurakenteen keveneminen niin, että sairaala- ja laitoshoidot lyhenevät ja toistuvat sairaala- ja laitosjaksot vähenevät.

Espoossa laituskuntoutuksen kokonaiskustannukset jatkavat edelleen tasaista laskuaan vuodesta 2008. Asiakasmäärä on lisääntynyt mutta hoitotaksot ovat lyhentyneet vuodesta 2012. Väestömäärä Espoossa on kuitenkin lisääntynyt tarkastelujaksolla 2008–2013 yhteensä 21 000 asukkaalla. Merkillepantavaa tässä on se, että samanaikaisesti polikliinisten palvelujen asiakas- ja käyntien määrät ovat pysyneet jokseenkin ennallaan, vuonna 2013 jopa laskeneet noin 8 prosenttia edellisvuodesta.

Vantaalla laitoshoidon kokonaiskustannukset ovat laskeneet vuodesta 2008 lähtien, kun palvelurakennetta on tietoisesti kehitetty avohoitopainotteiseksi. Keskimääräinen laitoshoidon käyttö asiakasta kohden oli 38 vuorokautta vuonna 2009 ja 25 vuorokautta vuonna 2013. Kustannukset eivät kuitenkaan ole laskeneet samassa suhteessa kuin laitoshoidon käyttö. Koska kuntouttava laitoshoido hankitaan Vantaalla kokonaan ostopalveluna, ovat mahdollisuudet vaikuttaa hoitopäivän hintaan rajalliset.

Turussa katkaisu- ja vieroitushoidon kustannuksissa on A-klinikan katkaisuhoidon lisäksi päihdepsykiatrian vuodeosaston A3 kustannukset, jotka nostavat laitoshoidon kokonaiskustannuksia. Kyseessä on 12-paikkainen suljettu psykiatrinen vuodeosasto, jonka tehtä-

vänä on tutkia ja hoitaa vakavista mielenterveys- ja päihderiippuvuusongelmista kärsiviä potilaita. Toiminta on kaupungin tuottamaa. Toimintayksikkö toimii täydellä kapasiteetilla vuonna 2013. Osasto A3:lla toteutetaan muun muassa opiaattivieroitushoitoja sekä korvaushoidon aloituksia silloin, kun korvaushoitoa ei voida aloittaa avohoidossa korvaushoitopoliklinikalla.

Päihdehuollon laituskuntoutus toteutetaan Turussa ostopalveluna ja pääasiassa ympäri-vuorokautisena hoitona puitesopimuspaikoissa.

Tampereella päihdetyön yhtenä tavoitteena on laitoshoidon tarpeen vähentäminen. Katkaisu- ja kuntoutushoidossa ovat ensisijaisia avohuollon palvelut. Tampereella pyritään ennen hoidon käynnistämistä suunnittelemaan asiakkaalle hänen tarpeidensa mukainen hoitoketju, jossa päihdehuollon kuntouttavan laitoshoidon jaksot ovat määräaikaista, useimmiten kuukauden mittaisia periodeja, tai avohoidon tukena käytettäviä intervalli- ja kriisihoitoja. Tampereen kaupunki on osa Hämeen päihdehuollon kuntayhtymää ja laituskuntoutuksessa käytettiin pääsääntöisesti kuntayhtymän omistaman Mainiemen Kuntoutumiskeskuksen tarjoamaa kuntoutusta. Laitoskatkaisuhoidon ja -kuntoutuksen tarve onkin vähentynyt. Laitoskatkaisu- ja vieroitus-hoidon käytön ja kustannusten laskun lisäksi varsinkin kuntouttavan laitoshoidon asiakkaiden ja hoitovuorokausien määrä on laskenut vähentäen 27 prosenttia hoidosta aiheutuvia kustannuksia.

Oulussa päihdelaitoshoitoa tarvitsevat asiakkaat hoidetaan pääosin kaupungin omassa päihdeklirikassa. Edellisvuosien tapaan ainoastaan osa päihdeperhekuntoutusta hankittiin ostopalveluna.

6 YHTEENVETO TOIMINTA JA KUSTANNUSTIEDOISTA

Kuutoskaupunkien päihdehuollon kokonaisnettokustannukset olivat 104,9 miljoonaa euroa vuonna 2013. Nousua edellisvuoteen oli 4,2 prosenttia vuoden 2013 rahan arvossa. Vuonna 2013 eniten asiakkaita oli A-klinikoiden polikliinisissä palveluissa, 11 096 asiakasta. Asumispalveluissa oli 5 967 asiakasta, laitospalveluissa oli 6 024 asiakasta ja korvaushoidon asiakkaita oli 1 695.

A-klinikan kustannukset olivat 10,9 miljoonaa euroa vuonna 2013 kuutoskaupungeissa. Laskua kertyi 4,8 prosenttia edellisvuoden deflatoituihin kustannuksiin nähden siitäkin huolimatta, että asiakaskäyntien määrä kasvoi 3,4 prosenttia.

Päihdehuollon kuntouttavien asumispalvelujen asumisvuorokausien määrä kasvoi 12,8 prosenttia edellisvuodesta. Kasvun taustaselittäjänä voidaan nähdä Helsingissä ja Espoossa perustetut uudet asumisyksiköt ja Oulussa tapahtunut kuntaliitos. Asumispalvelujen asiakkaita oli 473 henkilöä enemmän kuin vuonna 2012. Muutosten seurauksena asumispalvelujen kustannukset nousivat 43,8 miljoonaan euroon vuonna 2013. Deflatoitua kasvua kertyi edellisvuoteen nähden 14,0 prosenttia.

Päihdehuollon katkaisu- ja vieroitushoidon asiakasmäärä ja hoitovuorokaudet pysyivät edellisvuoden tasolla kuutoskaupungeissa. Kuntouttavan laitoshoidon hoitovuorokaudet ovat jatkaneet vuodesta 2009 alkanutta yhtäjaksoista laskuaan kuutosten tasolla. Hoitovuorokausien määrä on supistunut viidessä vuodessa 38,0 prosenttia. Laitoshoidon kokonaiskustannukset olivat 26,2 miljoonaa euroa vuonna 2013. Kustannukset pienenevät vuoden 2012 deflatoituun arvoon nähden 4,8 prosenttia.

7 LASTENSUOJELUN JA PÄIHDEPALVELUJEN YHTEISTYÖ

Lastensuojelun tarpeen taustalla on huomattavassa osassa tapauksia havaittavissa vanhempien päihteidenkäyttöä. Päihdehuollon Kuusikko-työryhmä päätti selvittää ja avata lastensuojelun ja päihdepoliklinikkojen välistä yhteistyötä tästä samaisesta syystä. Selvityksen haasteena on ollut lastensuojeluilmoitusten kirjaamisen hankaluus. Päihteidenkäyttö voi olla ja on hyvinkin yleistä lastensuojeluasiakkuuksien ja huostaanottojen taustalla, mutta ensisijainen syy lastensuojelutarpeeseen on monessa tapauksessa esimerkiksi perheväkivalta. Taulukko 29 antaa kuvan niistä tapauksista, joissa päihteidenkäyttö on kirjattu merkittävimäksi tekijäksi lastensuojeluilmoituksen tai huostaanoton syynä.

Taulukko 29. Lastensuojeluilmoitusten ja huostaanottojen määrä sekä lastensuojeluilmoitusten ja huostaanottojen määrä, joissa merkittävimäksi syyksi on kirjattu päihteiden käyttö

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Lastensuojeluilmoitukset	14194	5221	7743	5945		4790	37893
Lastensuojeluilmoituksen kohteena olleet lapset	8005	..	4204	2625		2994	..
Lastensuojeluilmoituksen ensisijaisena syynä vanhempien päihteiden käyttöä	1803	957	1144	1079		738	5721
Lastensuojeluilmoituksen ensisijaisena syynä vanhempien päihteiden käyttöä, %	12,7	18,3	14,8	18,1	19,0	15,4	15,1
Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrä	1983	716	776	613	589	610	5287

HELSINKI

Lastensuojelun asiakastilastoja 2013

Vuonna 2013 Helsingissä tehtiin yhteensä 14 194 lastensuojeluilmoitusta 8 005 lapsesta tai nuoresta. Vanhempien päihteiden käyttö oli syynä 12,7 % ilmoituksista. 106 ilmoituksessa yhteydenottotaho oli A-klinikka.

Lastensuojelun avohuollon sosiaalityössä oli 10 093 asiakasta. Lastensuojelun asiakkuuden syynä oli vanhempien päihteiden käyttö 15 % tapauksista.

Kiireellisesti sijoitettujen ja huostaan otettujen (666 lasta) tärkein sijoituksen tai huostaanoton tarpeen aiheuttanut syy oli 117 tapauksessa (18 %) vanhempien päihteiden käyttö.

Yhteistyö päihdepoliklinikat – aikuissosiaalityö

Yhteistyö aikuissosiaalityöhön vaikuttaa olevan vähäisempää verrattuna aiempaan. Päihdepoliklinikoiden työntekijöillä oli kokemus, että asiakkailla ei ole enää aikuissosiaalityössä omaa työntekijää, jolla olisi kokonaiskuva asiakkaan tilanteesta. Lisäksi työntekijöiden tavoitettavuus oli huonoa.

Yhteistyö päihdepoliklinikat – lastensuojelu

1. Päihdepoliklinikoiden kokemuksia yhteistyöstä

Päihdepoliklinikoilla on yhteistyötä lastensuojelun kanssa runsaastikin. Yhteistyöstä oli sekä hyviä että huonoja kokemuksia. Päihdepoliklinikoilla oli joskus enemmän huolta asiakkaan tilanteesta kuin lastensuojelussa. Oli kokemusta, että lastensuojelussa ei oikein ollut keinoja ja joskus halutaan puuttua asiakkaan tilanteeseen. Päihdeongelmallisista tehdään myös nykyisin paljon aiempaa matalammalla kynnyksellä ilmoituksia lastensuojeluun.

Lastensuojelun uudelleen organisoitumisen takia 2013 päihdepoliklinikoiden työntekijöiden on ollut hieman vaikea hahmottaa lastensuojelun palveluja. Myös lastensuojelun työntekijöiden tavoitettavuus koettiin heikoksi.

Ainakin yhdellä päihdepoliklinikalla on käytössä lähetelomake, jota lastensuojelu käyttää, kun toivotaan päihdepoliklinikan päihdearviota. Päihdearvioon sisältyy yhteistapaaminen lastensuojelun kanssa. Lastensuojelulle on myös tarjottu konsultatiomahdollisuutta asiakasasioiden yhteistä pohdintaa varten niin, että konsultatiokeskustelut käydään nimettömänä.

2. Lapsiperheille suunnattuja palveluja päihdepoliklinikoilla

Perheiden avokuntoutus on tarkoitettu perheille, joilla on sekä päihdehuollon että lastensuojelun asiakkuus. Avokuntoutus on eri menetelmin toteutettavaa päihdekuntoutusta, perheen sisäisen vuorovaikutuksen ja vanhemmuuden tukemista, voimavarojen vahvistamista ja tukea arjen hallintaan.

Liikkuvaa perhetyötä tarjotaan lapsiperheille, joissa on päihderiippuvuutta ja se toteutetaan yhdessä lastensuojelun perhetyön kanssa. Tavoitteena on tukea perhettä arjen hallinnassa, tehdä lapsen asema näkyväksi sekä tukea ja vahvistaa vanhemmuutta. Työskentely tapahtuu pääasiassa perheen kotona.

Perheiden avokuntoutuksen, kotiin vietävien palvelujen ja perheterapian kokonaisuutta kehitetään. Tavoitteena on tuottaa intensiivisiä palveluja niin, että ne tavoittavat enemmän ja paremmin palveluista mahdollisesti hyötyviä perheitä. Vertaistointia pyritään saamaan mukaan myös lapsiperheiden kanssa tehtävään työhön.

3. Yhteistyön kehittäminen

Helsingissä kehitetään lastensuojelulasten vanhempien mielenterveys- ja päihdehuollon palvelujen konsultaatiomallia. Konsultaatiomallilla tarkoitetaan erilaisten asiakas- ja potilasryhmien tarpeisiin rakennettujen yhteistyö-, arviointi-, konsultatio- ja yhdessä tekemisen mallien kokonaisuutta. Konsultaatiomallin kehittämisen kärkenä ovat seuraavat alueelliset tai toiminnalliset hoitoketjut sekä asiantuntijapalvelut:

- Itäkeskuksen lastensuojelun arviointiyksikkö ja Idän psykiatria- ja päihdekeskus, tavoitteena kehittää riittävän yhteiseen lähestymistapaan perustuva arviointi- ja konsultaatiomalli yhteisasiakkaille
- Perhekuntoutuksen toimintamalli lastensuojelun ja psykiatria- ja päihdepalvelujen yhteisasiakkaille (Oulunkylän perhekuntoutus ja Lännen päihdepoliklinikan intensiivinen avokuntoutus)
- Lastensuojelun asiantuntijatyöryhmä, jonka tavoitteena kohdentaa poikkiorganisatorisen, moniammatillisen konsultaatiotyöryhmän palveluja asiakas- ja potilasryhmille.

Lastensuojelulasten vanhempien konsultaatiomallin luominen on yksi sosiaali- ja terveystieteiden strateginen tavoite vuosille 2014–2016.

ESPOO

Lastensuojelun asiakastilastoja 2013

Vuonna 2013 Espoossa tehtiin yhteensä 5221 lastensuojeluilmoitusta. Aikuisen päihteiden käyttö oli syynä 957 (18 % kaikista) ilmoituksessa, joista 766 tapauksessa aloitettiin lastensuojelutarpeen selvitys. Aikuisen päihteidenkäyttö oli 2013 ylivoimaisesti yleisin taustalla oleva syy lastensuojeluilmoitukseen. Perheväkivalta tuli hyvänä kakkosena, ja niissäkin tilanteissa toisena syynä on useasti päihteidenkäyttö.

Lastensuojelun avohuollon sosiaalityön asiakkaina oli noin 2000 eri asiakasta.

Alle 18-vuotiaita oli sijoitettuna 721, joista kiireellisesti sijoitettuna 231 lasta ja nuorta.

Yhteistyö aikuissosiaalityön kanssa Espoossa

Päihdehuollon ja aikuissosiaalityön yhteistyölle ei ole tällä hetkellä pysyviä yhteistyörakenteita.

Espoon mielenterveys- ja päihdepalvelut (Mtp) ovat mukana työllisyyspalvelujen ja aikuissosiaalityön kanssa kehittämässä asiakasohjausmallia erilaisiin työllistymistä edistäviin palveluihin.

Päihdepalvelujen ja lastensuojelun yhteistyö Espoossa

Lastensuojelulain uudistuksen jälkeen ilmoituskyvnys lastensuojeluun on selkeästi madaltunut päihdepalveluissa. Huomioitavaa on se, että aikuisen päihteidenkäytön aiheuttaman huolen seurauksena tehdyistä lastensuojeluilmoituksista 19 prosenttia (185/957) ei johtanut lastensuojelutarpeen selvitykseen vuonna 2013. Tästä johtuen lastensuojelu on heittänyt ilmaan kysymyksen, tehdäänkö päihdepalveluissa ”turhia” lastensuojeluilmoituksia. Todellisuus on kuitenkin monimutkaisempi ja liittyy useasti suunnitelmallisen yhteistyön vähäisyyteen, sattumanvaraisuuteen ja erityisesti päihdepalvelujen ja lastensuojelun yhteistyörakenteiden puuttumiseen.

Lapsiperheille suunnattuja palveluja ei Espoon päihdehuollossa ole tällä hetkellä tarjolla.

Mtp on mukana lastensuojelun lakisääteisessä moniammatillisessa asiantuntijatyöryhmässä, joka toimii konsultatiivisena apuna lastensuojelun sosiaalityölle.

1. Yhteistyön kehittäminen

Matinkylä-Olari-Tapiolan (MOT) lastensuojelu ja Espoon Mielenterveys- ja päihdepalvelukeskus Empun vieroitushoito- ja avokuntoutusosasto olivat 2012–2013 mukana Etelä-Suomen ”Lapsen ääni” -hankeeseen kuuluvassa Soccan vetämässä Kehrä-II-hankeessa, jossa tavoitteina oli kehittää ja mallintaa hyviä yhteistyökäytäntöjä, luoda toimintatapoja joilla lapsi ja vanhemmuus tulevat huomioiduksi vanhemman päihdekuntoutuksessa, kehittää motivoinnin välineitä lastensuojeluun ja päihdepalveluihin ohjaamiseen ja sitouttamiseen, lisätä tietoa päihdeperheproblematiikasta lastensuojelun ja päihdepalveluiden työntekijöiden keskuudessa, lisätä

asiakasosallisuutta ja lopuksi levittää ja juurruttaa hankkeen aikana kehitettyjä työskentelymalleja koko Espoon alueelle. Hankkeen aikaansaannosten juurruttaminen on vielä kesken.

Espoon lastensuojelun, aikuissosiaalityön ja Mielenterveys- ja päihdepalvelujen yhteisellä päätöksellä (2011) Espoossa ollaan luomassa monialaisen yhteistyön rakenteita ja toimintakäytäntöjä, jotka mahdollistavat tuen ja avun järjestämisen lapsiperheille entistä varhaisemmassa vaiheessa. Kehittämishanke alkoi 2012, koostuu viidestä osaprojektista joissa kaikissa on mielenterveys- ja päihdepalvelujen edustus. Projekti on nyt pilotointivaiheessa.

VANTAA

Yhteistyö päihdepalvelut – aikuissosiaalityö

Yhteistyö tapahtuu lähinnä asiakaskohtaisesti. Työryhmien tai esimiestason yhteistyötapaamisia järjestetään tarvittaessa.

Yhteistyö päihdepalvelut – lastensuojelu

Lastensuojeluilmoituksissa oli taustalla vanhempien päihteidenkäyttöä 1 144 tapauksessa 7 743 ilmoituksesta, mikä on noin 15 prosenttia koko määrästä. Nuorisoseman asiakkaita puolet eli 148 on sellaisia, joilla on myös lastensuojelun asiakkuus.

1. Päihdepalvelujen kokemuksia yhteistyöstä

Nuorisosemalla yhteistyörakenteet vaihtelevat alueittain ja yksiköittäin. Muutoin yhteistyö lastensuojelun kanssa on vakiintunutta ja sitä toteutetaan ns. Jällivaaranmallilla. Lastensuojelun tilaamat päihdekartoitukset alkavat ja päättyvät yhteisneuvottelulla. Läpikäydystä päihdekartoituksesta laaditaan lausunto, jossa annetaan hoitosuositus. Mainitunlainen yhteistyökäytäntö on ollut käytössä lähes kymmenen vuoden ajan. Yhteistyössä haasteena on yhteisen ajan löytäminen. Avuksi tähän on osassa yksiköissä käytössä valmiiksi vartut yhteiset ajat lastensuojelulla ja päihdepalveluilla. Näin pyritään varmistamaan ripeämpi kartoituksen käynnistyminen, joka vastaa paremmin lastensuojelun odotuksiin kartoitusten toteutuksesta. Samalla myös pyritään kasvavan asiakasmäärän hallintaan.

Lastensuojelun kanssa tavataan säännöllisesti esimiestasolla kaksi kertaa vuoteen. Tällä pyritään yhteistyön vahvistamiseen ja ylläpitämiseen. Tapaamisia järjestetään myös toimipaikkakohtaisesti. Päihdepalveluissa vanhemmuus ymmärretään monessa yhteydessä laajasti. Näin vanhemmuus ulottuu sikiövauvan vanhemmuudesta isovanhemmuuteen.

2. Lapsiperheille suunnattuja palveluja Vantaan päihdepalveluissa

Vanhemmuuden huomioon ottaminen työskentelyssä on ollut kehitystyön alla usean vuoden ajan Vantaan päihdepalveluissa. Vantaan päihdepalveluissa toimii vanhemmuustyöryhmä, jossa on edustajat kaikista päihdepalvelujen työryhmistä. Lasten puheeksiottaminen kuuluu kaikkien työhön. Vanhemmuus on läpileikkaava teema niin yksilötyössä kuin ryhmissäkin. Erityiset työmuodot vanhemmuuteen liittyen ovat tuoneet lisää syvyyttä tehtävään työhön.

A-klinikoilla työskentelee perheterapeutti, joka palvelee molempien A-klinikoiden asiakkaita. Perheterapeutti toimii työparina ja antaa työnohjauksellista tukea muille työntekijöille. Perheterapeutti tekee myös lyhytinterventioita asiakkaiden kanssa. Tapaamisten tarkoitus voi olla myös arvioida ja lisätä työskentelyvalmiutta liittyen pitkäkestoiseen muualla toteutettavaan perheterapiaan.

Syksyllä 2013 aloitettiin A-klinikan tuoteperheen osana vanhemmuuteen painottuvat viiden viikon pituiset ja neljänä päivänä viikossa kokoontuvat kuntoutumiskurssit. Kurssin aikana pyritään löytämään raittiutta ylläpitäviä elementtejä asiakkaan arkeen. Kurssipäivään sisältyy keskustelua, asiantuntijan alustuksia ja luentoja ja toiminnallisia osia. Kurssin aikana tehdään myös tutustumiskäyntejä ja retki. Kurssilla kiinnitetään huomioita myös perushyvinvoinnin edistämiseen. Kurssipäivään kuuluu asiakkaiden yhteinen lounas.

A-klinikoilla koko vanhemmuustyön kehittämisen peruspilari on vanhemmuustyön konkreetti-kehittämistyöryhmä, joka tarttuu innolla kaikkiin tarkastelua vaativiin kysymyksiin ja valmisteleo niitä käyttöön ottoa varten esim. Lastensuojelun tilaaman päihdekartoituksen esite asiakkaille.

H-klinikalla uutena toimintamuotona on aloitettu perhekahvila. H-klinikalla on pidetty myös kahdeksan ryhmäkerran vanhemmuuden kannustavan vuorovaikutuksen malliin perustuvaa ICDP-ryhmää.

Uuden vanhemmuutta edistävän toiminnan kehittäminen on vahvistanut myös vanhoja työmuotoja. Esimerkiksi sekä vanhemmille että lapsille suunnattu Vertti-ryhmätoiminta on lähtenyt uuteen nousuun. Viiden päivän mittainen perheleiri toteutetaan joka kesä. Näin asiakasperheille tarjotaan sekä kuntoutusta että virkistystä.

3. Yhteistyön kehittäminen

A-klinikoilla lastensuojelun tilaaman päihdekartoituksen tuote on parhaillaan kehittämishankkeena. Ensisijaisena lähtökohtana on laadun kehittäminen. Yhteistyön näkökulmasta asiakkaiden kasvavat määrät työntekijäresurssien pysyessä samoina, antavat myös aihetta tuotteen päivittämiseen. Kasvavan asiakasmäärän hallintaan auttaa täsmällisempi tuotestruktuuri, jossa määritellään mm. kartoituksen läpimenoon liittyvät ajalliset reunaehdot. Yhteistä pohdintaa lastensuojelun kanssa tarvitaan esim. kartoitukseen ohjaamiseen oikea-aikaisuuteen liittyen.

Päihdepalveluissa konsultaation kehittäminen on yhteistyön kehittämistä myös lastensuojelun osalta. Parhaillaan laaditaan konsultaatiosivuja tukemaan Vantaan kaupungin työntekijöitä päihdekysymyksissä.

Nuorisoasema on kehittänyt Viertolan vastaanottokodin kanssa yhteisiä rakenteita ja käytäntöjä liittyen päihteitä käyttävien nuorten tilanne arviointiin ja hoidon järjestämiseen. Seuraava vaihe yhteistyössä on sopia nuorten päihdehoidon yhteisistä kriteereistä laajemmin lastensuojelun kentän kanssa.

Turussa lastensuojeluilmoituksia vuonna 2013 oli yhteensä 5 945 ja ne koskivat 2 625 lasta. Vanhemman/vanhempien päihteiden käyttö oli syynä 1 079 ilmoituksessa (18 %) ja lapsen päihteiden käyttö tai käyttöepäily 660 ilmoituksessa (11 %).

Turussa lastensuojelun, aikuissosiaalityön ja päihdepalvelujen yhteistyö on ollut sujuvaa. Turun avohuollon sosiaalityössä lastensuojelu ja aikuissosiaalityö ovat toimineet yhdistettynä aluetoimistoihin. Vuoden 2014 aikana Turussa on tapahtumassa organisaatiouudistus lastensuojelun ja muun avohuollon sosiaalityön kesken. Tarkoituksena on siirtää lastensuojeluun resursseja aikuissosiaalityöstä.

Turussa lastensuojelun asiantuntijatyöryhmässä on mukana päihdehuollon asiantuntija. Päihdehuollon edustus lastensuojelun asiantuntijatyöryhmässä on ollut hyvä asia. Asiantuntijatyöryhmään voisi tuoda yhä enemmän tapauksia, joissa vanhemmilla on todettu päihdeongelma, asiantuntijatyöryhmässä on ollut hyvin edustettuna myös aikuispsykiatrian puoli.

Päihdekuntoutukseen hakeutuvan aikuisen hoidon tarvetta arvioidaan moniammatillisessa päihdetyöryhmässä, jossa lapsen ja vanhemman välisen yhteydenpidon tukemista on pidetty tärkeänä päihdekuntoutusta puoltavana seikkana.

Aikuissosiaalityössä ja kaupungin päihdehuollon asumispalveluiden yksiköissä lapsen tilanne pyritään aina ottamaan huomioon päihdehuollon toimenpiteitä suunniteltaessa. Asumispalveluissa kuitenkin yhteiset työkäytännöt puuttuvat lastensuojelun kanssa. Turun A-klinikalla tehdään systemaattisesti lastensuojeluilmoitus jos asiakkaalla on alaikäisiä lapsia.

Lastensuojelun käytössä on lähete A-klinikalle vanhemman päihdearvioinnin tekemiseksi. Vuoden 2013 aikana on A-klinikalta pyydetty yhteensä 27 päihdearviota 17 eri sosiaalityöntekijän toimesta. Yleensä sosiaalityöntekijän lähete on sisältänyt riittävästi tietoa päihdearvion aloittamiseksi. Arviointijakso on pääsääntöisesti päästy aloittamaan kuukauden sisällä pyynnön vastaanottamisesta. Yhteistyö asiakkaiden kanssa on sujunut muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta hyvin. Työparina päihdearvioita tehtäessä toimivat sairaanhoitaja ja sosiaaliterapeutti. Lisäksi päihdelääkäri laatii lausunnon laboratoriovastauksista. Arviointijakso kestää noin 3–4 kuukautta. Jakson päättyessä laaditaan kirjallinen lausunto, joka käydään läpi asiakkaan kanssa. Lausunto postitetaan päihdearviota pyytäneelle sosiaalityöntekijälle.

Turun kaupungin lasten ja nuorten poliklinikan nuorisopoliklinikka on tarkoitettu alle 18-vuotiaille turkulaisille nuorille, joilla on huolta herättävää päihteiden käyttöä tai kokeilua. Poliklinikalla on käytössä nuorisolle tarkoitettu hoito-ohjelma, joka sisältää arviokäynnin sekä yksilö- ja perhekäyntejä. Vuonna 2013 toteutettiin yhteensä 196 arviokäyntiä ja 533 yksilökäyntiä perhe- ja seulakäyntien lisäksi. Lastensuojeluilmoituksia poliklinikalta tehtiin 74 kappaletta.

Nuorisopoliklinikan työntekijöiden mielestä yhteistyö lastensuojelun sosiaalityön kanssa on toimivaa, verkostopalaveriinhin osallistuminen on tärkeää nuoren kokonaistilanteen hahmottamiseksi. Yhteyden saaminen sosiaalityöntekijään on silti joskus haasteellista ja hidastaa asioiden hoitoa. Sosiaalipäivystykseen yhteydenotto on helppoa. Sosiaalitoimen suunnitelmat eivät aina siirry nuorisopoliklinikan tietoon. Yhteistyömuotoja lastensuojelun perhetyön ym. tukimuotojen kanssa voisi kehittää.

TYKS:ssä toimii moniammatillinen työryhmä päihteitä käyttäviä, raskaana olevia naisia varten (ns. HAL-poliklinikka). Työryhmässä toimivat psykiatrinen sairaanhoitaja, naisten- ja lastenklinikan sosiaalityöntekijät ja konsultoiva psykologi sekä äitiyspoliklinikan kättilöt ja lääkärit.

Äitiysneuvolasta tehdään lähete äitiyspoliklinikalle riskiraskauden seurantaan, kun päihdeongelma (huumeet, alkoholi, lääkeaineriippuvuus) on todettu tai kun raskaana oleva nainen kertoo aikaisemmasta päihteiden käytöstä. Raskaana olevan tilannetta käydään läpi noin kuukautta ennen laskettua aikaa synnytysverkostopalaverissa jonne kutsutaan lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä.

Äitiyspoliklinikkakäynnit suunnitellaan yksilöllisesti. Eriytyöntekijät (psyk.sh, sos.tt. ja psykologi) tapaavat äitejä yksilökäynneillä. Käynneillä arvioidaan päihdeongelman vaikeusastetta ja jatkohoidon tarvetta sekä sosiaalista tilannetta ja varhaista vanhemmuutta. Yksilökäyntien jälkeen potilaalle annetaan palaute työryhmän alustavista johtopäätöksistä ja mahdollisista jatkosuosituksista.

TAMPERE

Tampereella vuoden 2013 lastensuojeluilmoituksista 19 % tehtiin vanhempien päihteiden käytön johdosta. Lasten kiireellisiin sijoituksiin oli syynä 14 %:ssa vanhempien päihdeongelma aiheuttaen lasten huostaanotoista joka viidennen (21 %) ja oli lastensuojelun avoimuuden aloittamisen taustalla joka kuudennessa tapauksessa (17 %).

Lapsiperheille suunnattuja palveluita päihdepoliklinikoilla

Taysin päihdepsykiatrian poliklinikalla toimii vauvaperhetyöryhmä, jossa työskennellään raskaana olevien naisten ja perheiden kanssa, joissa äidillä tai isällä on ajankohtaisesti tai taustalla päihteiden käyttöä. Päihdeperheen tai vanhemman tarpeenmukaisen hoidon järjestämiseksi toteutettaviin hoitoverkostoihin kutsutaan mukaan asiakkaan tai perheen sosiaalityöntekijä. Raskaana olevan vauvaperhetyön potilaan kohdalla järjestetään noin kuukautta ennen laskettua aikaa synnytysverkostopalaveri lapsen syntymän jälkeisten tukitoimien suunnittelemiseksi ja lapsen synnyttyä käydään tapaamassa potilasta synnyttäneiden osastolla asiakkaan voinnin arvioimiseksi ja tukitoimien suunnittelemiseksi yhdessä lastensuojelun kanssa.

Vanhempien päihdetilanteen ja hoidontarpeen arviointeja tekevät lapsiperheiden sosiaalityön sosiaaliasemilla ja avomielenterveyspalveluissa A – klinikan jalkautuneet päihdetyöntekijät.

Tampereella päihdeongelmalliselle vauvaa odottavalle tai lapsiperheelle tarjottavat palvelut on keskitetty lapsiperheiden sosiaalipalveluissa toimivaan perhetukikeskus Päiväperhoon. Päiväperho toimii yhdyslinkkinä lastensuojelun, päihdehuollon ja äitiys-, lasten- ja perheneuvoloiden välillä. Se tarjoaa päihdeongelmalliselle raskaana olevalle tai pienen lapsen perheelle kohtaamispaikan, jossa voi keskustella ohjaajien ja sairaanhoitajan kanssa, osallistua erilaisiin ryhmiin - tarvittaessa ruokaillakin.

Avomuotoisina palveluina perheelle voidaan tarjota perheohjausta; joko kotiin tehtävää tiivistä intensiivistä kriisityötä tai perheille yksilö-, pari- ja ryhmätapaamisia, jotka voivat olla sisällöltään tukea, hoidollisia, terapeutisia tai toiminnallisia.

Lisäksi Päiväperho tarjoaa asiakkailleen neuvolan ja kohtaamispaikan palvelut. Myös raskaana olevien ja vauvaperheen äidin korvaushoito toteutetaan Päiväperhossa Päiväperhon palveluista asiakkaan on mahdollista saada myös laitoksessa toteuttavaa kriisi-, katkaisu- ja perhekuntoutushoitoa.

Päihdepalveluiden ja lastensuojelun yhteistyö

A-klinikan työntekijät keskustelevat kaikkien asiakkaiden kanssa perhetilanteesta. Kun asiakasperhe on aktiivisten lastensuojelutoimien kohteena, A-klinikalta tehdään myös yhteistyötä sosiaalityöntekijöiden ja muiden toimijoiden, esim. Päiväperhon, kanssa.

Myös huumeiden käyttäjille tarkoitettussa Matalassa tavoite on löytää yhteistyösuhde lasten tilanteen selvittämiseksi ja hoitamiseksi. Lastensuojeluun otetaan yhteyttä yhdessä asiakkaan kanssa, jolloin yhteydenottomuoto voi olla myös lastensuojeluilmoitus. Yhteistyön käynnistyttyä sovitaan yhteiset pelisäännöt asiakkaan, Matalan ja lastensuojelun kesken; esimerkiksi siitä, miten päihteiden käytöstä ilmoitetaan lastensuojeluun.

Selviämishoidosta tehdään aina lastensuojeluilmoitus, jos selviämishoidon potilaalla itsellään tai hänen kumppanillaan on lapsia. Jos selviämishoidon potilaan lasten tilanteesta herää epäily tai ei saada selville missä lapset ovat, otetaan asemalta välittömästi yhteyttä sosiaalipäivystykseen – myös ilta- ja yöaikaan.

Lapsiperheiden vanhempien ja raskaana olevien päihdeongelmien arvioinnin yksiköiden ohella hoitoyksiköistä, kuten katkaisuhuoltoasemilta, ilmoitetaan lapsen olosuhteista heränneestä huolesta sosiaalityöntekijälle. Lastensuojeluilmoitusta ja ennakkollista lastensuojeluilmoitusta pidetäänkin lapsiperheiden sosiaalityössä juuri selkeimpinä asiakkuuteen ja yhteistyöhön johtavina käytäntöinä silloin, kun lapsiperheessä on päihteiden käyttöä. Perheen tilannetta voidaan käsitellä myös lapsiperheiden Keinuu-tiimissä (entinen hyvinvointineuvolatiimi) ja tarjota varhaisessa vaiheessa asiantuntijoiden apua perheen jokapäiväisiin haasteisiin.

Yhteistyössä koettuja kehittämisen kohtia

Tampereella päihde-, aikuissosiaalityön- ja lapsiperheiden sosiaalityön palveluiden välinen yhteistyö koetaan pääosin toimivaksi. Aikuissosiaalityön ja lapsiperheiden sosiaalityön rajat saatetaan kokea vaikeina hahmottaa esim. tilanteissa, joissa asiakkaan lapsi on sijoitettu. Myös ongelmat sosiaalityöntekijöiden tavoitettavuudessa koettiin päihdehoitoyksiköissä yhteistyötä vaikeuttaviksi.

Useimmiten yhteistyö päihdepalveluiden ja lastensuojelun kesken kuvattiin alkavan lastensuojelutyöntekijöiden aloitteesta, jolloin asiakkaat saattavat kokea päihdehuollon olevan lastensuojelun kontrollin jatke. Päihdepalveluiden toimijoiden mielestä asiakkaan kokiessa päihdehuolto kontrollin jatkeeksi, psykososiaalisen muutostyön tulokset jäivät vähäisiksi. Jos asiakkaan motivaatio hoitaa päihdeongelmaansa on hyvä, tuloksetkin ovat hyvät.

OULU

Oulussa tehtiin kiireellisiä sijoituksia 232 kappaletta vuonna 2013. Kiireellisissä sijoituksissa 46 (19,8 %) sijoituksen taustalla on vanhempien päihteidenkäyttöä.

Vuonna 2013 Oulussa tehtiin yhteensä 4 790 lastensuojeluilmoitusta 2 994 lapsesta tai nuoresta. Vanhempien päihdeiden käyttö oli syynä 738 (15,4 %) tapauksessa ilmoituksista.

Lastensuojelun avohuollon sosiaalityössä oli 2 303 asiakasta (vain avohuollon asiakkaat, ei sis. tilannearvion asiakkaita). Alle 18-vuotiaista oli sijoitettuna 747 henkilöä, joista kiireellisesti sijoitettuna oli 198 henkilöä.

Yhteistyö lastensuojelun ja päihdetyön välillä Oulussa on tiivistä. Lastensuojelu ohjaa sekä nuoria, että vanhempia joko avohuoltoon tai laitoshoitoon kaupungin omiin palveluihin. Avohoidossa tehdään päihdearvioita sekä vanhemmista ja nuorista lastensuojelun pyynnöstä. Lastensuojeluasiakkaiden hoidon alkuvaiheessa pidetään yhteispalaveri, johon voidaan kutsua perheen lisäksi muitakin toimijoita. Yhteistyötä tehdään myös kaupungin päihdekliniikan ja lastensuojelulaitosten kanssa tiiviisti joko vanhempien päihdehoidon tai lapsen sijoituksen aikana. Aikuissosiaalityöhön ollaan tarvittaessa yhteyttä asiakkaan taloudellisen tuen selvittämiseksi tai varmistamiseksi. Päihdepalveluista tehdään lastensuojeluilmoitukset, jos ilmenee huoli lapsesta joko lapsen tai vanhemman päihdekäytön takia. Akuuteissa tilanteissa päihdepäivystäjä lähtee mukaan lastensuojelun pyynnöstä asiakastapaamiseen.

8 LÄHTEET

Kumpulainen, Aila (2009) Kuusikon kuntien päihdehuollon palvelut 2005–2007. A-klinikan ja nuorisoasemien, asumisen ja laitoshoidon palvelut.

STM 33/2008. Suomen asetuskokoelma 2008, No. 33. Sosiaali- ja terveysministeriön asetus opioidiriippuvaisten vieroitus- ja korvaushoidosta eräillä lääkkeillä.

Sähköiset lähteet

Suomen virallinen tilasto (SVT 2014a) Julkisten menojen hintaindeksi [verkkojulkaisu].

ISSN = 1798–4505. Helsinki: Tilastokeskus.

Saantitapa: <http://tilastokeskus.fi/til/jmhi/index.html>

[Viitattu 21.3.2014]

Suomen virallinen tilasto (SVT 2014b) Väestörakenne [verkkojulkaisu].

ISSN = 1797–5379. Helsinki: Tilastokeskus.

Saantitapa: <http://www.tilastokeskus.fi/til/vaerak/index.html>.

[Viitattu: 20.4.2014]

LIITTEET

Liite 1: Päihdehuollon määritelmät 2013

Tiedonkeruun yleiset periaatteet ja määritelmät

Päihdehuollon raportissa tarkastellaan päihdehuollon erityispalveluja. Laki päihdehuollosta (41/1986) asettaa päihdehuollon järjestämisen tarvittavassa laajuudessa kunnan tehtäväksi. Laki määrittelee palvelujen tavoitteiksi ”ehkäistä ja vähentää päihteiden ongelmakäyttöä sekä siihen liittyviä sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja sekä edistää päihdeiden ongelmakäyttäjän ja hänen läheistensä toimintakykyä ja turvallisuutta.”

Kuusikko-raportissa tarkasteltaviin päihdehuollon erityispalveluihin sisältyvät ehkäisevät päihdetyö, polikliiniset palvelut, selviämishoitoasema, korvaushoito, asumispalvelut, kuntouttava laitoshoido sekä katkaisu- ja vieroitushoito laitoksissa. Päihdetyötä toteutetaan myös perusterveydenhuollossa, sosiaalityössä ja erikoissairaanhoidossa. Lisäksi raportissa on tarkasteltuna mielenterveyskuntoutujien asumispalvelujen osuus.

Päihde määritellään Kuusikko-raportissa samoin kuin laissa päihdehuollosta eli päihde on alkoholijuoma tai muu päihtymistarkoituksessa käytettävä aine. Joiltakin osin Kuusikko-raportissa on kuitenkin tietoja myös toiminnallisista riippuvuuksista eli esimerkiksi peliriippuvuudesta.

Päihdehuollon asiakkaat ja kustannukset yhteensä

Toiminta- ja kustannustiedot kootaan koko tarkasteluvuoden ajalta. Toiminta- ja kustannustiedoissa erotellaan kunnan itse tuottamat ja kunnan ostamat palvelut. Mikäli mahdollista, kaikki asiakasmäärät ilmoitetaan henkilötunnus kertaalleen. Jos tämä ei ole mahdollista, muodostetaan summa eritellyissä palvelujen järjestämistavoissa olevista asiakkaista. Tämä ilmoitetaan tietojen raportoinnin yhteydessä. Osassa kuntia päihdehuollon palvelut kirjataan eri tietojärjestelmiin tai manuaalisesti, mistä johtuen ei saada päihdehuollon henkilötunnus kertaalleen -tietoja. Lisäksi tietyissä päihdehuollon palveluissa on mahdollisuus asioida nimettömänä, esimerkiksi terveysneuvonta ja päi- vätoiminta.

Kustannustietoihin sisältyvät vain palvelujen tuottamisen välittömät kustannukset. Yksittäisiin palveluihin kohdentumattoman henkilöstön kustannuksia ei sisällytetä tiedonkeruuseen. Vyörytyksiä ylemmästä hallinnosta ei lisätä kustannuksiin. Palvelujen kustannusten vertailussa käytetään vertailukelpoisuuden vuoksi vuodesta 2011 alkaen nettokustannuksia. Tiedonkeruussa koottavat nettokustannukset muodostetaan vähentämällä palvelujen bruttokustannuksista asiakasmaksutulot. Vuotta 2011 edeltävät kustannustiedot eivät kaikin osin ole kuntien välillä vertailukelpoisia. Tietojen keruun periaatteen muuttumisen vuoksi kustannustiedot eivät myöskään ole ajallisesti täysin vertailukelpoisia.

Koontitietopohjan lisäksi raportin liitteissä on esitetty valikoiduista tiedoista aikasarjoja. Aikaisempien vuosien kustannukset esitetään liitteessä 4 vuoden 2013 arvoon muunnettuna. Kustannusten muutoksia esittelevissä pitkätaulukkoissa ja kuvioissa käytetään aina deflatoituja kustannuksia. Kustannusten muuntamisessa viimeisen vertailuvuoden arvoon käytetään Tilastokeskuksen (SVT 2014a) tuottamaa julkisten menojen hintaindeksiä sosiaalitoimelle, 2005=100. Aiempien vuosien tietojen avulla muunnetaan perusvuodeksi 2000=100. Deflatoinneissa käytetyt kertoimet löytyvät taulukosta 1.

Taulukko 1. Tilastokeskuksen (SVT 2014a) julkisten menojen hintaindeksi sosiaalitoimelle, kuntatalous

Vuosi	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011*
Pisteluku	100,0	103,3	105,6	109,0	112,9	116,9	120,4	124,3	130,4	133,6	137,4	141,9
Kerroin	1,4189	1,3736	1,3437	1,3017	1,2568	1,2138	1,1785	1,1415	1,0881	1,0622	1,0323	1,0000

*= Ennakollinen tieto 4.4.2012

Lisäksi väestösuhteutuksissa käytetään Tilastokeskukselta (SVT 2014b) saatavia kuntien vuoden väestötietoja ajankohdalta 31.12.

Kunnilta tiedonkeruussa koottavat perustiedot

1 Päihdehuollon palvelujen kokonaisuus

1.1 Asiakkaat yhteensä (henkilötunnus kertaalleen)

- 1.1.1 Alle 18-vuotiaat (nuorisoasemien asiakkaat)
- 1.1.2 18 vuotta täyttäneet
- 1.1.3 18–24-vuotiaat
- 1.1.4 25–64-vuotiaat
- 1.1.5 65 vuotta täyttäneet

1.2 Naisasiakkaat yhteensä (henkilötunnus kertaalleen)

- 1.2.1 Alle 18-vuotiaat
- 1.2.2 18 vuotta täyttäneet
- 1.2.3 18–24-vuotiaat
- 1.2.4 25–64-vuotiaat
- 1.2.5 65 vuotta täyttäneet

1.3 Kustannukset yhteensä, muodostuvat summana kaikista eriteltyjen palvelujen kustannuksista

- 1.3.1 Oman toiminnan kustannukset
- 1.3.2 Ostopalvelujen kustannukset

2 Päihdehuollon avopalvelujen kokonaisuus sisältäen korvaushoidon

Avopalvelujen kokonaisuus sisältää ehkäisevän päihdetyön, matalan kynnyksen ja poliittiset palvelut sekä korvaushoidon. Ehkäisevästä päihdetyöstä voidaan koota vain kustannukset.

2.1 Avopalvelujen asiakkaat yhteensä

- 2.1.1 Oman toiminnan asiakkaat
- 2.1.2 Ostopalvelujen asiakkaat

2.2 Avopalvelujen käynnit yhteensä

- 2.2.1 Oman toiminnan käynnit
- 2.2.2 Ostopalvelujen käynnit

2.3 Avopalvelujen kustannukset yhteensä

- 2.3.1 Oman toiminnan kustannukset
- 2.3.2 Ostopalvelujen kustannukset

3 Päihdehuollon avopalvelujen kokonaisuus ilman korvaushoitoa

- 3.1 Avopalvelujen asiakkaat yhteensä
 - 3.1.1 Oman toiminnan asiakkaat
 - 3.1.2 Ostopalvelujen asiakkaat
- 3.2 Avopalvelujen käynnit yhteensä
 - 3.2.1 Oman toiminnan käynnit
 - 3.2.2 Ostopalvelujen käynnit
- 3.3 Avopalvelujen kustannukset yhteensä
 - 3.3.1 Oman toiminnan kustannukset
 - 3.3.2 Ostopalvelujen kustannukset

4 Ehkäisevä päihdetyö

- 4.1 Ehkäisevän päihdetyön kustannukset yhteensä
 - 4.1.1 Oman toiminnan kustannukset
 - 4.1.2 Ostopalvelujen kustannukset

5 Terveysneuvonta (suonensisäisiä huumeita käyttävät)

- 5.1 Terveysneuvonnan asiakkaat yhteensä
 - 5.1.1 Oman toiminnan asiakkaat
 - 5.1.2 Ostopalvelujen asiakkaat
- 5.2 Terveysneuvonnan käynnit yhteensä
 - 5.2.1 Oman toiminnan käynnit
 - 5.2.2 Ostopalvelujen käynnit
- 5.3 Terveysneuvonnan kustannukset yhteensä
 - 5.3.1 Oman toiminnan kustannukset
 - 5.3.2 Ostopalvelujen kustannukset

6 Polikliiniset palvelut (A-klinikka, H-klinikka ja nuorisoasemat)

Päihdehuollon polikliiniset palvelut ovat päihdehuoltolain mukaista erityispalvelua, joihin liittyy vapaaehtoisuuteen perustuvaa neuvonta-, tutkimus- ja hoitopalvelua. Palvelumuotoina voivat olla asiakkaan tarpeiden ja valinnan mukaan mm. somaattisen ja psyykkisen tilan kartoitus, sosiaali- ja terveysneuvonta, intensiivinen avokuntoutus, yksilö-, ryhmä- ja perhekeskustelut, verkostotyö, avovieritus sekä lähetteet ja lausunnot jatkotutkimuksiin ja muihin hoitopaikkoihin.

- 6.1 Polikliiniset palvelut (A-klinikka, H-klinikka ja nuorisoasemat) asiakkaat yhteensä
 - 6.1.1 Oman toiminnan asiakkaat
 - 6.1.2 Ostopalvelujen asiakkaat
- 6.2 Polikliiniset palvelut (A-klinikka, H-klinikka ja nuorisoasemat) palvelujen käynnit yhteensä
 - 6.2.1 Oman toiminnan käynnit
 - 6.2.2 Ostopalvelujen käynnit

6.3 Polikliiniset palvelut (A-klinikka, H-klinikka ja nuorisoasemat) kustannukset yhteensä

6.3.1 Oman toiminnan kustannukset

6.3.2 Ostopalvelujen kustannukset

7 Korvaushoito

Korvaushoitoa voidaan antaa niille opioidiriippuvaisille asiakkaille, jotka eivät ole kyenneet vieroittautumaan opioideista. Opioidiriippuvaisten lääkkeellisen korvaushoidon tavoitteena on kuntoutuminen ja päihteettömyys tai haittojen vähentäminen ja asiakkaan elämänlaadun parantaminen. Korvaushoidon lääkkeitä ovat metadoni ja buprenorfiini. Hoito toteutuu erikoissairaanhoidossa, polikliinisessä päihdehuollossa tai perustasolla.³ Korvaushoito kuuluu hoitotakuun piiriin ainoana päihdehuollon palveluna. Tässä raportissa korvaushoito ei sisällä erityissairaanhoidon kustannuksia.

7.1 Korvaushoidon asiakkaat yhteensä

7.1.1 Korvaushoidon oman toiminnan asiakkaat

7.1.2 Korvaushoidon ostopalvelujen asiakkaat

7.2 Asiakkaat, joilla hoitotakuu ei ole toteutunut korvaushoidossa

7.3 Korvaushoidon käynnit yhteensä

7.3.1 Korvaushoidon oman toiminnan käynnit

7.3.2 Korvaushoidon ostopalvelujen käynnit

7.4 Korvaushoidon kustannukset yhteensä

7.4.1 Korvaushoidon oman toiminnan kustannukset

7.4.2 Korvaushoidon ostopalvelujen kustannukset

8 Selviämishoitoasema

Selviämishoitoasemalla hoidetaan asiakkaita, jotka tarvitsevat päihtymyksen vuoksi lyhytaikaista sairaanhoidollista seurantaa. Asiakkaat tulevat selviämishoitoasemalle sairaankuljetuksen tai poliisin kautta tai muista hoitoyksiköistä. Selviämishoitoasemalta asiakkaita ohjataan tarvittaessa jatkohoitoon, esimerkiksi katkaisu- ja vieroitushoitoon, psykiatriseen hoitoon tai tarvittaviin sosiaalipalveluihin.

8.1 Selviämishoitoaseman asiakkaat yhteensä

8.1.1 Oman toiminnan asiakkaat

8.1.2 Ostopalvelujen asiakkaat

8.2 Selviämishoitoaseman käynnit yhteensä

³ ”Opioidiriippuvaisen hoidon tarve tulee arvioida ja hoito toteuttaa sellaisessa terveyskeskuksessa, päihdehuollon yksikössä tai vankeinhoitolaitoksen terveydenhuollon yksikössä, jossa on hoidon antamiseen perehtynyt hoidosta vastaava lääkäri ja toiminnan edellyttämä muu henkilökunta sekä muut edellytykset hoidon antamiseen.

Hoidon vaativuuden sitä edellyttäessä hoidon tarve tulee arvioida ja hoito aloittaa ja toteuttaa sairaanhoitopiirin kuntayhtymän toimintayksikössä, Järvenpään sosiaalisairaalassa tai valtion mielisairaalassa. Hoitoa voidaan jatkaa yhteistyössä hoidon aloittaneen yksikön kanssa sellaisessa terveyskeskuksessa, päihdehuollon yksikössä taikka vankeinhoitolaitoksen terveydenhuollon yksikössä, jolla hoidon aloittaneen toimintayksikön käytettävissä olevien tietojen mukaan on siihen riittävät edellytykset. Korvaushoito tulee hoidon pitkäkestoisuuden vuoksi pyrkiä toteuttamaan mahdollisimman lähellä potilaan asuinpaikkaa.” (STM 33/2008 § 4.)

8.2.1 Oman toiminnan käynnit

8.2.2 Ostopalvelujen käynnit

8.3 Selviämishoitoaseman kustannukset yhteensä

8.3.1 Oman toiminnan kustannukset

8.3.2 Ostopalvelujen kustannukset

9 Muut avohuollon palvelut

Päihdehuollon muut avohuollon palvelut sisältävät muun muassa päivätoimintapalveluja, kuntouttavia palveluja ja toiminnallista kuntoutusta päihdeongelmallisille. Asiakkailla on usein päihdeongelman rinnalla mielenterveysongelmia ja muita sairauksia sekä sosiaalisia ongelmia. Palveluihin voidaan hakeutua matalan kynnyksen periaatteella, jolloin asiointi tapahtuu usein anonyymisti.

9.1 Muiden palvelujen asiakkaat yhteensä

9.1.1 Oman toiminnan asiakkaat

9.1.2 Ostopalvelujen asiakkaat

9.2 Muiden palvelujen käynnit yhteensä

9.2.1 Oman toiminnan käynnit

9.2.2 Ostopalvelujen käynnit

9.3 Muiden palvelujen kustannukset yhteensä

9.3.1 Oman toiminnan kustannukset

9.3.2 Ostopalvelujen kustannukset

10 Päihdehuollon asumispalvelujen kokonaisuus

Päihdehuollon asumispalveluissa tavoitteena on luoda kokonaisuus, jossa eri vaiheissa oleville asiakkaille pystytään tarjoamaan hänen tarpeitaan vastaava asumismuoto. Kuntouttavaa asumista ovat tehostettu palveluasuminen, palveluasuminen, tukiasuminen (palvelutalon läheisyydessä, mahdollisuus saada apua palvelutalolta) ja tuettu asuminen (tuntiohjaus) sekä tilapäinen asuminen (ilman lähetettä ja 24/7 tarjolla olevaa lyhytaikaista palvelua). Asumispalvelujen tavoitteena on asiakkaan asumisen turvaaminen, tukeminen päiheteettömyyteen ja itsenäiseen arjessa pärjäämiseen. Työmuotoihin voi kuulua ohjaus ja neuvonta arjen asioissa, asiakkaan sosiaalisten tukiverkoston kartoittaminen ja vahvistaminen sekä terveydenhoidon antaminen. Asumispalvelu perustuu asiakkaalle laadittavaan palvelu- ja kuntoutumissuunnitelmaan. Raporttiin sisältyy myös pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelmaan kuuluvien hankkeiden asumispalveluiden tiedot.

10.1 Päihdehuollon asumispalvelujen asiakkaat yhteensä

10.1.1 Oman toiminnan asiakkaat

10.1.2 Ostopalvelujen asiakkaat

10.2 Päihdehuollon asumispalvelujen asumisvuorokaudet yhteensä

10.2.1 Oman toiminnan asumisvuorokaudet

10.2.2 Ostopalvelujen asumisvuorokaudet

10.3 Päihdehuollon asumispalvelujen kustannukset yhteensä

10.3.1 Oman toiminnan kustannukset

10.3.2 Ostopalvelujen kustannukset

11 Tuki- ja tuettu asuminen

Asumisvuorokausien määrä koostuu asiakkaan toteutuneista asumisvuorokausista. Vuorokausien määrä ei ole sidottu henkilökunnalta saatavaan tukeen.

11.1 Tuki- ja tuetun asumisen asiakkaat yhteensä

11.1.1 Oman toiminnan asiakkaat

11.1.2 Ostopalvelujen asiakkaat

11.2 Tuki- ja tuetun asumisen asumisvuorokaudet yhteensä

11.2.1 Oman toiminnan asumisvuorokaudet

11.2.2 Ostopalvelujen asumisvuorokaudet

11.3 Tuki- ja tuetun asumisen kustannukset yhteensä

11.3.1 Oman toiminnan kustannukset

11.3.2 Ostopalvelujen kustannukset

12 Palveluasuminen

12.1 Palveluasumisen asiakkaat yhteensä

12.1.1 Oman toiminnan asiakkaat

12.1.2 Ostopalvelujen asiakkaat

12.2 Palveluasumisen asumisvuorokaudet yhteensä

12.2.1 Oman toiminnan asumisvuorokaudet

12.2.2 Ostopalvelujen asumisvuorokaudet

12.3 Palveluasumisen kustannukset yhteensä

12.3.1 Oman toiminnan kustannukset

12.3.2 Ostopalvelujen kustannukset

13 Tehostettu palveluasuminen

13.1 Tehostetun palveluasumisen asiakkaat yhteensä

13.1.1 Oman toiminnan asiakkaat

13.1.2 Ostopalvelujen asiakkaat

13.2 Tehostetun palveluasumisen asumisvuorokaudet yhteensä

13.2.1 Oman toiminnan asumisvuorokaudet

13.2.2 Ostopalvelujen asumisvuorokaudet

13.3 Tehostetun palveluasumisen kustannukset yhteensä

13.3.1 Oman toiminnan kustannukset

13.3.2 Ostopalvelujen kustannukset

14 Tilapäinen asuminen

14.1 Tilapäisen palveluasumisen asiakkaat yhteensä

14.1.1 Oman toiminnan asiakkaat

14.1.2 Ostopalvelujen asiakkaat

- 14.2 Tilapäisen palveluasumisen asumisvuorokaudet yhteensä
 - 14.2.1 Oman toiminnan asumisvuorokaudet
 - 14.2.2 Ostopalvelujen asumisvuorokaudet

- 14.3 Tilapäisen palveluasumisen kustannukset yhteensä
 - 14.3.1 Oman toiminnan kustannukset
 - 14.3.2 Ostopalvelujen kustannukset

15 Päihdehuollon laitoshoidon kokonaisuus

Päihdehuollon laitoshoidon koostuu ympärivuorokautisesta katkaisu- ja vieroitushoidosta ja kuntouttavasta laitoshoidosta.

Katkaisu- ja vieroitushoidon pituus määrittyy yksilöllisesti hoidon tarpeen arvioinnin perusteella. Hoidon tavoitteena on päihdekierteen katkaisu, vieroitusoireiden hoitaminen sekä jatkohoidon suunnittelu. Somaattisen kunnon kohotessa katkaisu- ja vieroitushoitoon kuuluu mm. keskusteluapu, sosiaali- ja terveysneuvonta, pari- ja perhetapaamisia sekä verkostotapaamisia.

Päihdehuollon kuntouttava laitoshoidon on ympärivuorokautista pitempiaikaista laitoshoidon. Kuntouttava laitoshoidon on osa asiakkaan kokonaiskuntoutusta ja se perustuu asiakkaalle tehtävään palvelu- ja kuntoutussuunnitelmaan. Kuntouttava laitoshoidon on tarkoitettu avohoitoa tukeväksi hoitajaksoksi päihdeongelmallisille, joille avohoitoon palvelut tai katkaisu laitoshoidossa eivät ole riittäviä tai tarkoituksenmukaisia, tai joiden kuntoutuminen edellyttää väliaikaista irrottautumista normaalista elinympäristöstä. Hoidon pituus määrittyy yksilöllisesti hoidon tarpeen arvioinnin perusteella.

- 15.1 Laitoshoidon asiakkaat yhteensä
 - 15.1.1 Oman toiminnan asiakkaat
 - 15.1.2 Ostopalvelujen asiakkaat
- 15.2 Laitoshoidon hoitovuorokaudet yhteensä
 - 15.2.1 Oman toiminnan hoitovuorokaudet
 - 15.2.2 Ostopalvelujen hoitovuorokaudet
- 15.3 Laitoshoidon kustannukset yhteensä
 - 15.3.1 Oman toiminnan kustannukset
 - 15.3.2 Ostopalvelujen kustannukset

16 Katkaisu- ja vieroitushoidon

- 16.1 Katkaisu- ja vieroitushoidon asiakkaat yhteensä
 - 16.1.1 Oman toiminnan asiakkaat
 - 16.1.2 Ostopalvelujen asiakkaat
- 16.2 Katkaisu- ja vieroitushoidon hoitovuorokaudet yhteensä
 - 16.2.1 Oman toiminnan hoitovuorokaudet
 - 16.2.2 Ostopalvelujen hoitovuorokaudet
- 16.3 Katkaisu- ja vieroitushoidon kustannukset yhteensä
 - 16.3.1 Oman toiminnan kustannukset

16.3.2 Ostopalvelujen kustannukset

17 Kuntoutushoito

17.1 Kuntoutushoidon asiakkaat yhteensä

- 17.1.1 Oman toiminnan asiakkaat
- 17.1.2 Ostopalvelujen asiakkaat

17.2 Kuntoutushoidon hoitovuorokaudet yhteensä

- 17.2.1 Oman toiminnan hoitovuorokaudet
- 17.2.2 Ostopalvelujen hoitovuorokaudet

17.3 Kuntoutushoidon kustannukset yhteensä

- 17.3.1 Oman toiminnan kustannukset
- 17.3.2 Ostopalvelujen kustannukset

Muut päihdehuoltoa koskevat tiedot

18 Ensisijainen päihde

18.1 Ensisijainen päihde, asiakkaat yhteensä

- 18.1.1 Alkoholi
- 18.1.2 Amfetamiini tai muu stimulantti
- 18.1.3 Buprenorfiini
- 18.1.4 Ekstaasi
- 18.1.5 GBH, gamma tai lakka
- 18.1.6 Heroiini tai muu opiaatti
- 18.1.7 Kannabis
- 18.1.8 Kipulääkkeet
- 18.1.9 Kokaiini
- 18.1.10 Liuotinaineet
- 18.1.11 LSD
- 18.1.12 MDPV
- 18.1.13 Rauhoittavat lääkkeet
- 18.1.14 Muu riippuvuus, kemiallinen
- 18.1.15 Muu riippuvuus, toiminnallinen

18.2 Tapaukset, joissa kirjattu ensisijaisen lisäksi muu päihde tai muita pähteitä

18.3 Ensisijainen päihde, polikliiniset yhteensä

- 18.3.1 Alkoholi
- 18.3.2 Amfetamiini tai muu stimulantti
- 18.3.3 Buprenorfiini
- 18.3.4 Ekstaasi
- 18.3.5 GBH, gamma tai lakka
- 18.3.6 Heroiini tai muu opiaatti
- 18.3.7 Kannabis
- 18.3.8 Kipulääkkeet
- 18.3.9 Kokaiini
- 18.3.10 Liuotinaineet
- 18.3.11 LSD
- 18.3.12 MDPV

- 18.3.13 Rauhoittavat lääkkeet
- 18.3.14 Muu riippuvuus, kemiallinen
- 18.3.15 Muu riippuvuus, toiminnallinen

18.4 Tapaukset, joissa kirjattu ensisijaisen lisäksi muu päihde tai muita pähteitä (poli-
kliniset)

19 Mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut

- 19.1 Asiakkaat yhteensä
- 19.2 Asumisvuorokaudet yhteensä
- 19.3 Kustannukset yhteensä

20 Päihdepsykiatrian erikoissairaanhoido

- 20.1 Asiakkaat yhteensä
- 20.2 Käynnit yhteensä
- 20.3 Hoitovuorokaudet yhteensä
- 20.4 Kustannukset yhteensä

Muuta huomioitavaa tiedonkeruusta

Kotikuntalain ja sosiaalihoitolain muutosten vaikutuksia ei huomioida raportissa vuoden 2013 osalta.

Liite 2: Päihdehuollon toiminta- ja kustannustiedot vuodelta 2013

UUDEEN 2013 TIEDOT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	HUOMAUTUKSET
VÄESTÖTIEDOT								
Väestö yhteensä 31.12.	612 664	260 753	208 098	182 072	220 446	193 798	1 677 831	Kunnan antamat tiedot
Alle 18-vuotiaat	100 023	59 843	44 790	28 053	35 943	44 453	313 105	Puuttuvan tiedon merkitseminen
18 vuotta täyttäneet	512 641	200 910	163 308	154 019	184 503	149 345	1 364 726	- = kunnalla ei käytössä kyseistä palvelua
18-24-vuotiaat	61 880	23 851	18 609	23 098	27 343	22 374	177 155	.. = tietoa ei ole saatu tai sitä ei voi eritellä
25-64-vuotiaat	351 933	142 757	115 584	95 359	118 108	100 713	924 454	. = muu syy puuttumiselle
65 vuotta täyttäneet	98 828	34 302	29 115	35 562	39 052	26 258	263 117	0 = ei asiakkaita / kustannuksia tai luvut pyörivät nolliin
1 PÄIHDEHUOLLON PALVELUJEN KOKONAISUUS VUODEN AIKANA								
1.1 Asiakkaat yhteensä (hetu kertaalleen)	0	..	2 258	0	..	1 846	4 104	Oulu: Mukana tilastoidut asiakkaat, ei Vnkin asiakkaat
1.1.1 Alle 18-vuotiaat (nuorisosiemien asiakkaat)	0	185	176	0	..	106	467	
1.1.2 18 vuotta täyttäneet	0	0	2 082	0	0	1 740	3 822	
1.1.3 18-24-vuotiaat	0	..	218	0	..	317	535	
1.1.4 25-64-vuotiaat	0	..	1 707	0	..	1 366	3 073	
1.1.5 65 vuotta täyttäneet	0	..	157	0	..	57	214	
Asiakkaiden osuus väestöstä yhteensä, %	0,00	0,00	1,09	0,00	0,00	0,95	1,02	
18 vuotta täyttäneiden asiakkaiden osuus vastaavanikäisestä väestöstä, %	0,00	0,00	1,27	0,00	0,00	1,17	1,22	
Asiakkaat yhteensä ikäryhmittäin, %	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0	104,5	
Alle 18-vuotiaat	0,0	0,0	7,8	0,0	0,0	5,7	11,4	
18 vuotta täyttäneet	0,0	0,0	92,2	0,0	0,0	94,3	93,1	
18-24-vuotiaat	0,0	0,0	9,7	0,0	0,0	17,2	13,0	
25-64-vuotiaat	0,0	0,0	75,6	0,0	0,0	74,0	74,9	
65 vuotta täyttäneet	0,0	0,0	7,0	0,0	0,0	3,1	5,2	
1.2 Naisasiakkaat yhteensä (hetu kertaalleen)	0	..	839	637	1 476	
1.2.1 Alle 18-vuotiaat	0	..	88	35	123	
1.2.2 18 vuotta täyttäneet	0	0	751	0	0	602	1 353	
1.2.3 18-24-vuotiaat	0	..	79	133	212	
1.2.4 25-64-vuotiaat	0	..	600	452	1 052	
1.2.5 65 vuotta täyttäneet	0	..	72	17	89	
Naisasiakkaita kaikista asiakkaista yhteensä, %	0,0	0,0	37,2	0,0	0,0	34,5	36,0	
Alle 18-vuotiaat	0,0	0,0	50,0	0,0	0,0	33,0	26,3	
18 vuotta täyttäneet	0,0	0,0	36,1	0,0	0,0	34,6	35,4	
18-24-vuotiaat	0,0	0,0	36,2	0,0	0,0	42,0	39,6	
25-64-vuotiaat	0,0	0,0	35,1	0,0	0,0	33,1	34,2	
65 vuotta täyttäneet	0,0	0,0	45,9	0,0	0,0	29,8	41,6	

UUDEEN 2013 TIEDOT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	HUOMAUTUKSET
1.3 Kustannukset yhteensä, €	51 382 849	13 302 345	10 956 801	10 465 548	13 278 773	5 485 445	104 871 761	
1.3.1 Oman toiminnan kustannukset, €	26 744 728	5 660 978	7 235 342	5 346 961	5 097 904	4 954 293	55 040 206	
1.3.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	24 638 121	7 658 367	3 721 459	5 118 587	8 180 869	531 152	49 848 555	
Kustannukset yhteensä / 18-v. asiakas, €	0,0	0,0	5 262,6	0,0	0,0	3 152,6	4 302,0	
Kustannukset yhteensä / 18-v. asukas, €	100,2	66,2	67,1	56,7	86,2	36,7	76,8	
Oman toiminnan kustannukset / 18-v. asukas, €	52,2	28,2	44,3	29,0	33,1	33,2	40,3	
Ostopalvelujen kustannukset / 18-v. asukas, €	48,1	38,1	22,8	27,7	53,1	3,6	36,5	
1.4 Kustannukset yhteensä ilman korvaushoitoa, €	45 071 145	11 794 633	9 730 715	9 170 230	10 881 252	4 849 319	91 497 294	
1.4.1 Oman toiminnan kustannukset, €	22 601 550	4 347 038	6 518 133	4 699 302	3 563 667	4 636 230	46 365 920	
1.4.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	22 469 595	7 447 595	3 212 582	4 470 928	7 317 585	213 089	45 131 373	
2 PÄIHDEHUOLLON AVOPALVELUJEN KOKONAISUUS UUDEN AIKANA								
2.1 Avopalvelujen asiakkaat yhteensä	13 308	4 458	4 531	3 099	4 892	2 128	32 416	Oulu: lisätty Vinkin asiakkaat , arvio 300
2.1.1 Oman toiminnan asiakkaat	9 043	2 272	3 182	1 632	1 541	2 068	19 738	
2.1.2 Ostopalvelujen asiakkaat	4 265	2 186	1 349	1 467	3 351	60	12 678	
2.2 Avopalvelujen käynnit yhteensä	399 822	69 398	59 646	61 443	83 959	31 466	705 734	
2.2.1 Oman toiminnan käynnit	234 885	12 793	42 724	48 847	12 507	28 346	380 102	
2.2.2 Ostopalvelujen käynnit	164 937	56 605	16 922	12 596	71 452	3 120	325 632	
2.3 Avopalvelujen kustannukset yhteensä, €	16 601 513	4 159 260	4 045 042	2 835 939	5 482 526	1 755 547	34 879 827	
2.3.1 Oman toiminnan kustannukset, €	12 574 653	1 851 309	3 274 942	1 458 539	1 965 913	1 755 547	22 880 903	
2.3.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	4 026 860	2 324 952	770 100	1 377 400	3 516 613	0	12 015 925	
Avopalvelujen kustannukset kokonaiskustannuksista, %	32,3	31,3	36,9	100,0	41,3	32,0	33,3	
2.4 EHKÄISEVÄ PÄIHDETYÖ								
2.4.1 Ehkäisevän päihdetyön kustannukset yhteensä, €	281 343	-	285 636	287 677	99 789	75 609	1 030 054	
2.4.1.1 Oman toiminnan kustannukset, €	281 343	17 000	285 636	287 677	99 789	75 609	1 047 054	
2.4.1.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	0	-	0	-	-	0	0	
2.5 PÄIHDEHUOLLON POLIKLIINiset PALVELUT (A-klinikka, H-klinikka, nuorisoasemat, korvaushoito ja päivä kuntoutus)								
Polikliinisten palvelujen asiakkaat yhteensä	6 759	2 085	1 992	1 618	2 799	1 828	17 081	
Oman toiminnan asiakkaat	5 572	914	1 905	401	148	1 768	10 708	
Ostopalvelujen asiakkaat	1 187	1 171	87	1 217	2 651	60	6 373	
Polikliinisten palvelujen käynnit yhteensä	188 704	51 868	45 784	39 567	70 104	30 201	426 228	
Oman toiminnan käynnit	81 306	7 600	36 018	27 304	9 614	27 081	188 923	
Ostopalvelujen käynnit	107 398	44 268	9 766	12 263	60 490	3 120	237 305	
Polikliinisten palvelujen kustannukset yhteensä, €	13 124 802	2 666 106	3 101 962	2 198 179	3 946 184	1 673 938	26 711 171	
Oman toiminnan kustannukset, €	9 629 415	857 171	2 640 448	887 379	863 284	1 673 938	16 551 635	
Ostopalvelujen kustannukset, €	3 495 387	1 808 935	461 514	1 310 800	3 082 900	-	10 159 536	

VUODEN 2013 TIEDOT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	HUOMAUTUKSET
A-KLINIKKA								
2.5.1 A-klinikan polikliinisten palvelujen asiakkaat yhteensä	4 201	1 475	1 309	1 244	1 321	1 546	11 096	
2.5.1.1 Oman toiminnan asiakkaat	4 201	797	1 309	260	-	1 546	8 113	
2.5.1.2 Ostopalvelujen asiakkaat	0	678	0	984	1 321	-	2 983	
2.5.2 A-klinikan polikliinisten palvelujen käynnit yhteensä	43 023	11 275	11 134	11 723	13 585	11 628	102 368	
2.5.2.1 Oman toiminnan käynnit	43 023	6 101	11 134	2 663	-	11 628	74 549	
2.5.2.2 Ostopalvelujen käynnit	0	5 174	0	9 060	13 585	-	27 819	
2.5.3 A-klinikan polikliinisten palvelujen kustannukset yhteensä, €	5 416 930	917 415	1 310 973	1 151 520	747 270	1 355 875	10 899 982	
2.5.3.1 Oman toiminnan kustannukset, €	5 416 930	646 399	1 310 973	239 720	-	1 355 875	8 969 896	
2.5.3.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	0	271 016	0	911 800	747 270	-	1 930 086	Turku: nuorisoaseman menot erotettu kaikista 2013
H-KLINIKKA								
2.5.4 H-klinikan polikliinisten palvelujen asiakkaat yhteensä	0	-	465	-	595	-	1 060	
2.5.4.1 Oman toiminnan asiakkaat	0	-	465	-	-	-	465	
2.5.4.2 Ostopalvelujen asiakkaat	0	-	0	-	595	-	595	
2.5.5 H-klinikan polikliinisten palvelujen käynnit yhteensä	0	-	8 093	-	9 748	-	17 841	
2.5.5.1 Oman toiminnan käynnit	0	-	8 093	-	-	-	8 093	
2.5.5.2 Ostopalvelujen käynnit	0	-	0	-	9 748	-	9 748	
2.5.6 H-klinikan polikliinisten palvelujen kustannukset yhteensä, €	0	-	421 012	-	629 280	-	1 050 292	
2.5.6.1 Oman toiminnan kustannukset, €	0	-	421 012	-	-	-	421 012	
2.5.6.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	0	-	0	-	629 280	-	629 280	
NUORISOASEMAT								
2.5.7 Nuorisoasemien polikliinisten palvelujen asiakkaat yhteensä	950	434	297	233	442	1 326	3 682	
2.5.7.1 Oman toiminnan asiakkaat	473	98	297	-	-	1 326	2 194	
2.5.7.2 Ostopalvelujen asiakkaat	477	336	0	233	442	-	1 488	
2.5.7.3 Naisasiakkaat	0	224	135	-	0	419	778	
2.5.8 Nuorisoasemien polikliinisten palvelujen käynnit yhteensä	10 678	3 613	2 066	3 203	2 299	8 832	30 691	
2.5.8.1 Oman toiminnan käynnit	4 581	345	2 066	-	-	8 832	15 824	
2.5.8.2 Ostopalvelujen käynnit	6 097	3 268	0	3 203	2 299	-	14 867	

VUODEN 2013 TIEDOT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	HUOMAUTUKSET
NUORISOASEMAT								
2.5.9 Nuorisoasemien polikliinisten palvelujen kustannukset yhteensä, €	1 579 737	406 733	399 586	399 000	266 594	..	3 051 650	Oulu: sisältyy A-klinikan kustannuksiin
2.5.9.1 Oman toiminnan kustannukset, €	841 008	0	399 586	-	-	..	1 240 594	
2.5.9.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	738 729	406 733	0	399 000	266 594	-	1 811 056	
2.5.10 Naisiasiakkaita nuorisoasemien polikliinisissa palveluissa	435	206	135	0	198	442	1 416	
KORVAUSHOITO								
2.5.11 Korvaushoidon asiakkaat yhteensä	862	171	134	141	232	155	1 695	
2.5.11.1 Korvaushoidon oman toiminnan asiakkaat	417	19	99	141	148	155	979	Turku: Psykiatrian korvaushoitopoliklinikalla 141 as., terveysasemien ylläpito- ja hoitajien ja lääkäreiden kokonaiskustannukset olivat vuonna 2013 144 617€.
2.5.11.2 Korvaushoidon ostopalvelujen asiakkaat	464	152	35	-	111	-	762	
2.5.12 Asiakkaat, joilla hoitotakuu ei ole toteutunut korvaushoidossa	4	0	0	0	6	0	10	
2.5.13 Korvaushoidon käynnit yhteensä	121 464	36 480	20 315	24 641	28 785	15 205	246 890	
2.5.13.1 Korvaushoidon oman toiminnan käynnit	28 200	1 154	13 101	24 641	9 614	15 205	91 915	Espoo: Terveysasemalla asioiden käyntejä ei saada tietojärjestelmästä. Turku: Kirjattu vain korvaushoitopoliklinikan tiedot, terv.keskuksen suoritteet puuttuvat
2.5.13.2 Korvaushoidon ostopalvelujen käynnit	93 264	35 326	7 214	0	19 171	-	154 975	
2.5.14 Korvaushoidon kustannukset yhteensä, €	4 143 178	1 313 939	717 209	647 659	1 534 237	318 063	8 674 286	
2.5.14.1 Korvaushoidon oman toiminnan kustannukset, €	2 168 526	210 772	508 877	647 659	863 284	318 063	4 717 182	Turku: Terveyskeskuksissa hoidettavien kustannukset eivät sisälly
2.5.14.2 Korvaushoidon ostopalvelujen kustannukset, €	1 974 652	1 103 167	208 332	-	670 953	-	3 957 104	
PÄIVÄKUNTOUTUS								
2.5.15 Päiväkuntoutuksen polikliinisten palvelujen asiakkaat yhteensä	547	5	78	-	182	60	872	
2.5.15.1 Oman toiminnan asiakkaat	316	..	26	-	-	-	342	
2.5.15.2 Ostopalvelujen asiakkaat	246	5	52	-	182	60	545	Oulu: Miepä päivä kuntoutuksen asiakkaat (arvio)
2.5.16 Päiväkuntoutuksen polikliinisten palvelujen käynnit yhteensä	12 626	500	4 176	-	15 687	-	32 989	
2.5.16.1 Oman toiminnan käynnit	4 589	..	1 624	-	-	-	6 213	
2.5.16.2 Ostopalvelujen käynnit	8 037	500	2 552	-	15 687	3 120	29 896	
2.5.17 Päiväkuntoutuksen polikliinisten palvelujen kustannukset yhteensä, €	1 833 520	28 019	253 182	-	768 803	-	2 883 524	
2.5.17.1 Oman toiminnan kustannukset, €	1 051 514	..	0	-	-	-	1 051 514	
2.5.17.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	782 006	28 019	253 182	-	768 803	65 905	1 897 915	

UUDEEN 2013 TIEDOT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	HUOMAUTUKSET
MUU POLIKLIININEN PALVELU								
2.5.18 Muiden polikliinisten palvelujen asiakkaat yhteensä	165	-	0	0	0	-	165	
2.5.18.1 Oman toiminnan asiakkaat	165	-	0	0	0	-	165	
2.5.18.2 Ostopalvelujen asiakkaat	0	-	0	0	0	-	0	
2.5.19 Muiden polikliinisten palvelujen käynnit yhteensä	913	-	0	0	0	-	913	
2.5.19.1 Oman toiminnan käynnit	913	-	0	0	0	-	913	
2.5.19.2 Ostopalvelujen käynnit	0	-	0	0	0	-	0	
2.5.20 Muiden polikliinisten palvelujen kustannukset yhteensä, €	151 437	-	0	0	0	-	151 437	
2.5.20.1 Oman toiminnan kustannukset, €	151 437	-	0	0	0	-	151 437	
2.5.20.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	0	-	0	0	0	-	0	
2.6 MUUT AVOPALVELUT (Terveysneuvonta, päiväkeskustoiminta, selviämishoitoasema ja muut)								
TERVEYSNEUVONTA								
2.6.1 Terveysneuvonnan asiakkaat yhteensä	2 949	815	1 277	881	700	300	6 922	Oulu: Asiakkaita ei ole tilastoitu erikseen , nimimerkit käytössä
2.6.1.1 Oman toiminnan asiakkaat	0	-	1 277	881	-	300	2 458	Turku: mukana 241 ulkokuntalaista, kustannuksia ei saa eroteltua
2.6.1.2 Ostopalvelujen asiakkaat	2 949	815	0	-	700	0	4 464	
2.6.2 Terveysneuvonnan käynnit yhteensä	21 506	5 790	6 706	6 921	10 962	1 265	53 150	
2.6.2.1 Oman toiminnan käynnit	0	-	6 706	6 921	-	1 265	14 892	Turku: mukana 969 ulkokuntalaisten käyntiä
2.6.2.2 Ostopalvelujen käynnit	21 506	5 790	0	-	10 962	-	38 258	
2.6.3 Terveysneuvonnan kustannukset yhteensä, €	850 454	212 325	348 858	73 303	271 320	6 000	1 762 260	Oulu: Kirjautuu ehkäisevän päihdetyön kanssa samaan
2.6.3.1 Oman toiminnan kustannukset, €	850 454	-	348 858	73 303	-	6 000	1 278 615	
2.6.3.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	0	212 325	0	-	271 320	0	483 645	
2.6.4 Naisasiakkaita terveysneuvonnan avopalveluissa	0	0	0	
PÄIVÄKESKUSTOIMINTA								
2.6.5 Päiväkeskusten asiakkaat yhteensä	..	180	..	350	0	-	530	
2.6.5.1 Oman toiminnan asiakkaat	..	-	..	350	..	-	350	
2.6.5.2 Ostopalvelujen asiakkaat	..	180	..	-	..	0	180	
2.6.6 Päiväkeskusten käynnit yhteensä	183 145	6 100	..	14 622	0	-	203 867	
2.6.6.1 Oman toiminnan käynnit	148 079	-	..	14 622	0	-	162 701	
2.6.6.2 Ostopalvelujen käynnit	35 066	6 100	..	-	0	0	41 166	
2.6.7 Päiväkeskusten kustannukset yhteensä, €	1 171 311	286 531	..	210 180	193 255	-	1 861 277	Oulu: Kustannukset ovat tuetun asumisen sisällä
2.6.7.1 Oman toiminnan kustannukset, €	809 871	0	..	210 180	30 862	-	1 050 913	
2.6.7.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	361 440	286 531	..	-	162 393	-	810 364	

UUDEEN 2013 TIEDOT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	HUOMAUTUKSET
SELVIÄMISHOITOASEMAT								
2.6.8 Selviämishoitoaseman asiakkaat yhteensä	3 471	1 358	1 043	250	1 393	-	7 515	
2.6.8.1 Oman toiminnan asiakkaat	3 471	1 358	0	0	1 393	-	6 222	Turku: Nuorten selviämishoitoaseman tietoa ei edelleenkään!
2.6.8.2 Ostopalvelujen asiakkaat	0	-	1 043	250	-	-	1 293	Turku: Toiminta alkanut a-kliikalla, tiedot ajalta 1.6-31.12.2013
2.6.9 Selviämishoitoaseman käynnit yhteensä	5 500	5 193	1 043	333	2 893	-	14 962	
2.6.9.1 Oman toiminnan käynnit	5 500	5 193	0	0	2 893	-	13 586	
2.6.9.2 Ostopalvelujen käynnit	0	-	1 043	333	-	-	1 376	Turku: Toiminta alkanut a-kliikalla, tiedot ajalta 1.6-31.12.2013
2.6.10 Selviämishoitoaseman kustannukset yhteensä, €	1 003 570	887 137	0	66 600	971 978	-	2 929 285	
2.6.10.1 Oman toiminnan kustannukset, €	1 003 570	887 137	0	0	971 978	-	2 862 685	
2.6.10.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	0	-	-	66 600	-	-	66 600	Turku: Toiminta alkanut a-kliikalla, tiedot ajalta 1.6-31.12.2013
MUUT AVOHUOLLON PALVELUT								
2.6.11 Muiden palvelujen asiakkaat yhteensä	0	0	0	-	0	-	0	
2.6.11.1 Oman toiminnan asiakkaat	0	0	0	-	-	-	0	
2.6.11.2 Ostopalvelujen asiakkaat	0	0	0	-	-	-	0	
2.6.12 Muiden palvelujen käynnit yhteensä	0	0	0	-	0	-	0	
2.6.12.1 Oman toiminnan käynnit	0	0	0	-	-	-	0	
2.6.12.2 Ostopalvelujen käynnit	0	0	0	-	-	-	0	
2.6.13 Muiden palvelujen kustannukset yhteensä, €	0	90 000	0	-	0	-	90 000	
2.6.13.1 Oman toiminnan kustannukset, €	0	90 000	0	-	-	-	90 000	
2.6.13.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	0	0	0	-	-	-	0	
KOTIIN VIETÄVÄT PALVELUT								
2.6.14 Kotiin vietävien palvelujen asiakkaat yhteensä	129	20	219	-	0	-	368	
2.6.14.1 Oman toiminnan asiakkaat	0	-	0	-	-	-	0	
2.6.14.2 Ostopalvelujen asiakkaat	129	20	219	-	-	-	368	
2.6.15 Kotiin vietävien palvelujen käynnit yhteensä	967	447	6 113	-	0	-	7 527	
2.6.15.1 Oman toiminnan käynnit	0	-	0	-	-	-	0	
2.6.15.2 Ostopalvelujen käynnit	967	447	6 113	-	-	-	7 527	
2.6.16 Kotiin vietävien palvelujen kustannukset yhteensä	170 033	17 160	308 586	-	0	-	495 779	
2.6.16.1 Oman toiminnan kustannukset	0	-	0	-	-	-	0	
2.6.16.2 Ostopalvelujen kustannukset	170 033	17 160	308 586	-	-	-	495 779	
2.6.17 Naisasiakkaita kotiin vietävissä palveluissa	49	0	72	-	-	-	121	

3 PÄIHDEHUOLLON ASUMISPALVELUJEN KOKONAISUUS VUODEN AIKANA (Tuki- ja tuettu asuminen, palveluasuminen, tehostettu palveluasuminen ja tilapäinen palveluasuminen)							
3.1 Päihdehuollon asumispalvelujen asiakkaat yhteensä	3 126	709	364	668	748	352	5 967
3.1.1 Oman toiminnan asiakkaat	1 420	287	259	558	327	284	3 135
3.1.2 Ostopalvelujen asiakkaat	1 706	216	105	110	421	68	2 626
3.2 Päihdehuollon asumispalvelujen asumisvuorokaudet yhteensä	642 119	101 695	54 114	107 858	101 233	81 830	1 088 849
3.2.1 Oman toiminnan asumisvuorokaudet	189 152	49 966	32 124	75 537	28 254	67 830	442 863
3.2.2 Ostopalvelujen asumisvuorokaudet	452 967	51 729	21 990	32 321	72 979	14 000	645 986
3.3 Päihdehuollon asumispalvelujen kustannukset yhteensä, €	21 770 164	6 144 755	3 457 675	4 481 105	5 794 290	2 151 120	43 799 109
3.3.1 Oman toiminnan kustannukset, €	5 740 553	2 689 748	2 604 960	2 744 602	2 635 421	1 791 954	18 207 238
3.3.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	16 029 611	3 455 007	852 715	1 736 503	3 158 869	359 166	25 591 871
Kustannukset €/ asumisvuorokausi	33,9	60,4	63,9	41,5	57,2	26,3	40,2
Oman toiminnan kustannukset €/ asumisvuorokausi	30,3	53,8	81,1	36,3	93,3	26,4	41,1
Ostopalvelujen kustannukset €/ asumisvuorokausi	35,4	66,8	38,8	53,7	43,3	25,7	39,6
Asumispalvelujen kustannukset kokonais- kustannuksista, %	42,4	46,2	31,6	155,3	43,6	39,2	41,7
TUKI- JA TUETTU ASUMINEN							
3.4.1 Tuki- ja tuetun asumisen asiakkaat yhteensä	1 939	514	176	199	243	167	3 238
3.4.1.1 Oman toiminnan asiakkaat	593	344	107	155	23	99	1 321
3.4.1.2 Ostopalvelujen asiakkaat	1 346	170	69	44	220	68	1 917
3.4.2 Tuki- ja tuetun asumisen asumis- vuorokaudet yhteensä	529 980	73 180	33 154	52 896	52 526	59 000	800 736
3.4.2.1 Oman toiminnan asumisvuorokaudet	148 546	35 082	20 359	40 630	5 703	45 000	295 320
3.4.2.2 Ostopalvelujen asumisvuorokaudet	381 434	38 098	12 795	12 266	46 823	14 000	505 416
3.4.3 Tuki- ja tuetun asumisen kustannukset yhteensä, €	14 701 671	3 118 067	1 385 248	511 908	1 418 386	776 872	21 912 152
3.4.3.1 Oman toiminnan kustannukset, €	3 354 785	1 017 416	1 097 259	199 337	234 572	417 706	6 321 075
3.4.3.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	11 346 886	2 100 651	287 989	312 571	1 183 814	359 166	15 591 077
Kustannukset €/ asumisvuorokausi	27,7	42,6	41,8	9,7	27,0	13,2	27,4
Oman toiminnan kustannukset €/ asumisvuorokausi	22,6	29,0	53,9	4,9	41,1	9,3	21,4
Ostopalvelujen kustannukset €/ asumisvuorokausi	29,7	55,1	22,5	25,5	25,3	25,7	30,8
PALVELUASUMINEN							
3.4.4 Palveluasumisen asiakkaat yhteensä	334	4	74	207	109	157	885
3.4.4.1 Oman toiminnan asiakkaat	38	-	74	173	69	157	511
3.4.4.2 Ostopalvelujen asiakkaat	304	4	0	34	40	0	382

Espoo: Tilastosta puuttuu Mtp:n oman tukiasumistimien vrk:t
Turku: kumulatiivinen tieto (112 asukasta 31.12, asuntoja 115)

Espoo: Tilastosta puuttuu Espoon diak.säätiön ja Kritsin palvelujen vrk:t

Vantaa: 2013 asumismaksutulot poistamatta

UUDEEN 2013 TIEDOT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	HUOMAUTUKSET
PALVELUASUMINEN								
3.4.5 Palveluasumisen asumis- vuorokaudet yhteensä	56 198	317	6 649	37 230	22 668	16 475	139 537	
3.4.5.1 Oman toiminnan asumisvuorokaudet	3 997	-	6 649	27 493	13 687	16 475	68 301	
3.4.5.2 Ostopalvelujen asumisvuorokaudet	52 201	317	0	9 737	8 981	0	71 236	
3.4.6 Palveluasumisen kustannukset yhteensä, €	2 892 871	18 623	822 011	2 412 392	1 901 222	796 860	8 843 978	
3.4.6.1 Oman toiminnan kustannukset, €	159 220	-	822 011	1 854 346	1 630 446	796 860	5 262 883	
3.4.6.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	2 733 651	18 623	0	558 046	270 776	0	3 581 096	Turku: Arvotieto (SAP:issa kaikki palvelumuodot yhdessä)
Kustannukset €/ asumisvuorokausi	51,5	58,7	123,6	64,8	83,9	48,4	63,4	
Oman toiminnan kustannukset €/ asumisvuorokausi	39,8	0,0	123,6	67,4	119,1	48,4	77,1	
Ostopalvelujen kustannukset €/ asumisvuorokausi	52,4	58,7	0,0	57,3	30,1	0,0	50,3	
TEHOSTETTU PALVELUASUMINEN								
3.4.7 Tehostetun palveluasumisen asiakkaat yhteensä	56	67	36	32	26	28	245	
3.4.7.1 Oman toiminnan asiakkaat	0	25	0	-	-	28	53	
3.4.7.2 Ostopalvelujen asiakkaat	56	42	36	32	26	0	192	
3.4.8 Tehostetun palveluasumisen asumisvuorokaudet yhteensä	19 332	21 014	9 195	10 318	9 410	6 355	75 624	
3.4.8.1 Oman toiminnan asumisvuorokaudet	0	7 700	0	-	-	6 355	14 055	
3.4.8.2 Ostopalvelujen asumisvuorokaudet	19 332	13 314	9 195	10 318	9 410	0	61 569	
3.4.9 Tehostetun palveluasumisen kustannukset yhteensä, €	1 949 074	2 068 440	564 726	865 886	849 454	577 388	6 874 969	
3.4.9.1 Oman toiminnan kustannukset, €	0	732 707	0	-	-	577 388	1 310 095	
3.4.9.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	1 949 074	1 335 733	564 726	865 886	849 454	0	5 564 874	Turku: Arvotieto (SAP:issa kaikki palvelumuodot yhdessä)
Kustannukset €/ asumisvuorokausi	100,8	98,4	61,4	83,9	90,3	90,9	90,9	
Oman toiminnan kustannukset €/ asumisvuorokausi	0,0	95,2	0,0	0,0	0,0	90,9	93,2	
Ostopalvelujen kustannukset €/ asumisvuorokausi	100,8	100,3	61,4	83,9	90,3	-	90,4	
TILAPÄINEN PALVELUASUMINEN								
3.4.10 Tilapäisen palveluasumisen asiakkaat yhteensä	789	124	192	230	370	0	1 705	
3.4.10.1 Oman toiminnan asiakkaat	789	124	192	230	235	0	1 570	
3.4.10.2 Ostopalvelujen asiakkaat	0	-	0	-	135	0	135	
3.4.11 Tilapäisen palveluasumisen asumis- vuorokaudet yhteensä	36 609	7 184	5 116	7 414	16 629	0	72 952	
3.4.11.1 Oman toiminnan asumisvuorokaudet	36 609	7 184	5 116	7 414	8 864	0	65 187	
3.4.11.2 Ostopalvelujen asumisvuorokaudet	0	-	0	-	7 765	0	7 765	

UUDEEN 2013 TIEDOT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	HUOMAUTUKSET
TILAPÄINEN PALVELUASUMINEN								
3.4.12 Tilapäisen palveluasumisen kustannukset yhteensä, €	2 226 548	939 625	685 690	690 919	1 625 228	0	6 168 010	
3.4.12.1 Oman toiminnan kustannukset, €	2 226 548	939 625	685 690	690 919	770 403	0	5 313 185	
3.4.12.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	0	-	0	-	854 825	0	854 825	
Kustannukset €/ asumisvuorokausi	60,8	130,8	134,0	93,2	97,7	0,0	84,5	
Oman toiminnan kustannukset €/ asumisvuorokausi	60,8	130,8	134,0	93,2	86,9	0,0	81,5	
Ostopalvelujen kustannukset €/ asumisvuorokausi	0,0	0,0	0,0	0,0	110,1	0,0	110,1	
4 PÄIHDEHUOLLON LAITOSHOIDON KOKONAISUUS VUODEN AIKANA (Katkaisu- ja vieroitushoito sekä kuntoutushoito)								
4.1 Laitoshoidon asiakkaat yhteensä	1 972	956	740	784	1 012	560	6 024	
4.1.1 Oman toiminnan asiakkaat	1 467	492	393	0	319	548	3 219	
4.1.2 Ostopalvelujen asiakkaat	733	464	347	620	693	12	2 869	
4.2 Laitoshoidon hoitovuorokaudet yhteensä	57 825	16 959	18 175	15 342	11 633	6 241	126 175	
4.2.1 Oman toiminnan hoitovuorokaudet	35 209	4 799	4 356	3 290	2 547	5 256	55 457	
4.2.2 Ostopalvelujen hoitovuorokaudet	22 616	12 160	13 819	12 052	9 086	985	70 718	
4.3 Laitoshoidon kustannukset yhteensä, €	13 011 172	2 998 330	3 454 084	3 148 504	2 001 957	1 578 779	26 192 825	
4.3.1 Oman toiminnan kustannukset, €	8 429 522	1 119 921	1 355 440	1 143 820	496 570	1 406 792	13 952 065	
4.3.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	4 581 650	1 878 408	2 098 644	2 004 684	1 505 387	171 986	12 240 759	
Kustannukset €/ hoitovuorokausi	225,0	176,8	190,0	205,2	172,1	253,0	207,6	
Oman toiminnan kustannukset €/ hoitovuorokausi	239,4	233,4	311,2	347,7	195,0	267,7	251,6	
Ostopalvelujen kustannukset €/ hoitovuorokausi	202,6	154,5	151,9	166,3	165,7	174,6	173,1	
kustannuksista, %	25,3	22,5	31,5	109,1	15,1	28,8	25,0	
KATKAISU- JA VIEROITUSHOITO								
4.4.1 Katkaisu- ja vieroitushoidon asiakkaat yhteensä	1 516	724	580	689	756	453	4 718	
4.4.1.1 Oman toiminnan asiakkaat	1 248	492	393	164	319	453	3 069	Turku: turkulaiset asiakkaat, lisäksi 14 ei-turkulaista
4.4.1.2 Ostopalvelujen asiakkaat	284	232	187	525	437	0	1 665	
4.4.2 Katkaisu- ja vieroitushoidon hoitovuorokaudet yhteensä	17 263	8 508	6 520	8 455	7 102	3 092	50 940	
4.4.2.1 Oman toiminnan hoitovuorokaudet	12 814	4 799	4 356	3 290	2 547	3 092	30 898	Turku: lisäksi turkulaisten avohoitokäyntejä 51 kpl, ulkokuntalaiset puuttuu
4.4.2.2 Ostopalvelujen hoitovuorokaudet	4 449	3 709	2 164	5 165	4 555	0	20 042	
4.4.3 Katkaisu- ja vieroitushoidon kustannukset yhteensä, €	..	1 831 844	1 827 368	2 175 820	1 349 861	1 406 792	8 591 685	Helsinki: Katkaisu- ja vieroitushoidon kustannuksia ei saa eroteltua. Oulu: sisältää myös kuntoutushoidon kustannukset
4.4.3.1 Oman toiminnan kustannukset, €	..	1 119 921	1 355 440	1 143 820	496 570	1 406 792	5 522 543	
4.4.3.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	..	711 922	471 928	1 032 000	853 291	0	3 069 141	
Kustannukset €/ hoitovuorokausi	0,0	215,3	280,3	257,3	190,1	455,0	168,7	
Oman toiminnan kustannukset €/ hoitovuorokausi	0,0	233,4	311,2	347,7	195,0	455,0	178,7	
Ostopalvelujen kustannukset €/ hoitovuorokausi	0,0	191,9	218,1	199,8	187,3	0,0	153,1	

KUNTOUTUSHOITO							
4.4.4 Kuntoutushoidon asiakkaat yhteensä	964	232	243	95	256	107	1 897
4.4.4.1 Oman toiminnan asiakkaat	518	-	0	-	-	95	613
4.4.4.2 Ostopalvelujen asiakkaat	527	232	243	95	256	12	1 365
4.4.5 Kuntoutushoidon hoitovuorokaudet yhteensä	40 562	8 451	11 655	6 887	4 531	3 149	75 235
4.4.5.1 Oman toiminnan hoitovuorokaudet	22 395	0	0	-	-	2 164	24 559
4.4.5.2 Ostopalvelujen hoitovuorokaudet	18 167	8 451	11 655	6 887	4 531	985	50 676
4.4.6 Kuntoutushoidon kustannukset yhteensä, €	..	1 166 486	1 626 716	972 684	652 096	171 986	4 589 968
4.4.6.1 Oman toiminnan kustannukset, €	..	0	0	-	-	0	0
4.4.6.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	..	1 166 486	1 626 716	972 684	652 096	171 986	4 589 968
Kustannukset €/hoitovuorokausi	0,0	138,0	139,6	141,2	143,9	54,6	61,0
Oman toiminnan kustannukset €/hoitovuorokausi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostopalvelujen kustannukset €/hoitovuorokausi	0,0	138,0	139,6	141,2	143,9	174,6	90,6
MUUT PÄIHDEHUOLTOA KOSKEVAT TIEDOT							
5 ENSISIJAINEN PÄIHDE							
5.1 Ensisijainen päihde, asiakkaat yhteensä	5 421	..	1 892	..	377	1 203	8 893
5.1.1 Alkoholi	3 224	..	1 239	..	193	657	5 313
5.1.2 Amfetamiini tai muu stimulantti	334	..	79	..	43	23	479
5.1.3 Buprenorfiini	607	..	265	..	52	308	1 232
5.1.4 Ekstaasi	28	..	0	..	1	0	29
5.1.5 GBH, gamma tai lakka	28	..	0	..	0	1	29
5.1.6 Heroiini tai muu opiaatti	142	..	31	..	0	16	189
5.1.7 Kannabis	376	..	137	..	29	95	637
5.1.8 Kipulääkkeet	124	..	0	..	0	17	141
5.1.9 Kokaiini	30	..	0	..	0	0	30
5.1.10 Liuotinaineet	4	..	1	..	0	0	5
5.1.11 LSD	19	..	0	..	0	0	19
5.1.12 MDPV	39	..	0	..	0	0	39
5.1.13 Rauhoittavat lääkkeet	393	..	70	..	59	26	548
5.2.14 Muu riippuvuus, kemiallinen	73	..	23	..	0	4	100
5.2.15 Muu riippuvuus, toiminnallinen	0	..	47	..	0	56	103

Helsinki: Kuntoutuksen kustannuksia ei saa eroteltua.

VUODEN 2013 TIEDOT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	HUOMAUTUKSET
Ensisijainen päihde, asiakkaat yhteensä, %	100,0	0,0	100,0	..	100,0	100,0	100,0	
Alkoholi	59,5	0,0	65,5	..	51,2	54,6	59,7	
Amfetamiini tai muu stimulantti	6,2	0,0	4,2	..	11,4	1,9	5,4	
Buprenorfiini	11,2	0,0	14,0	..	13,8	25,6	13,9	
Ekstaasi	0,5	0,0	0,0	..	0,3	0,0	0,3	
GBH, gamma tai lakka	0,5	0,0	0,0	..	0,0	0,1	0,3	
Heroiini tai muu opiaatti	2,6	0,0	1,6	..	0,0	1,3	2,1	
Kannabis	6,9	0,0	7,2	..	7,7	7,9	7,2	
Kipulääkkeet	2,3	0,0	0,0	..	0,0	1,4	1,6	
Kokaiini	0,6	0,0	0,0	..	0,0	0,0	0,3	
Liuotinaineet	0,1	0,0	0,1	..	0,0	0,0	0,1	
LSD	0,4	0,0	0,0	..	0,0	0,0	0,2	
MDPV	0,7	0,0	0,0	..	0,0	0,0	0,4	
Rauhoittavat lääkkeet	7,2	0,0	3,7	..	15,6	2,2	6,2	
Muu riippuvuus, kemiallinen	1,3	0,0	1,2	..	0,0	0,3	1,1	
Muu riippuvuus, toiminnallinen	0,0	0,0	2,5	..	0,0	4,7	1,2	
5.2 Tapaukset, joissa kirjattu ensisijaisen lisäksi muu päihde tai muita päihteitä	1 415	..	586	..	0	0	2 001	
Useampaa päihdettä käyttävien osuus, %	26,1	0,0	31,0	..	0,0	0,0	57,1	
5.3 Ensisijainen päihde, polikliiniset yhteensä	5 025	..	1 581	..	0	1 203	7 809	
5.3.1 Alkoholi	2 921	..	1 027	657	4 605	
5.3.2 Amfetamiini tai muu stimulantti	326	..	64	23	413	
5.3.3 Buprenorfiini	563	..	241	308	1 112	
5.3.4 Ekstaasi	27	..	0	0	27	
5.3.5 GBH, gamma tai lakka	27	..	0	1	28	
5.3.6 Heroiini tai muu opiaatti	133	..	26	16	175	
5.3.7 Kannabis	370	..	126	95	591	
5.3.8 Kipulääkkeet	119	..	0	17	136	
5.3.9 Kokaiini	29	..	0	0	29	
5.3.10 Liuotinaineet	4	..	1	0	5	
5.3.11 LSD	18	..	0	0	18	
5.3.12 MDPV	37	..	0	0	37	
5.3.13 Rauhoittavat lääkkeet	378	..	37	26	441	
5.1.14 Muu riippuvuus, kemiallinen	73	..	14	4	91	
5.1.15 Muu riippuvuus, toiminnallinen	0	..	45	56	101	

VUODEN 2013 TIEDOT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	HUOMAUTUKSET
Ensisijainen päihde, polikliiniset yhteensä, %	100,0	0,0	100,0	..	0,0	100,0	100,0	
Alkoholi	58,1	0,0	65,0	..	0,0	54,6	59,0	
Amfetamiini tai muu stimulantti	6,5	0,0	4,0	..	0,0	1,9	5,3	
Buprenorfiini	11,2	0,0	15,2	..	0,0	25,6	14,2	
Ekstaasi	0,5	0,0	0,0	..	0,0	0,0	0,3	
GBH, gamma tai lakka	0,5	0,0	0,0	..	0,0	0,1	0,4	
Heroini tai muu opiaatti	2,6	0,0	1,6	..	0,0	1,3	2,2	
Kannabis	7,4	0,0	8,0	..	0,0	7,9	7,6	
Kipulääkkeet	2,4	0,0	0,0	..	0,0	1,4	1,7	
Kokaiini	0,6	0,0	0,0	..	0,0	0,0	0,4	
Liutotaineet	0,1	0,0	0,1	..	0,0	0,0	0,1	
LSD	0,4	0,0	0,0	..	0,0	0,0	0,2	
MDPV	0,7	0,0	0,0	..	0,0	0,0	0,5	
Rauhoittavat lääkkeet	7,5	0,0	2,3	..	0,0	2,2	5,6	
Muu riippuvuus, kemiallinen	1,5	0,0	0,9	..	0,0	0,3	1,2	
Muu riippuvuus, toiminnallinen	0,0	0,0	2,8	..	0,0	4,7	1,3	
5.4 Tapaukset, joissa kirjattu ensisijaisen lisäksi muu päihde tai muita päihteitä (polikliiniset)	1 329	..	0	277	1 606	
Useampaa päihdettä käyttävien osuus, %	26,4	0,0	0,0	..	0,0	23,0	20,6	
6 MIELENTERVEYSKUNTOUTUJIIEN ASUMISPALVELUT								
6.1 Asiakkaat yhteensä	1 652	296	318	384	624	629	3 903	Oulu: sisältää myös tukiasumisen ja ohjaajapalveluiden asiakkaat
6.2 Asumisvuorokaudet yhteensä	576 851	96 073	100 561	127 227	154 561	117 340	1 172 613	
6.3 Kustannukset yhteensä	15 400 894	6 780 845	6 757 443	8 895 709	7 923 208	10 015 555	55 773 654	Oulu: sisältää kaiken mt- asumisen
6.4 Palveluasuminen	0	0	0	0	0	0	0	
6.4.1 Asiakkaat yhteensä	0	0	182	184	126	100	592	
6.4.2 Asumisvuorokaudet yhteensä	0	0	62 079	62 272	32 384	28 673	185 408	
6.4.3 Kustannukset yhteensä	0	0	6 069 025	4 358 897	1 949 983	..	12 377 905	
6.5 Tehostettu palveluasuminen	0	0	0	0	0	0	0	
6.5.1 Asiakkaat yhteensä	0	0	0	159	131	308	598	
6.5.2 Asumisvuorokaudet yhteensä	0	0	0	51 751	29 413	71 866	153 030	
6.5.3 Kustannukset yhteensä	0	0	0	4 180 983	3 211 661	..	7 392 644	
6.6 Tuki- ja tuettu asuminen	0	0	0	0	0	0	0	
6.6.1 Asiakkaat yhteensä	0	0	136	41	367	221	765	
6.6.2 Asumisvuorokaudet yhteensä	0	0	38 482	13 204	92 764	16 801	161 251	
6.6.3 Kustannukset yhteensä	0	0	688 418	355 828	2 761 564	..	3 805 810	

VUODEN 2013 TIEDOT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	HUOMAUTUKSET
7 PÄIHDEPSYKIATRIAN ERIKOISSAIRAANHOITO								
7.1 Asiakkaat yhteensä	331	123	108	0	346	44	952	
7.2 Käynnit yhteensä	16 476	4 281	4 039	0	799	0	25 595	
7.3 Hoitovuorokaudet yhteensä	2 701	887	827	0	2 855	255	7 525	
7.4 Kustannukset yhteensä	3 142 000	941 000	875 000	0	1 674 669	130 223	6 762 892	

Liite 3: Päihdehuollon toiminta- ja kustannustietojen aikasarjat 2009–2013

Vuosi	HELSINKI	Muutos, %	ESPOO	Muutos, %	VANTAA	Muutos, %	TURKU	Muutos, %	TAMPERE	Muutos, %	OULU	Muutos, %	KUUSIKKO	Muutos, %
A. PÄIHDEHUOLLON AVOHUOLLON, ASUMISPALVELUJEN SEKÄ LAITOSHOIDON KUSTANNUKSET														
2009	32 926 796	-2,2	11 069 560	8,1	9 717 745	-7,1	10 158 005	-1,9	13 631 455	3,2	4 239 379	9,4	81 742 940	-0,1
2010	38 438 320	16,7	10 761 034	-2,8	9 826 866	1,1	9 408 886	-7,4	13 678 370	0,3	4 015 087	-5,3	86 128 564	5,4
2011	42 912 950	11,6	10 253 969	-4,7	10 115 224	2,9	10 181 264	8,2	13 928 990	1,8	4 166 772	3,8	91 559 169	6,3
2012	48 408 315	12,8	12 258 864	19,6	9 851 490	-2,6	9 556 717	-6,1	14 481 112	4,0	4 503 997	8,1	99 061 196	8,2
2013	51 382 849	6,1	13 302 345	8,5	10 956 801	11,2	10 515 796	10,0	13 278 873	-8,3	5 485 445	21,8	104 922 009	5,9
1. PÄIHDEHUOLLON AVOPALVELUJEN KOKONAISUUS VUODEN AIKANA (Ehkäisevä päihdetyö, polikliiniset palvelut ja muut avopalvelut)														
1.1 Avopalvelujen asiakkaat yhteensä														
2009	15 865	-7,7	3 668	9,1	3 073	-8,2	2 549	-0,7	3 709	19,2	1 647	10,4	30 511	-1,8
2010	15 688	-1,1	4 449	21,3	3 456	12,5	2 548	0,0	4 221	13,8	1 732	5,2	32 094	5,2
2011	13 030	-16,9	5 114	14,9	4 355	26,0	2 730	7,1	4 405	4,4	1 749	1,0	31 383	-2,2
2012	12 620	-3,1	4 571	-10,6	4 948	13,6	2 538	-7,0	4 937	12,1	1 695	-3,1	31 309	-0,2
2013	13 308	5,5	4 458	-2,5	4 531	-8,4	3 099	22,1	4 892	-0,9	2 128	25,5	32 416	3,5
Asiakkaat kunnallinen toiminta														
2009	9 392	-4,0	1 153	49,4	3 008	66,2	1 076	1,8	829	..	1 645	10,8	17 103	14,2
2010	9 328	-0,7	1 736	50,6	3 253	8,1	1 191	10,7	1 306	57,5	1 732	5,3	18 546	8,4
2011	9 050	-3,0	2 657	53,1	3 057	-6,0	1 453	22,0	1 414	8,3	1 749	1,0	19 380	4,5
2012	8 747	-3,3	2 086	-21,5	3 414	11,7	1 387	-4,5	1 553	9,8	1 695	-3,1	18 882	-2,6
2013	9 043	3,4	2 272	8,9	3 182	-6,8	1 632	17,7	1 541	-0,8	2 068	22,0	19 738	4,5
Asiakkaat ostopalvelut														
2009	6 473	-12,6	2 515	-2,9	65	-95,8	1 473	-2,5	2 880	-5,4	2	-71,4	13 408	-16,7
2010	6 360	-1,7	2 713	7,9	203	212,3	1 357	-7,9	2 915	1,2	0	-100,0	13 548	1,0
2011	3 980	-37,4	2 457	-9,4	1 298	539,4	1 277	-5,9	2 991	2,6	0	0,0	12 003	-11,4
2012	4 039	1,5	2 485	1,1	1 534	18,2	1 151	-9,9	3 384	13,1	0	0,0	12 593	4,9
2013	4 265	5,6	2 186	-12,0	1 349	-12,1	1 467	27,5	3 351	-1,0	60	0,0	12 678	0,7
1.2 Avopalvelujen käynnit yhteensä														
2009	243 270	-2,1	54 698	14,1	34 718	-7,9	50 483	3,3	54 283	1,8	20 686	0,8	458 138	0,3
2010	251 631	3,4	44 785	-18,1	43 020	23,9	50 815	0,7	71 365	31,5	17 163	-17,0	478 779	4,5
2011	248 845	-1,1	50 857	13,6	47 026	9,3	55 688	9,6	75 577	5,9	19 465	13,4	497 458	3,9
2012	255 902	2,8	55 194	8,5	56 403	19,9	56 938	2,2	119 601	58,3	22 599	16,1	566 637	13,9
2013	399 822	56,2	69 398	25,7	59 646	5,7	61 443	7,9	83 959	-29,8	31 466	39,2	705 734	24,5
Käynnit kunnallinen toiminta														
2009	120 759	4,4	3 066	28,8	30 829	4,4	35 595	6,1	7 150	25,6	20 677	1,1	218 076	5,2
2010	128 729	6,6	9 082	196,2	38 028	23,4	37 318	4,8	11 524	61,2	17 163	-17,0	241 844	10,9
2011	113 033	-12,2	15 624	72,0	38 410	1,0	43 809	17,4	11 716	1,7	19 465	13,4	242 057	0,1
2012	99 201	-12,2	13 523	-13,4	42 942	11,8	45 893	4,8	12 141	3,6	22 599	16,1	236 299	-2,4
2013	234 885	136,8	12 793	-5,4	42 724	-0,5	48 847	6,4	12 507	3,0	28 346	25,4	380 102	60,9
Käynnit ostopalvelut														
2009	122 511	-7,8	51 632	13,4	3 889	-52,4	14 888	-2,8	47 133	-1,0	9	-86,8	240 062	-3,8
2010	122 902	0,3	35 703	-30,9	4 992	28,4	13 497	-9,3	59 841	27,0	0	-100,0	236 935	-1,3
2011	113 812	10,5	35 233	-1,3	8 616	72,6	11 879	-12,0	63 861	6,7	0	0,0	255 401	7,8
2012	156 701	15,4	41 671	18,3	13 461	56,2	11 045	-7,0	107 460	68,3	0	0,0	330 338	29,3
2013	164 937	5,3	56 605	35,8	16 922	25,7	12 596	14,0	71 452	-33,5	3 120	0,0	325 632	-1,4
1.3 Avopalvelujen kustannukset yhteensä														
2009	17 084 198	-3,2	4 246 868	11,5	2 847 121	-13,1	2 640 309	6,0	4 702 963	7,6	1 342 872	15,3	32 864 331	0,3
2010	17 746 522	3,9	4 450 030	4,8	3 234 972	13,6	2 480 817	-6,0	5 044 836	7,3	1 276 688	-4,9	34 233 865	4,2
2011	16 782 804	-5,4	4 395 603	-1,2	3 641 460	12,6	2 566 618	3,5	5 336 006	5,8	1 311 903	2,8	34 034 393	-0,6
2012	16 997 652	1,3	4 040 866	-8,1	3 756 710	3,2	2 616 563	1,9	5 351 620	0,3	1 410 851	7,5	34 174 262	0,4
2013	16 601 513	-2,3	4 159 260	2,9	4 045 042	7,7	2 886 187	10,3	5 482 526	2,4	1 755 547	24,4	34 930 075	2,2
Kustannukset kunnallinen toiminta														
2009	12 347 367	11,7	1 387 239	34,6	2 678 921	10,4	1 343 711	7,1	1 454 322	52,4	1 342 396	15,9	20 553 956	15,0
2010	12 769 910	3,4	1 898 826	36,9	2 925 285	9,2	1 284 915	-4,4	1 763 294	21,2	1 276 688	-4,9	21 918 918	6,6
2011	12 671 438	-0,8	2 028 782	6,8	3 301 727	12,9	1 283 087	-0,1	1 906 139	8,1	1 311 903	2,8	22 503 075	2,7
2012	12 466 213	-1,6	1 783 481	-12,1	3 122 429	-5,4	1 369 627	6,7	1 839 620	-3,5	1 410 851	7,5	21 992 221	-2,3
2013	12 574 653	0,9	1 851 309	3,8	3 274 942	4,9	1 508 787	10,2	1 965 913	6,9	1 755 547	24,4	22 931 151	4,3
Kustannukset ostopalvelut														
2009	4 736 831	-28,2	2 859 629	2,9	168 200	-80,2	1 296 598	4,9	3 248 641	-4,9	476	-92,2	12 310 375	-17,3
2010	4 976 165	5,1	2 551 204	-10,8	309 687	84,1	1 195 902	-7,8	3 281 542	1,0	0	-100,0	12 314 500	0,0
2011	4 111 366	-17,4	2 366 821	-7,2	339 733	9,7	1 283 531	7,3	3 429 867	4,5	0	0,0	11 531 318	-6,4
2012	4 531 439	10,2	2 257 385	-4,6	634 281	86,7	1 246 936	-2,9	3 512 000	2,4	0	0,0	12 182 041	5,6
2013	4 026 860	-11,1	2 324 952	3,0	770 100	21,4	1 377 400	10,5	3 516 613	0,1	0	0,0	12 015 925	-1,4
2. PÄIHDEHUOLLON POLIKLIINiset PALVELUT (A-klinikka, H-klinikka, nuorisoasemat, korvaushoito ja päivä kuntoutus)														
2.1 Polikliinisten palvelujen asiakkaat														
2009	7 636	-13,1	1 659	-10,9	1 989	7,3	1 582	-2,0	2 396	-6,6	1 397	5,6	16 659	-7,5
2010	7 701	0,9	2 185	31,7	2 031	2,1	1 464	-7,5	2 350	-1,9	1 432	2,5	17 163	3,0
2011	7 177	-6,8	2 267	3,8	2 085	2,7	1 664	13,7	2 414	2,7	1 521	6,2	17 128	-0,2
2012	6 591	-8,2	2 179	-3,9	2 286	9,6	1 566	-5,9	2 779	15,1	1 756	15,5	17 157	0,2
2013	6 759	2,5	2 085	-4,3	1 992	-12,9	1 618	3,3	2 799	0,7	1 828	4,1	17 081	-0,4
Asiakkaat kunnallinen toiminta														
2009	6 318	-3,4	17	183,3	1 924	6,3	1 09	4,8	84	27,3	1 397	5,6	9 849	0,0
2010	6 316	0,0	409	2 305,9	1 998	3,8	107	-1,8	90	7,1	1 432	2,5	10 352	5,1
2011	5 930	-6,1	795	94,4	2 043	2,3	387	261,7	101	12,2	1 521	6,2	10 777	4,1
2012	5 611	-5,4	732	-7,9	2 215	8,4	415	7,2	136	34,7	1 756	15,5	10 865	0,8
2013	5 572	-0,7	914	24,9	1 905	-14,0	401	-3,4	148	8,8	1 768	0,7	10 708	-1,4
Asiakkaat ostopalvelut														
2009	1 318	-41,4	1 642	-11,5	65	47,7	1 473	-2,5	2 312	-7,5	-	0,0	6 810	-16,5
2010	1 385	5,1	1 776	8,2	33	-49,2	1 357	-7,9	2 260	-2,2	-	0,0	6 811	0,0
2011	1 247	-10,0	1 472	-17,1	42	27,3	1 277	-5,9	2 313	2,3	-	0,0	6 351	-6,8
2012	1 146	-8,1	1 447	-1,7	71	69,0	1 151	-9,9	2 643	14,3	-	0,0	6 458	1,7
2013	1 187	3,6	1 171	-19,1	87	22,5	1 217	5,7	2 651	0,3	60	0,0	6 373	-1,3
2.2 Polikliinisten palvelujen käynnit														
2009	159 395	0,7	46 129	15,7	27 368	-7,4	32 956	6,6	45 606	1,4	19 615	-1,6	331 069	2,3
2010	178 937	12,3	32 559	-29,4	35 345	29,1	33 268	0,9	57 648	26,4	16 237	-17,2	353 994	6,9
2011	175 767	-1,8	37 264	14,5	36 996	4,7	36 625	10,1	62 388	8,2	18 534			

Vuosi	HELSINKI	Muutos, %	ESPOO	Muutos, %	VANTAA	Muutos, %	TURKU	Muutos, %	TAMPERE	Muutos, %	OULU	Muutos, %	KUUSIKKO	Muutos, %	
2. PÄIHDEHUOLLON POLIKLIINISET PALVELUT (A-klinikka, H-klinikka, nuorisoasemat, korvaushoito ja päivä kuntoutus)															
2.3 Polikliinisten palvelujen	2009	13 520 643	-4,5	2 233 748	15,0	2 321 085	-7,9	2 102 523	7,0	3 624 055	-11,7	1 342 396	29,2	25 144 450	-2,3
	2010	14 056 955	4,0	2 792 328	25,0	2 518 541	8,5	1 948 860	-7,3	3 658 438	0,9	1 231 688	-8,2	26 206 810	4,2
	2011	13 246 197	-5,8	2 734 520	-2,1	2 859 930	13,6	2 005 840	2,9	3 902 561	6,7	1 215 426	-1,3	25 964 474	-0,9
	2012	13 859 806	4,6	2 608 088	-4,6	2 846 515	-0,5	2 033 703	1,4	3 823 297	-2,0	1 321 440	8,7	26 492 849	2,0
	2013	13 124 802	-5,3	2 666 106	2,2	3 101 962	9,0	2 198 179	8,1	3 946 184	3,2	1 673 938	26,7	26 711 171	0,8
Kustannukset kunnallinen toiminta	2009	9 779 517	15,8	78 000	457,1	2 152 885	1,0	805 925	10,7	641 414	-32,8	1 342 396	29,2	14 800 137	11,2
	2010	10 068 456	3,0	782 703	903,5	2 389 876	11,0	752 958	-6,6	639 769	-0,3	1 231 688	-8,2	15 865 450	7,2
	2011	10 122 973	0,5	957 378	22,3	2 689 450	12,5	722 309	-4,1	726 658	13,6	1 215 426	-1,3	16 434 193	3,6
	2012	10 629 084	5,0	871 229	-9,0	2 528 029	-6,0	786 767	8,9	716 095	-1,5	1 321 440	8,7	16 852 645	2,5
	2013	9 629 415	-9,4	857 171	-1,6	2 640 448	4,4	887 379	12,8	863 284	20,6	1 673 938	26,7	16 551 635	-1,8
Kustannukset ostopalvelut	2009	3 741 126	-34,6	2 155 748	168 200	1 296 598	-23,5	1 195 902	-7,8	3 018 669	1,2	0,0	0,0	10 344 313	0,0
	2010	3 988 499	6,6	2 009 625	128 665	1 195 902	32,5	1 283 531	7,3	3 175 903	5,2	0,0	0,0	9 530 280	-7,8
	2011	3 123 224	-21,7	1 777 142	170 480	1 283 531	86,8	1 246 936	-2,9	3 107 202	-2,2	0,0	0,0	9 640 204	1,2
	2012	3 230 721	3,4	1 736 859	318 486	1 246 936	44,9	1 310 800	5,1	3 082 900	-0,8	0,0	0,0	10 159 536	5,4
	2013	3 495 387	8,2	1 808 935	461 514	1 310 800	-5,5	1 208	-2,0	1 273	-14,0	1 319	4,3	13 914	-10,2
2.4 A-klinikan polikliinisten palvelujen asiakkaat	2009	7 234	-13,3	1 549	-12,2	1 331	-5,5	1 208	-2,0	1 273	-14,0	1 319	4,3	13 914	-10,2
	2010	7 213	-0,3	1 725	11,4	1 266	-4,9	1 121	-7,2	1 136	-10,8	1 389	5,3	13 850	-0,5
	2011	4 952	-31,3	1 763	2,2	1 242	-1,9	1 291	15,2	1 213	6,8	1 469	5,8	11 930	-13,9
	2012	4 338	-12,4	1 609	-8,7	1 391	12,0	1 207	-6,5	1 270	4,7	1 416	-3,6	11 231	-5,9
	2013	4 201	-3,2	1 475	-8,3	1 309	-5,9	1 244	3,1	1 321	4,0	1 546	9,2	11 096	-1,2
2.5 A-klinikan polikliinisten palvelujen käynnit	2009	80 250	10,3	17 183	5,7	12 916	-22,2	11 487	-3,2	10 642	-19,1	9 738	0,9	142 216	1,4
	2010	83 824	4,5	12 300	-28,4	12 341	-4,5	10 964	-4,6	10 192	-4,2	9 501	-2,4	139 122	-2,2
	2011	44 922	-46,4	13 379	8,8	11 308	-8,4	11 205	2,2	13 353	31,0	10 154	6,9	104 321	-25,0
	2012	38 388	-14,5	12 234	-8,6	11 973	5,9	10 629	-5,1	14 172	6,1	11 580	14,0	98 976	-5,1
	2013	43 023	12,1	11 275	-7,8	11 134	-7,0	11 723	10,3	13 585	-4,1	11 628	0,4	102 368	3,4
2.6 A-klinikan polikliinisten palvelujen	2009	9 359 557	7,6	865 231	-0,7	922 483	-16,9	1 554 943	5,7	752 401	5,1	1 091 832	35,7	14 546 447	6,4
	2010	9 593 615	2,5	955 978	10,5	1 000 883	8,5	1 406 445	-9,6	752 401	0,0	1 007 689	-7,7	14 717 011	1,2
	2011	6 172 748	-35,7	947 757	-9,9	1 171 057	17,0	1 473 259	4,8	749 850	-0,3	977 807	-3,0	11 492 478	-21,9
	2012	6 245 084	1,2	856 326	-9,6	1 294 870	10,6	1 066 624	-27,6	726 524	-3,1	1 079 861	10,4	11 269 289	-1,9
	2013	5 416 930	-13,3	917 415	7,1	1 310 973	1,2	1 151 520	8,0	747 270	2,9	1 355 875	25,6	10 899 982	-3,3
2.7 Nuorisoasemien polikliinisten palvelujen asiakkaat	2009	0	0,0	0	0,0	285	43,2	265	-4,3	349	-7,9	879	22,8	1 778	13,2
	2010	0	0,0	326	0,0	308	8,1	236	-10,9	373	6,9	996	13,3	2 239	25,9
	2011	1 168	0,0	371	13,8	314	1,9	246	4,2	379	1,6	1 032	3,6	3 510	56,8
	2012	1 050	-10,1	427	15,1	309	-1,6	213	-13,4	409	7,9	1 245	20,6	3 653	4,1
	2013	950	-9,5	434	1,6	297	-3,9	233	9,4	442	8,1	1 326	6,5	3 682	0,8
2.8 Nuorisoasemien polikliinisten palvelujen käynnit	2009	0	0,0	0	0,0	1 268	-16,4	3 401	-1,6	2 038	-13,5	3 844	-4,7	10 551	-7,1
	2010	0	0,0	2 607	0,0	2 677	111,1	2 533	-25,5	2 360	15,8	4 220	9,8	14 397	36,5
	2011	16 357	0,0	3 086	18,4	2 988	11,6	2 903	14,6	2 438	3,3	3 945	-6,5	31 717	120,3
	2012	14 299	-12,6	3 173	2,8	2 142	-28,3	2 740	-5,6	2 366	-3,0	4 697	19,1	29 417	-7,3
	2013	10 678	-25,3	3 613	13,9	2 066	-3,5	3 203	16,9	2 299	-2,8	8 832	88,0	30 691	4,3
2.9 Nuorisoasemien polikliinisten palvelujen	2009	0	0,0	0	0,0	305 786	-1,2	0	0,0	254 363	7,9	0,0	0,0	560 149	2,7
	2010	0	0,0	444 022	0,0	376 595	23,2	0	0,0	254 407	0,0	0,0	0,0	1 075 024	91,9
	2011	1 528 605	0,0	401 423	-9,6	398 893	5,9	0	0,0	255 707	0,5	0,0	0,0	2 584 628	140,4
	2012	1 695 169	10,9	466 708	16,3	367 940	-7,8	379 500	0,0	262 913	2,8	0,0	0,0	3 172 230	22,7
	2013	1 579 737	-6,8	406 733	-12,9	399 586	8,6	399 000	5,1	266 594	1,4	0,0	0,0	3 051 650	-3,8
2.10 Korvaushoidon asiakkaat yhteensä	2009	402	-8,8	110	13,4	106	20,5	109	4,8	157	6,1	78	34,5	962	2,8
	2010	488	21,4	134	21,8	88	-17,0	107	-1,8	150	-4,5	83	6,4	1 050	9,1
	2011	806	65,2	133	-0,7	108	22,7	127	18,7	169	12,7	95	14,5	1 438	37,0
	2012	847	5,1	140	5,3	119	10,2	146	15,0	232	37,3	85	-10,5	1 569	9,1
	2013	862	1,8	171	22,1	134	12,6	141	-3,4	232	0,0	155	82,4	1 695	8,0
2.11 Korvaushoidon käynnit yhteensä	2009	79 145	-7,5	28 946	22,6	9 241	53,9	18 068	15,9	23 610	56,1	6 033	-3,3	165 043	8,5
	2010	95 113	20,2	17 652	-39,0	14 159	53,2	19 771	9,4	26 412	11,9	6 736	11,7	179 843	9,0
	2011	107 977	13,5	20 799	17,8	15 433	9,0	22 517	13,9	25 470	-3,6	8 380	24,4	200 576	11,5
	2012	117 774	9,1	21 555	3,6	18 754	21,5	25 304	12,4	30 235	18,7	9 225	16,1	223 347	11,4
	2013	121 464	3,1	36 480	69,2	20 315	8,3	24 641	-2,6	28 785	-4,8	15 205	56,3	246 890	10,5
2.12 Korvaushoidon kustannukset yhteensä	2009	4 161 086	-23,9	1 368 517	27,8	778 447	4,6	547 580	10,9	1 426 854	0,4	250 564	7,0	8 533 048	-9,5
	2010	4 463 340	7,3	1 330 907	-2,7	730 952	-6,1	542 415	-0,9	1 423 788	-0,2	223 999	-10,6	8 715 401	2,1
	2011	4 242 289	-5,0	1 327 614	-0,2	791 293	8,3	532 581	-1,8	1 478 592	3,8	237 619	6,1	8 609 988	-1,2
	2012	4 409 715	3,9	1 279 159	-3,6	625 473	-21,0	587 579	10,3	1 384 150	-6,4	241 580	1,7	8 527 656	-1,0
	2013	4 143 178	-6,0	1 313 939	2,7	717 209	14,7	647 659	10,2	1 534 237	10,8	318 063	31,7	8 674 286	1,7
3. PÄIHDEHUOLLON ASUMISPALVELUT															
3.1 Asumispalvelut, asiakkaat yhteensä	2009	426	-13,9	337	28,6	305	-4,7	804	-4,1	933	36,0	299	27,2	3 104	9,4
	2010	2 146	403,8	295	-12,5	304	-0,3	791	-1,6	928	-0,5	302	1,0	4 766	53,5
	2011	2 614	21,8	264	-10,5	321	5,6	727	-8,1	906	-2,4	272	-9,9	5 104	7,1
	2012	2 834	8,4	400	51,5	356	10,9	630	-13,3	974	7,5	300	10,3	5 494	7,6
	2013	3 126	10,3	709	77,3	364	2,2	668	6,0	748	-23,2	352	17,3	5 967	8,6
3.2 Asumispalvelut, asumisvuorokaudet yhteensä	2009	71 372	-12,3	45 791	10,4	37 870	7,2	104 339	-0,9	91 694	5,0	45 234	8,2	396 300	-0,9
	2010	342 069	379,3	39 877	-12,9	35 405	-6,5	113 502	8,8	96 037	4,7	57 726	27,6	684 616	72,8
	2011	485 661	42,0	42 786	7,3	41 23									

Vuosi	HELSINKI		ESPOO		VANTAA		TURKU		TAMPERE		OULU		KUUSIKKO		
		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %	
3. PÄIHDEHUOLLON ASUMISPALVELUT															
3.3 Asumispalvelut, kustannukset yhteensä	2009	4 463 762	-9,7	3 060 787	14,9	2 945 729	-3,4	4 333 314	-9,2	5 611 187	5,1	1 674 296	6,6	22 089 075	-1,1
	2010	8 903 712	99,5	3 180 541	3,9	2 930 520	-0,5	4 322 327	-0,3	6 108 468	8,9	1 641 252	-2,0	27 086 821	22,6
	2011	14 053 213	57,8	2 795 487	-12,1	2 937 078	0,2	4 367 727	1,1	5 959 991	-2,4	1 702 514	3,7	31 816 010	17,5
	2012	17 185 771	22,3	5 109 022	82,8	3 120 580	6,2	3 937 506	-9,8	6 619 459	11,1	1 832 382	7,6	37 804 719	18,8
	2013	21 770 164	26,7	6 144 755	20,3	3 457 675	10,8	4 481 105	13,8	5 794 290	-12,5	2 151 120	17,4	43 799 109	15,9
Kustannukset kunnallinen toiminta	2009	1 210 851	-25,7	2 002 772	8,0	2 071 465	-2,8	2 600 878	-17,3	2 254 230	14,8	1 632 192	5,2	11 772 388	-4,1
	2010	4 381 424	261,8	2 120 612	5,9	2 232 084	7,8	2 693 643	3,6	2 230 173	-1,1	1 488 157	-8,8	15 146 094	28,7
	2011	4 217 626	-3,7	1 827 644	-13,8	2 207 450	-1,1	2 191 712	-18,6	2 520 690	13,0	1 508 788	1,4	14 473 910	-4,4
	2012	4 267 018	1,2	2 474 864	35,4	2 246 589	1,8	2 214 755	1,1	2 522 749	0,1	1 585 751	5,1	15 311 757	5,8
	2013	5 740 553	34,5	2 689 748	8,7	2 604 960	16,0	2 744 602	23,9	2 635 421	4,5	1 791 954	13,0	18 207 238	18,9
Kustannukset ostopalvelut	2009	3 252 911	-1,9	1 058 015	30,8	874 264	-5,0	1 732 436	6,6	3 356 957	-0,5	42 104	112,6	10 316 687	2,5
	2010	4 522 288	39,0	1 059 929	0,2	698 436	-20,1	1 628 684	-6,0	3 878 295	15,5	153 095	263,6	11 940 727	15,7
	2011	9 835 587	117,5	967 843	-8,7	729 628	4,5	2 176 015	33,6	3 439 301	-11,3	193 726	26,5	17 342 100	45,2
	2012	12 918 753	31,3	2 634 158	172,2	873 990	19,8	1 722 751	-20,8	4 096 710	19,1	246 601	27,3	22 492 962	29,7
	2013	16 029 611	24,1	3 455 007	31,2	852 715	-2,4	1 736 503	0,8	3 158 869	-22,9	359 166	45,6	25 591 871	13,8
4. PÄIHDEHUOLLON LAITOSHOITO															
4.1 Laitoshiito, asiakkaat yhteensä	2009	2 412	-3,6	1 110	0,0	674	-8,4	808	-1,0	1 189	16,3	506	6,1	6 699	20,7
	2010	2 208	-8,5	1 034	-6,8	661	-1,9	785	-2,8	1 156	-2,8	518	2,4	6 362	-5,0
	2011	2 095	-5,1	945	-8,6	644	-2,6	799	1,8	1 195	3,4	538	3,9	6 216	-2,3
	2012	2 153	2,8	929	-1,7	665	3,3	726	-9,1	1 095	-8,4	524	-2,6	6 092	-2,0
	2013	1 972	-8,4	956	2,9	740	11,3	784	8,0	1 012	-7,6	560	6,9	6 024	-1,1
Asiakkaat kunnallinen toiminta	2009	1 970	-7,6	357	0,0	324	-7,2	0	0,0	113	85,2	481	4,3	3 245	8,1
	2010	1 856	-5,8	407	14,0	332	2,5	0	0,0	361	219,5	504	4,8	3 460	6,6
	2011	2 093	12,8	454	11,5	353	6,3	0	0,0	362	0,3	527	4,6	3 789	9,5
	2012	1 635	-21,9	451	-0,7	383	8,5	0	0,0	367	1,4	516	-2,1	3 352	-11,5
	2013	1 467	-10,3	492	9,1	393	2,6	0	0,0	319	-13,1	548	6,2	3 219	-4,0
Asiakkaat ostopalvelut	2009	609	13,2	753	0,0	350	-9,6	579	-3,5	1 076	12,0	25	56,3	3 392	35,6
	2010	506	-16,9	627	-16,7	329	-6,0	559	-3,5	795	-26,1	14	-44,0	2 830	-16,6
	2011	575	13,6	491	-21,7	291	-11,6	569	1,8	833	4,8	11	-21,4	2 770	-2,1
	2012	806	40,2	478	-2,6	282	-3,1	535	-6,0	728	-12,6	8	-27,3	2 837	2,4
	2013	733	-9,1	464	-2,9	347	23,0	620	15,9	693	-4,8	12	50,0	2 869	1,1
4.2 Laitoshiito, hoitovuorokaudet	2009	74 790	1,9	24 973	0,0	25 450	-11,0	15 516	-14,9	24 265	-1,6	6 342	2,6	171 336	13,4
	2010	69 315	-7,3	19 664	-21,3	21 636	-15,0	12 779	-17,6	16 580	-31,7	6 656	5,0	146 630	-14,4
	2011	66 113	-4,6	17 528	-10,9	18 546	-14,3	15 928	24,6	17 981	8,4	6 431	-3,4	142 527	-2,8
	2012	66 815	1,1	16 948	-3,3	15 909	-14,2	13 966	-12,3	16 149	-10,2	6 630	3,1	136 417	-4,3
	2013	57 825	-13,5	16 959	0,1	18 175	14,2	15 342	9,9	11 633	-28,0	6 241	-5,9	126 175	-7,5
Hoitovuorokaudet kunnallinen toiminta	2009	58 954	1,9	5 126	0,0	4 684	-14,1	3 366	-21,1	2 025	-0,2	5 433	-1,3	79 588	6,0
	2010	58 051	-1,5	5 158	0,6	4 735	1,1	3 725	10,7	2 731	34,9	6 030	11,0	80 430	1,1
	2011	50 646	-12,8	4 635	-10,1	4 589	-3,1	4 162	11,7	2 373	-13,1	5 855	-2,9	72 260	-10,2
	2012	42 908	-15,3	4 397	-5,1	4 535	-1,2	3 418	-17,9	2 633	11,0	5 779	-1,3	63 670	-11,9
	2013	35 209	-17,9	4 799	9,1	4 356	-3,9	3 290	-3,7	2 547	-3,3	5 256	-9,1	55 457	-12,9
Hoitovuorokaudet ostopalvelut	2009	15 836	1,7	19 847	0,0	20 766	-10,3	12 150	-13,0	22 240	-1,8	909	34,5	91 748	20,7
	2010	11 264	-28,9	14 506	-26,9	16 901	-18,6	9 054	-25,5	13 849	-37,7	626	-31,1	66 200	-27,8
	2011	15 467	37,3	12 893	-11,1	13 957	-17,4	11 766	30,0	15 608	12,7	576	-8,0	70 267	6,1
	2012	23 907	54,6	12 551	-2,7	11 374	-18,5	10 548	-10,4	13 516	-13,4	851	47,7	72 747	3,5
	2013	22 616	-5,4	12 160	-3,1	13 819	21,5	12 052	14,3	9 086	-32,8	985	15,7	70 718	-2,8
4.3 Laitoshiito, kustannukset yhteensä	2009	11 378 836	2,7	3 761 905	-0,1	3 924 895	-5,0	3 184 382	2,8	3 317 305	-5,4	1 222 211	7,3	26 789 534	0,3
	2010	11 788 086	3,6	3 130 463	-16,8	3 661 374	-6,7	2 605 742	-18,2	2 525 066	-23,9	1 097 147	-10,2	24 807 878	-7,4
	2011	12 076 933	2,5	3 062 879	-2,2	3 536 686	-3,4	3 246 919	24,6	2 632 993	4,3	1 152 356	5,0	25 708 766	3,6
	2012	14 224 892	17,8	3 108 976	1,5	2 974 200	-15,9	3 002 648	-7,5	2 510 733	-4,6	1 260 764	9,4	27 082 214	5,3
	2013	13 011 172	-8,5	2 998 330	-3,6	3 454 084	16,1	3 148 504	4,9	2 001 957	-20,3	1 578 779	25,2	26 192 825	-3,3
Kustannukset kunnallinen toiminta	2009	8 446 110	-2,6	988 239	-6,8	1 001 838	-5,9	1 178 822	14,7	1 199 599	-60,7	1 108 246	7,0	12 922 854	-3,3
	2010	9 374 848	11,0	1 043 082	5,5	1 237 758	23,5	1 247 556	5,8	568 085	184,6	990 747	-10,6	14 462 076	11,9
	2011	8 909 961	-5,0	1 104 264	5,9	1 294 126	4,6	1 135 363	-9,0	446 213	-21,5	1 050 987	6,1	13 940 914	-3,6
	2012	8 975 488	0,7	1 098 744	-0,5	1 328 863	2,7	1 151 439	1,4	475 675	6,6	1 148 261	9,3	14 178 471	1,7
	2013	8 429 522	-6,1	1 119 921	1,9	1 355 440	2,0	1 143 820	-0,7	496 570	4,4	1 406 792	22,5	13 952 065	-1,6
Kustannukset ostopalvelut	2009	2 932 726	21,7	2 773 666	2,5	2 923 057	-4,8	2 005 560	-3,0	3 117 706	3,9	113 965	10,5	13 866 680	3,8
	2010	2 413 238	-17,7	2 087 381	-24,7	2 423 616	-17,1	1 358 186	-32,3	1 956 981	-37,2	106 400	-6,6	10 345 802	-25,4
	2011	3 166 972	31,2	1 958 615	-6,2	2 242 560	-7,5	2 111 556	55,5	2 186 780	11,7	101 369	-4,7	11 767 852	13,7
	2012	5 249 404	65,8	2 010 232	2,6	1 645 337	-26,6	1 851 209	-12,3	2 035 058	-6,9	112 503	11,0	12 903 743	9,7
	2013	4 581 650	-12,7	1 878 408	-6,6	2 098 644	27,6	2 004 684	8,3	1 505 387	-26,0	171 986	52,9	12 240 759	-5,1

Liite 4: Päihdehuollon deflatoidut kustannustietojen aikasarjat 2009–2013

	Vuosi	HELSINKI		ESPOO		VANTAA		TURKU		TAMPERE		OULU		KUUSIKKO	
		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %	
A. Deflatoidut päihdehuollon avoimuuden, asumispalvelujen ja laitoshoidon kustannukset	2009	36 646 198		12 319 974		10 815 458		11 305 450		15 171 260		4 718 258		90 976 599	
	2010	41 578 813	13,5	11 640 233	-5,5	10 629 742	-1,7	10 177 612	-10,0	14 795 922	-2,5	4 343 129	-8,0	93 165 451	2,4
	2011	44 927 808	8,1	10 735 416	-7,8	10 590 156	-0,4	10 659 297	4,7	14 582 987	-1,4	4 362 412	0,4	95 858 076	2,9
	2012	49 182 229	9,5	12 454 849	16,0	10 000 988	-5,5	9 709 502	-8,9	14 713 336	0,9	4 576 004	4,9	100 644 908	5,0
	2013	51 382 849	4,5	13 302 345	6,8	10 956 801	9,5	10 515 796	8,3	13 278 773	-9,8	5 485 445	19,9	104 922 009	4,2
Muutos 2009–2013, €		14 736 651		982 371		141 342		-789 654		-1 892 487		767 187		13 945 410	
Muutos 2009–2013, %		40,2		8,0		1,3		-7,0		-12,5		16,3		15,3	
1. DEFALOIDUT PÄIHDEHUOLLON AVOPALVELUJEN KUSTANNUKSET (Ehkäisevä päihdetyö, poliikliniset palvelut ja muut avopalvelut)															
Avopalvelujen deflatoidut kustannukset yhteensä, €	2009	19 014 025		4 726 593		3 168 731		2 938 558		5 234 208		1 494 562		36 576 677	
	2010	19 196 450	1,0	4 813 607	1,8	3 499 276	10,4	2 683 505	-8,7	5 457 010	4,3	1 380 996	-7,6	37 030 845	1,2
	2011	17 570 794	-8,5	4 601 986	-4,4	3 812 435	8,9	2 687 126	0,1	5 586 543	2,4	1 373 499	-0,5	35 632 384	-3,8
	2012	17 269 397	-1,7	4 105 468	-10,8	3 816 769	0,1	2 658 395	-1,1	5 437 177	-2,7	1 433 407	4,4	34 720 614	-2,6
	2013	16 601 513	-3,9	4 159 260	1,3	4 045 042	6,0	2 886 187	8,6	5 482 526	0,8	1 755 547	22,5	34 930 075	0,6
Muutos 2009–2013, €		-2 412 512		-567 333		876 311		-52 371		248 318		260 985		-1 646 601	
Muutos 2009–2013, %		-12,7		-12,0		27,7		-1,8		4,7		17,5		-4,5	
1.1 DEFALOIDUT PÄIHDEHUOLLON POLIKLINISTEN PALVELUJEN KUSTANNUKSET (A-kliniikka, H-kliniikka, nuorisoasemat, korvaushoito ja päivä kuntoutus)															
Deflatoidut kustannukset poliikliniset palvelut yhteensä	2009	15 047 931	70,7	2 486 072	160,4	2 583 274	66,9	2 340 023	72,7	4 033 427	80,1	1 494 033	65,1	27 984 760	76,9
	2010	15 205 438	1,0	3 020 467	21,5	2 724 311	5,5	2 108 086	-9,9	3 957 340	-1,9	1 332 320	-10,8	28 347 962	1,3
	2011	13 868 136	-8,8	2 862 912	-5,2	2 994 210	9,9	2 100 019	-0,4	4 085 795	3,2	1 272 492	-4,5	27 183 564	-4,1
	2012	14 081 385	1,5	2 649 784	-7,4	2 892 023	-3,4	2 066 216	-1,6	3 884 421	-4,9	1 342 567	5,5	26 916 396	-1,0
	2013	13 124 802	-6,8	2 666 106	0,6	3 101 962	7,3	2 198 179	6,4	3 946 184	1,6	1 673 938	24,7	26 711 171	-0,8
Muutos 2009–2013, €		-1 923 129		180 035		518 688		-141 844		-87 243		179 905		-1 273 589	
Muutos 2009–2013, %		-12,8		7,2		20,1		-6,1		-2,2		12,0		-4,6	
Deflatoidut kustannukset kunnallinen toiminta	2009	10 884 208	116,5	86 811	0,0	2 396 074	62,6	896 962	0,0	713 868	0,0	1 494 033	65,1	16 471 956	103,1
	2010	10 891 071	0,1	846 652	875,3	2 585 133	7,9	814 476	-9,2	692 039	-3,1	1 332 320	-10,8	17 161 991	4,2
	2011	10 598 269	-2,7	1 002 329	18,4	2 815 726	8,9	756 223	-7,2	760 776	9,9	1 272 492	-4,5	17 205 815	0,3
	2012	10 799 014	1,9	885 158	-11,7	2 568 445	-8,8	799 345	5,7	727 543	-4,4	1 342 567	5,5	17 122 071	-0,5
	2013	9 629 415	-10,8	857 171	-3,2	2 640 448	2,8	887 379	11,0	863 284	18,7	1 673 938	24,7	16 551 635	-3,3
Muutos 2009–2013, €		-1 254 793		770 360		244 374		-9 583		149 416		179 905		79 679	
Muutos 2009–2013, %		-11,5		887,4		10,2		-1,1		20,9		12,0		0,5	
Deflatoidut kustannukset ostopalvelut	2009	4 163 723	35,0	2 399 261	151,3	187 200	152,6	1 443 061	6,5	3 319 559	48,2	-	-	11 512 804	49,4
	2010	4 314 367	3,6	2 173 816	-9,4	139 178	-25,7	1 293 610	-10,4	3 265 301	-1,6	-	-	11 186 271	-2,8
	2011	3 269 867	-24,2	1 860 583	-14,4	178 484	28,2	1 343 796	3,9	3 325 019	1,8	-	-	9 977 748	-10,8
	2012	3 282 372	0,4	1 764 627	-5,2	323 578	81,3	1 266 871	-5,7	3 156 877	-5,1	-	-	9 974 324	-1,8
	2013	3 495 387	6,5	1 808 935	2,5	461 514	42,6	1 310 800	3,5	3 082 900	-2,3	-	-	10 159 536	3,7
Muutos 2009–2013, €		-668 336		-590 326		274 314		-132 261		-236 659		-	-	-1 353 268	
Muutos 2009–2013, %		-16,1		-24,6		146,5		-9,2		-7,1		-	-	-11,8	
2. DEFALOIDUT PÄIHDEHUOLLON ASUMISPALVELUJEN KUSTANNUKSET															
Deflatoidut kustannukset asumispalvelut yhteensä	2009	4 967 987	-5,7	3 406 533	67,4	3 278 478	15,6	4 822 804	-0,5	6 245 025	38,9	1 863 424	9,1	24 584 251	16,0
	2010	9 631 165	93,9	3 440 398	1,0	3 169 950	-3,3	4 675 470	-3,1	6 607 543	5,8	1 775 346	-4,7	29 299 872	19,2
	2011	14 713 043	52,8	2 926 741	-14,9	3 074 980	-3,0	4 572 801	-2,2	6 239 826	-5,6	1 782 451	0,4	33 309 442	13,7
	2012	17 460 524	18,7	5 190 701	77,4	3 170 469	3,1	4 000 456	-12,5	6 725 286	7,8	1 861 676	4,4	38 409 111	15,3
	2013	21 770 164	24,7	6 144 755	18,4	3 457 675	9,1	4 481 105	12,0	5 794 290	-13,8	2 151 120	15,5	43 799 109	14,0
Muutos 2009–2013, €		16 802 177		2 738 223		179 197		-341 699		-450 735		287 696		19 214 858	
Muutos 2009–2013, %		338,2		80,4		5,5		-7,1		-7,2		15,4		78,2	
Deflatoidut kustannukset kunnallinen toiminta	2009	1 347 628	-21,5	2 229 005	15,8	2 305 457	29,7	2 894 672	22,9	2 508 867	73,4	1 816 564	6,3	13 102 194	19,9
	2010	4 739 396	251,7	2 293 871	2,9	2 414 450	4,7	2 913 719	0,7	2 412 383	-3,8	1 609 743	-11,4	16 383 562	25,0
	2011	4 415 653	-6,8	1 913 456	-16,6	2 311 095	-4,3	2 294 618	-21,2	2 639 042	9,4	1 579 629	-1,9	15 153 492	-7,5
	2012	4 335 236	-1,8	2 514 430	31,4	2 282 506	-1,2	2 250 163	-1,9	2 563 081	-2,9	1 611 133	2,0	15 566 549	2,7
	2013	5 740 553	32,4	2 689 748	7,0	2 604 960	14,1	2 744 602	22,0	2 635 421	2,8	1 791 954	11,2	18 207 238	17,0
Muutos 2009–2013, €		4 392 925		460 743		299 503		-150 070		126 554		-24 610		5 105 044	
Muutos 2009–2013, %		326,0		20,7		13,0		-5,2		5,0		-1,4		39,0	
Deflatoidut kustannukset ostopalvelut	2009	3 620 359	2,0	1 177 528	975,3	973 021	-8,2	1 928 131	10,0	3 736 158	22,6	46 860	0,0	11 482 057	20,6
	2010	4 891 769	35,1	1 146 527	-2,6	755 500	-22,4	1 761 751	-8,6	4 195 160	12,3	165 603	253,4	12 916 310	12,5
	2011	10 297 390	110,5	1 013 285	-11,6	763 886	1,1	2 278 184	29,3	3 600 784	-14,2	202 822	22,5	18 156 350	40,6
	2012	13 125 287	27,5	2 676 271	164,1	887 963	16,2	1 750 293	-23,2	4 162 205	15,6	250 543	23,5	22 852 562	25,9
	2013	16 029 611	22,1	3 455 007	29,1	852 715	-4,0	1 736 503	-0,8	3 158 869	-24,1	359 166	43,4	25 591 871	12,0
Muutos 2009–2013, €		12 409 252		2 277 479		-120 306		-191 628		-577 289		312 306		14 109 814	
Muutos 2009–2013, %		342,8		193,4		-12,4		-9,9		-15,5		666,5		122,9	
3. DEFALOIDUT PÄIHDEHUOLLON LAITOSHOIDON KUSTANNUKSET															
Deflatoidut laitoshoidon kustannukset yhteensä	2009	12 664 186	0,1	4 186 849	-18,3	4 368 250	22,0	3 544 089	60,4	3 692 027	5,9	1 360 272	-11,6	29 815 672	4,3
	2010	12 751 198	0,7	3 386 228	-19,1	3 960 516	-9,3	2 818 637	-20,5	2 731 369	-26,0	1 186 786	-12,8	26 834 734	-10,0
	2011	12 643 972	-0,8	3 206 688	-5,3	3 702 741	-6,5	3 399 369	20,6	2 756 618	0,9	1 206 462	1,7	26 915 850	0,3
	2012	14 452 308	14,3	3 158 680	-1,5	3 021 750	-18,4	3 050 652	-10,3	2 550 873	-7,5	1 280 920	6,2	27 515 183	2,2
	2013	13 011 172	-10,0	2 998 330	-5,1	3 454 084	14,3	3 148 504	3,2	2 001 957	-21,5	1 578 779	23,3	26 192 825	-4,8
Muutos 2009–2013, €		346 986		-1 188 519		-914 166		-395 585		-1 690 070		218 507		-3 622 848	
Muutos 2009–2013, %		2,7		-28,4		-20,9		-11,2		-45,8		16,1		-12,2	
Deflatoidut kustannukset kunnallinen toiminta	2009	9 400 180	-0,8	1 099 870	-4,4	1 115 005	-1,7	1 311 981	0,0	222 146	0,0	1 233 433	-7,8	14 382 616	9,8
	2010	10 140 793	7,9	1 128 304	2,6	1 338 885	20,1	1 349 484	2,9	614 499	176,6	1 071			

Liite 5: Yhteenveto Päihdehuollon Kuusikko-mittarin sisältävistä asiakaskyselyistä

Taulukko 1. Tampereella vuonna 2013 Kuusikko-mittarilla toteutetut asiakaskyselyt

Kyselyn tiedot			
Kunta	Tampere	Tampere	Tampere
Selvityksen nimi			
Selvityksen kohde	Tampereen Myllyhoitoklinikka	Turvaverkko TV ry	Silta-Valmennusyhdistys ry / KuntoutusSilta
Kyselyn toteutusajankohta	2013	2013	2013
Tulosten julkaisuvuosi			
Kyselyn kohderyhmä	Päihdehuollon avopalvelut, päivä kuntoutuksen asiakkaat vuonna 2013	Päihdehuollon avopalvelut, päivä kuntoutuksen asiakkaat vuonna 2013	Päihdehuollon avopalvelut, päivä kuntoutuksen asiakkaat vuonna 2013
Kyselyn toteutustapa	Lomake	Lomake	Lomake
Kyselyyn vastanneiden määrä	25	15	5
Vastausprosentti
Kuusikko-mittarilla arvioitu palvelu / arvioidut palvelut	Päiväkuntoutus	Päiväkuntoutus	Päiväkuntoutus
Tulokset			
1. Olen saanut riittävästi tietoa ja neuvontaa	4,8	4,53	4,75
2. Olen saanut asiallista kohtelua	4,8	4,73	4,8
3. Saamani palvelu on ollut asiantuntevaa	4,92	4,53	4,8
4. Saamani palvelu on vastannut tarpeitani	4,8	4,27	4,4
5. Olen saanut palvelua riittävän nopeasti	4,76	4,27	4,4
6. Olen voinut osallistua nykyisen palveluni suunnitteluun ja arviointiin	4,8	4,27	4,6
7. Saamani palvelu on parantanut elämäntilannettani	4,84	4,2	4,4
Yleisarvosana palvelusta (kouluarvosana)	9,25	8,84	9,25
Muuta huomioitavaa kyselystä			

*Asteikko: 1 = täysin eri mieltä, 2 = osittain eri mieltä, 3 = ei samaa eikä eri mieltä, 4 = osittain samaa mieltä, 5 = täysin samaa mieltä

Taulukko 2. Oulun vuonna 2013 Kuusikko-mittarilla toteutettu asiakaskysely

Kyselyn tiedot	
Kunta	Oulu
Selvityksen nimi	Asiakastytyväisyysselvitys
Selvityksen kohde	Hyvinvointipalvelut
Kyselyn toteutusajankohta	6.5.-19.5.2013
Tulosten julkaisuvuosi	2013
Kyselyn kohderyhmä	Hyvinvointipalveluiden (sote) asiakkaat/ omaiset sekä omassa tuotannossa että yksityisissä ostopalveluissa, kahden viikon aikana asioineet
Kyselyn toteutustapa	Zef-arviointiyökalu, vastaaminen ensisijaisesti Internetissä mutta myös lomakkeella, kehitysvammaisilla osin avustettuna. Janakysymyksissä arviointiasteikko 1-5, asteikko liukuva ja mahdollista vastata kokonaislukujen väliin
Kyselyyn vastanneiden määrä	5157 kaikki vastaajat/ päihdepalveluista 90 vastaajaa
Vastausprosentti	..
Kuusikko-mittarilla arvioitu palvelu / arvioidut palvelut	
Tulokset	
1. Olen saanut riittävästi tietoa ja neuvontaa	4
2. Olen saanut asiallista kohtelua	4,2
3. Saamani palvelu on ollut asiantuntevaa	4
4. Saamani palvelu on vastannut tarpeitani	
5. Olen saanut palvelua riittävän nopeasti	3,7
6. Olen voinut osallistua nykyisen palveluni suunnitteluun ja arviointiin	3,7
7. Saamani palvelu on parantanut elämäntilannettani	3,1
Yleisarvosana palvelusta (kouluarvosana)	3,9
Muuta huomioitavaa kyselystä	Kysely sisältää taustatiedot ja kaikille hyvinvointipalveluiden asiakkaille yhteiset kysymykset, toimintokohtaisia kysymyksiä sekä avoimen palautteen mahdollisuuden

*Asteikko: 1 = täysin eri mieltä, 2 = osittain eri mieltä, 3 = ei samaa eikä eri mieltä, 4 = osittain samaa mieltä, 5 = täysin samaa mieltä

Liite 6: Kuusikon kuntien päihdehuollon palvelujärjestelmä vuonna 2013

Kaikissa Kuusikko-kunnissa sosiaali- ja terveysterveystoiminta on yhdistetty samaan organisaatioon. Oulussa, Espoossa ja Helsingissä on yhdistetty mielenterveys- ja päihdepalvelut. Päihdepalvelujen organisoimisessa Tampereen ja Oulun tilaaja-tuottajamallit eroavat ehkä eniten muiden kaupunkien organisaatioista.

HELSINKI

Helsingissä sosiaalivirasto ja terveyskeskus yhdistettiin vuoden 2013 alusta. Päihdepalvelut sekä asunnottomien palvelut kuuluvat psykiatria- ja päihdepalvelut -toimistoon terveys- ja päihdepalvelut -osastossa. Nuorisotasema kuului vuonna 2013 perhe- ja sosiaalipalvelut -osastoon. Päihdehuollon ja psykiatrian avopalveluja yhdistettiin niin, että neljässä psykiatria- ja päihdekeskuksessa toimivat sekä psykiatrian poliklinikat että päihdepoliklinikat (entiset A-klinikat). Lisäksi toimistossa on psykiatria- ja päihdehuollon erityispalvelut -jaos, joka vastaa ympärivuorokautisesta vieroitushoidosta ja päihdehuollon laitostuntoutuksesta. Erityispalveluihin kuuluu myös muun muassa ehkäisevän päihdetyön yksikkö.

Helsingin linjauksena on avohoito painotteisuus ja joustava monituottajamalli. Malli nojaa elinvoimaisiin omiin palveluihin ja sosiaali- ja terveysterveystoimintaan lähellä oleviin kumppaneihin. Päihdepalvelujen asiakasläheisten palvelujen ja avopainotteisen palvelurakenteen kehittäminen jatkui. Liikkuvan työn määrää lisättiin ja vertaistuen käytäntöjä kehitettiin, muun muassa rekrytoimalla vertaisohjaajia vieroitukseen ja päiväkeskuksiin. Mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asumis- ja palvelut kilpailutettiin vuoden 2013 aikana vastaavalla innovatiivisella neuvottelumenettelyllä kuin päihdehuollon palvelut vuonna 2011.

ESPOO

Espoossa mielenterveys- ja päihdepalvelut (MtP) toimivat osana terveysterveystoiminnan tuloksyksikköä. Mielenterveys- ja päihdepalvelut on integroitu sekä organisatorisesti että käytännön tasolla.

Mielenterveys- ja päihdepalvelukeskus Empussa on tarjolla vieroitushoito-, opioidikorvaushoito-, ja avokuntoutuspalveluja sekä liikkuvalla työtavalla toimivien tiimien palvelut (psykiatrinen palveluohjaus, tukiasuminen ja sosiaalityön tiimi). Oma toimintana tai ostopalveluna MtP:ssä on tarjolla myös alueellisten avomielenterveystyön tiimien, psykiatrisen kuntoutusosaston, selviämishoitoaseman, tukiasumisen, palveluasumisen ja tilapäisen palveluasumisen palvelut.

VANTAA

Vantaalla päihdepalvelut kuuluvat perhepalvelujen tulosalueelle. Päihdepalvelut tekevät yhteistyötä perhepalvelujen muiden tuloksyksiköiden - lastensuojelun avo- ja sijaishuollon, aikuissosiaalityön ja psykososiaalisten palvelujen kanssa. Yhteistyökumppaneita tulosalueen ulkopuolelta tulee esim. terveysterveystoiminnan ja vanhuspalveluista. Vantaa tuottaa päihdehuollon erityis- ja avopalvelut pääasiassa omana toimintana lukuun ottamatta kuntouttavaa laitoshoidoa. Omien palvelujen lisäksi hankitaan asumis- ja palvelu- ja kotiin annettavia avopalveluja. Laitoshoidon osuus kokonaiskustannuksista on pienentymässä, kun palvelurakennemuutosta on toteutettu suunnitelmallisesti avohoittoa ja asumis- ja palvelu- ja kotiin annettavia avopalveluja kehittäen.

Päihdepalvelut hoitaa resurssiensa puitteissa yhtäaikaista päihde- ja mielenterveysongelmista kärsiviä asiakkaita. Tarvittaessa asiakkaat ohjataan psykiatrisen erikoissairaanhoidon palvelujen piiriin, koska Vantaan omat mielenterveys- ja päihdepalvelut ovat vähäiset. Erikoissairaanhoidon avohoitoklinikat sijaitsevat Vantaalla. Hoitovastuut määritellään yhdessä.

TURKU

Turun sosiaali- ja terveystoimi yhdistyivät 1.1.2009 jolloin johtamisessa otettiin käyttöön sopimusohjaus. Vuonna 2013 hyvinvointitoimialan (aiemmin sosiaali- ja terveystoimi) organisaatio muodostuu kuudesta tulosalueesta, joita ovat sosiaalityön palvelut, perusterveydenhuollon palvelut, erikoissairaanhoidon palvelut, kuntoutumispalvelut, vanhuspalvelut ja toimialan hallinto.

Sosiaalityön palveluiden osana sosiaalityön erityispalvelut vastaa mm. päiväkeskuspalvelujen, sosiaalihuollon asumispalvelujen, A-klinikan polikliinisten palvelujen ja katkaisu- ja vieroitushoitopalvelujen sekä kuntoutumishoitopalvelujen järjestämisestä. Ostopalveluina hankittavia palveluja ovat Turun A-klinikkatoimen palvelut sekä päihdehuollon kuntoutumishoitopalvelut. Turun A-klinikkatoimi kuuluu A-klinikkasäätiön Länsi-Suomen palvelualueeseen, joka on osa valtakunnallista A-klinikkasäätiön organisaatiota. Päihdehuollon asumispalveluja hankitaan ostopalveluina omien palvelujen lisäksi.

Päihdepsykiatrian yksikkö kuuluu erikoissairaanhoidon palveluissa psykoosin hoidon alaisuuteen. Yksikön muodostavat päihdepsykiatrian poliklinikka, korvaushoitopoliklinikka ja päihdepsykiatrian osasto A3.

Turun kaupungissa tehtävää päihdeiden vastaista toimintaa ohjaa Turun kaupungin mielenterveys- ja päihdeohjelma 2011–2015. Ohjelman keskeisiä tavoitteita ovat palvelujen painopisteen siirtäminen korjaavista erityispalveluista ehkäiseviin lähipalveluihin ja terveyden edistämiseen, oikea-aikainen palveluohjaus ja siihen liittyvä hoitoketju ja poikkihallinnollinen yhteistyö sekä korjaavien erityispalvelujen roolin kehittäminen.

TAMPERE

Tampereen kaupunki toimii tilaaja - tuottaja organisaatiomallilla. Tilaajan organisaatioon, terveyttä ja toimintakykyä edistävien palveluiden ydinprosessiin kuuluva, päihde- ja mielenterveyspalvelujen asiakasohjausyksikkö Loisto koordinoi palvelujen hankintaa sekä neuvoo ja ohjaa yhteistyötohoja.

Tampereen hyvinvointipalveluiden mielenterveys- ja päihdepalvelut tuottavat Hatanpään selviämis- ja katkaisuhuoltoaseman sekä asumispäivystyksen ja tukiasumisen palvelut Väkipyöränkadun yksikössä. Lisäksi toimintaan kuuluu vuonna 2013 toimintansa aloittaneen päihtyneiden päiväkeskuksen Huoltsun toiminta. Hyvinvointipalveluiden laitoshoidon palveluihin kuuluu laitoshoidon ja tukiasumisen palvelut Palhoniemen huoltokodissa. Päiväperhon palveluja päihdeitä käyttävien vanhempien perheille tuottaa lastensuojelun erityispalvelut.

Tampereella suurin osa päihde- ja asumispalveluista ostetaan ulkopuolisilta palveluntuottajilta. Ostopalvelusopimus on tehty A-klinikkasäätiön Tampereen yksiköiden palveluista. Vuoden 2013 lopulla alettiin valmistella päihdehuollon laitoshoidon palveluiden kilpailutusta päihdepalveluiden painopisteen ollessa kuitenkin avohuollon palveluissa.

OULU

Oulun kaupungissa oli vuonna 2013 vielä käytössä sopimusohjaus malli, jossa oli eriytettynä tilaaja- ja tuottaja toiminta. Oulussa on yhdistetyt päihde- ja mielenterveyspalvelut ja ne ovat hallinnollisesti terveyspalveluiden alla. Päihdepalvelut järjestetään pääosin omana tuotantona. Avohoitoyksiköt ovat A-klinikka ja nuorten yksikkö Redi64 sekä kuntaliitoksen myötä tullut Haukiputaan Road14. Laitoshoidon järjestetään Oulun Päihdekliniikalla, jossa toteutetaan huume- ja vieroitushoidot sekä kuntouttava laitoshoido. Korvaushoidon lääkkeellinen hoito järjestetään myös päihdekliniikalta. Vuoden 2013 lokakuussa alkoholikatkaisut siirtyivät Oulun kaupunginsairaalaan.

Joulukuussa 2013 avopäihdepalveluissa muutettiin yhteisiin tiloihin avomielen terveystuon kanssa, jossa aloitettiin yhteinen päihde- ja mielen terveystuon päivistys.

Liite 7: Päihdehuollon Kuusikko-työryhmän jäsenten yhteystiedot

Tarja Koskinen, puheenjohtaja

Tampereen kaupunki, tilaajaryhmä
Päihde- ja mielenterveyspalveluiden asiakasohjausyksikkö
PL 98, 33201 Tampere
Puh. 0400 913 554
etunimi.h.sukunimi@tampere.fi

Päivi Koskinen

Helsingin sosiaali- ja terveystoimi
Kehittämisen ja toiminnan tuki
Toinen linja 4 A HKI 53
PL 7333, 00099, Helsingin kaupunki
Puh. (09) 310 42661, 040 164 8624
etunimi.e.sukunimi@hel.fi

Aila Ronkanen

Helsingin sosiaali- ja terveystoimi
Terveys- ja päihdepalvelut
Psykiatria- ja päihdehuollon erityispalvelut
Nordenskiöldinkatu 20, HKI 25
PL 6800, 00099 Helsingin kaupunki
Puh. (09) 310 42970, 050 402 0888
etunimi.sukunimi@hel.fi

Taru Neiman

Helsingin sosiaali- ja terveystoimi
Terveys- ja päihdepalvelut
Asumisen tuki
Toinen linja 4 A HKI 53
PL 8660, 00099, Helsingin kaupunki
Puh. (09) 310 43398
etunimi.sukunimi@hel.fi

Anne Leppänen

Helsingin sosiaali- ja terveystoimi
Tietohuolto- ja tilastopalvelut
Vironkatu 2 HKI 17
PL 7011, 00099 Helsingin kaupunki
etunimi.sukunimi@hel.fi

Martti Marila

Espoon sosiaali- ja terveystoimi
Mielenterveys- ja päihdepalvelut
Kalaonnetie 8. 3. krs.
PL 2314, 02070 Espoon kaupunki
Puh. (09) 816 57579, 050 381 0296
etunimi.sukunimi@espoo.fi

Outi Ristimäki

Espoon sosiaali- ja terveystoimi
Mielenterveys- ja päihdepalvelut
Kalaonnetie 8, 3. krs.
PL 2314, 02070 Espoon kaupunki
Puh. 09 816 23424
etunimi.sukunimi@espoo.fi

Mia-Veera Koivisto

Vantaan kaupunki
Sosiaali- ja terveydenhuolto
Perhepalvelut, Päihdepalvelut
Puh. 040 716 5140
etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Leena Kaijala

Vantaa kaupunki
Sosiaali- ja terveydenhuolto
Perhepalvelut
Peltolantie 2 D, 3. krs.
01300 Vantaa
Puh. (09) 839 22566, 040 830 9073
etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Pia Heiskari

Vantaan kaupunki
Sosiaali- ja terveydenhuolto
Perhepalvelut, Päihdepalvelut
Puh. 040 719 6146
etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Monika Eklund

Vantaan kaupunki
Sosiaali- ja terveydenhuolto
Perhepalvelut, Päihdepalvelut
Puh. 040 596 2920
etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Pasi Lehti

Turun kaupunki
Hyvinvointitoimiala
Asumis- ja päihdepalvelut
Linnankatu 23, 20100 TURKU
Puh. (02) 262 6119, 050 590 7497
etunimi.sukunimi@turku.fi

Minna Haaranen-Mäkipuro

Turun sosiaali- ja terveystoimi
Niuskalan hoitokoti
Liekatu 5, 20380
Puh. (02) 262 5527, 050 556 7440
etunimi.sukunimi@turku.fi

Mirjam Jarhio

Turun sosiaali- ja terveystoimi
Tutkimus- ja kehitysyksikkö
PL 670, 20101 Turku
Puh. 02 262 6111 (keskus)
etunimi.sukunimi@turku.fi

Pirjo-Liisa Länkinen

Tampereen kaupunki, tilaajaryhmä
Aleksis Kiven katu 14–16 C
PL 487, 33101 Tampere
Puh. 0400 173 286
etunimi.sukunimi@tampere.fi

Jukka Mäkinen

Tampereen kaupunki
Tietotuotanto ja laadunarviointi
PL 467, 33101 Tampere
Aleksis Kiven katu 14–16 C
Puh. 040 022 6605
etunimi.sukunimi@tampere.fi

Merja Halonen

Oulun kaupunki
Sosiaali- ja terveystoimi
Kirkkokatu 18
PL 37, 90015 Oulun kaupunki
Puh. 044 703 6243
etunimi.sukunimi@ouka.fi

Tuomo Seppänen

Oulun kaupunki
Sosiaali- ja terveystoimi
Puh. 044 7036 160
etunimi.p.sukunimi@ouka.fi

Anssi Vartiainen, sihteeri

Helsingin kaupungin tietokeskus
Tilasto- ja tietopalvelut
PL 5500, 00099 Helsingin kaupunki
Puh. 040 159 7441
etunimi.sukunimi@hel.fi

